

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

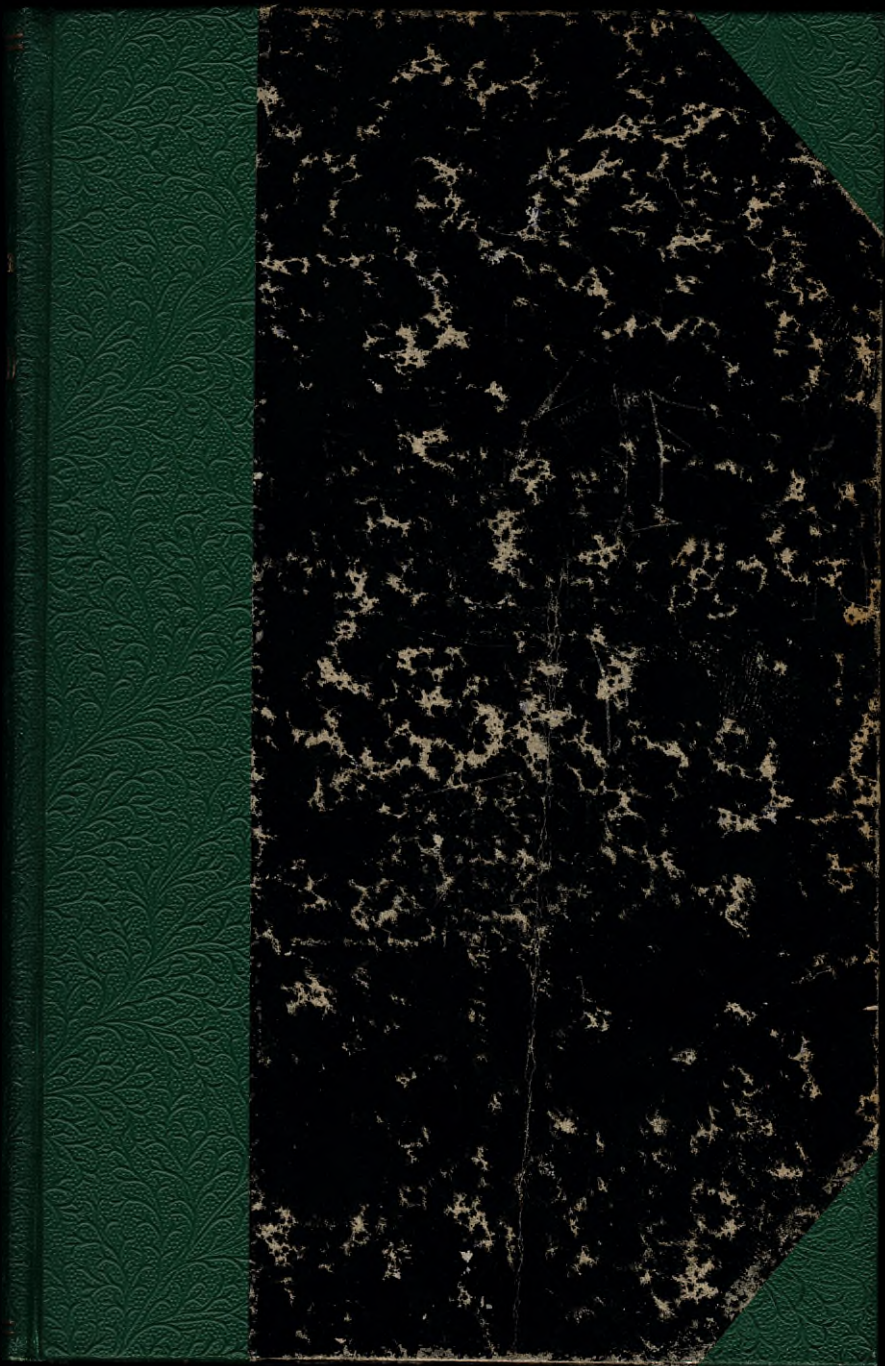
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

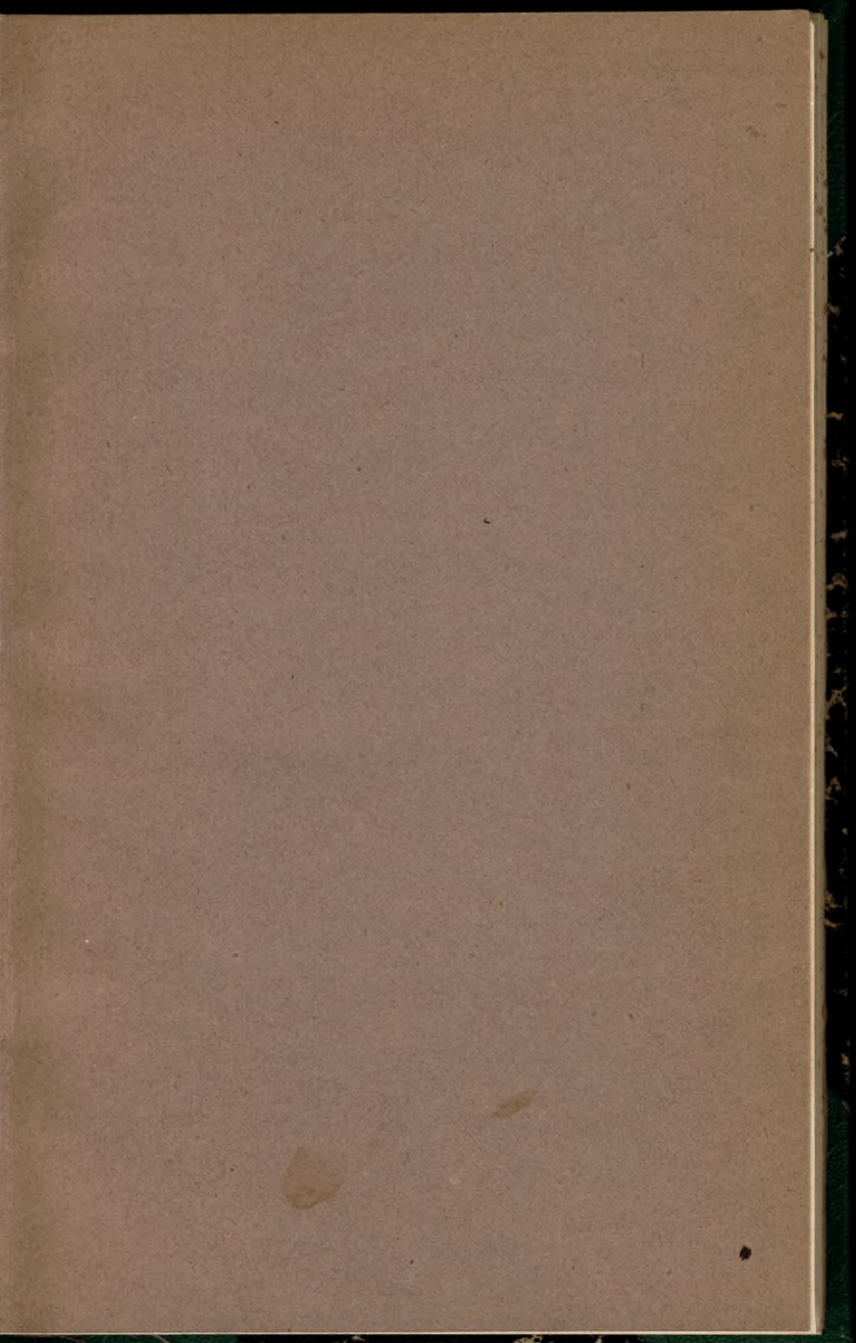

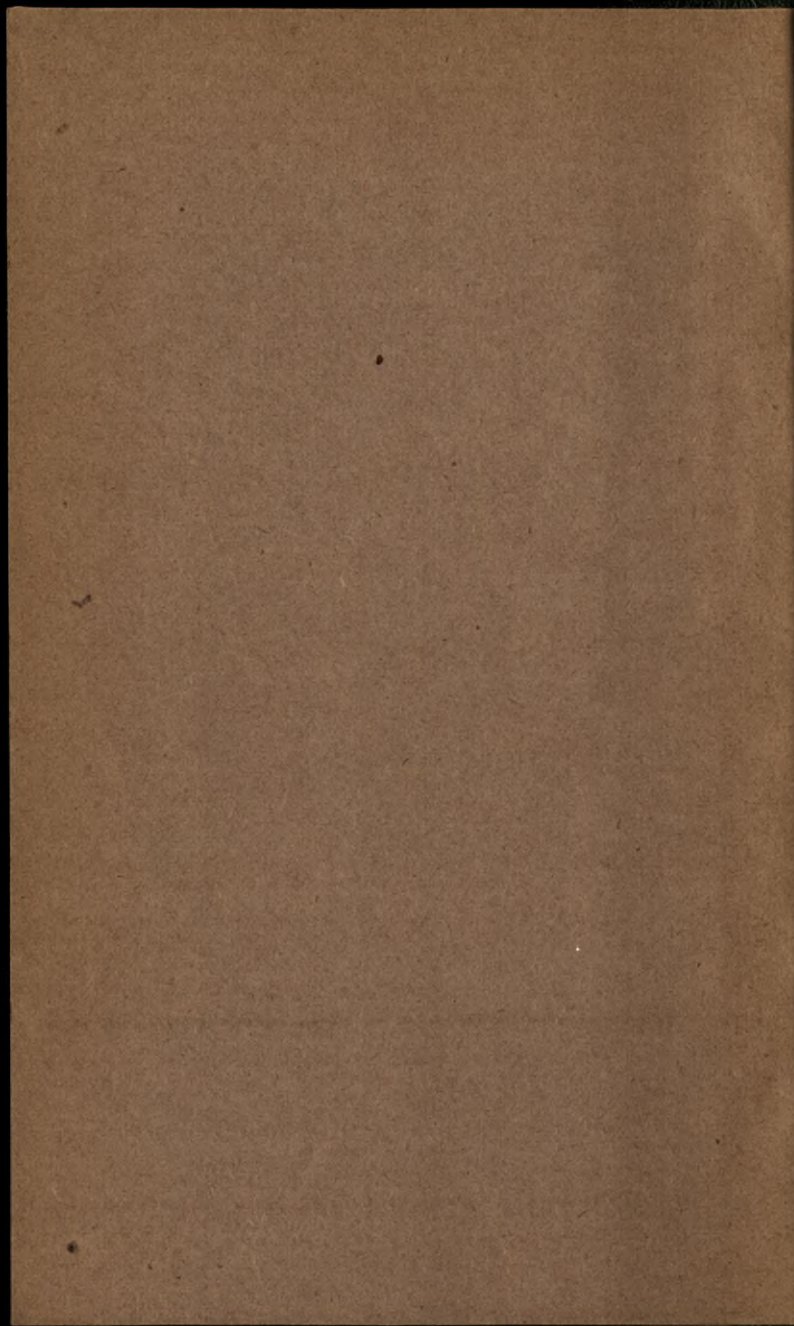
UPPSALA
UNIVERSITET

Detta
501

*Till
Minna Allén för äldre*

Utes omlyg samt inordnad

*for
Christer Swahn*

ORD

UTKAST

AF

CHRISTER SWAHN

STOCKHOLM

C. E. FRITZE'S K. HOFBOKHANDEL

1

000

0000000000

ORD

UTKAST

AF

CHRISTER SWAHN

[V. del. Wickström]

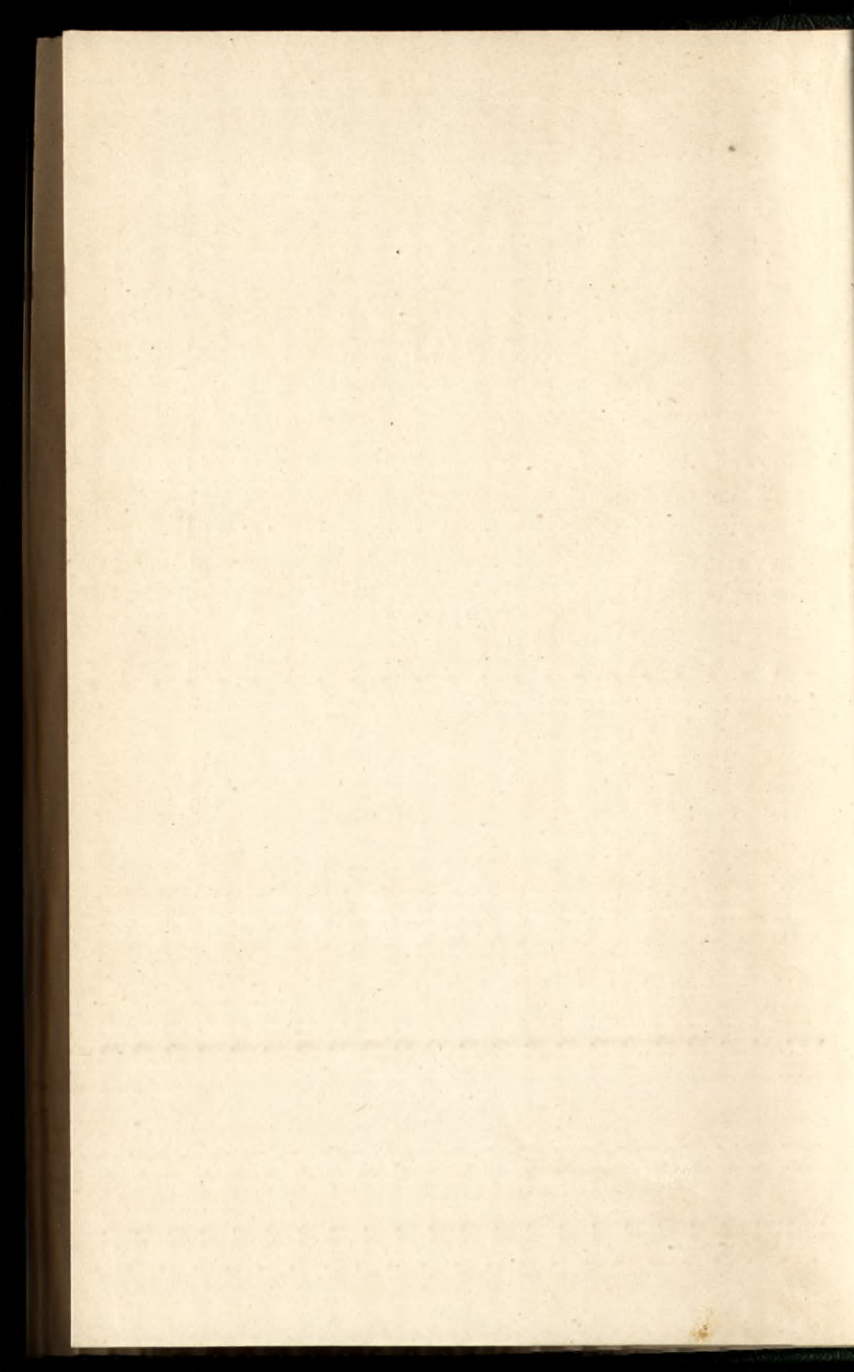
STOCKHOLM

C. E. FRITZES K. HOFBOKHANDEL

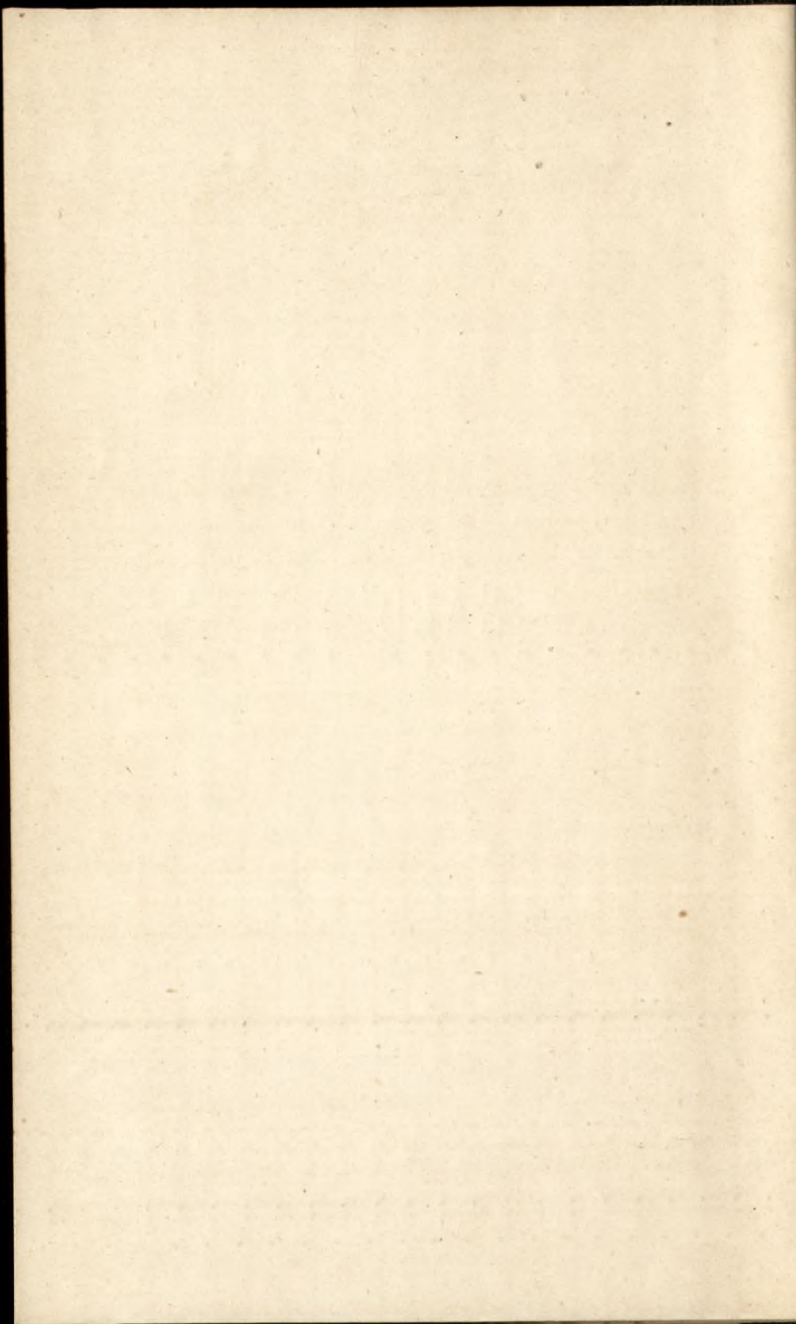
STOCKHOLM, GERNANDTS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1884.

INNEHÅLL.

	sid.
»SÅLD»	1
EFTER SÄSONGEN	13
EN MODERN TIMON	27
ETT STORDÅD	33
EN GÅTA	51
OCKSÅ EN KONSTNÄR	59
MNNISKOIDEALET	77
GULDETS HÄMD	78
DEN HÖGSTA ARISTOKRATIEN	95
ANTITESER FRÅN LUND:	
1. EN REALIST	111
2. TVÅ VÄNNER	113
3. EXAMEN	136

"SÅLD"

I den unge häradshöfdingens rum rådde fullkomlig tystnad. Solljuset föll i breda strim-
mor in mellan de tunga gardinerna, lekte på de turkiska mattornas brokiga rutor och smög fram öfver de bekväma sofforna och skrifbordet, där en väldig hög rättegångsprotokoll väntade. Och själf satt han orörlig med hufvudet stödt mot handen och stirrade tankfullt framför sig, likasom såge han genom skrifbordet in i världar, okända för alla utom för honom. Han var knappast trettio år, men den min, som hans ansigte antog, gaf honom ett uttryck af fullkomlig lefnadströtthet.

Plötsligen ringde det mycket hårdt. Han spratt till, rätade upp sig och började röra bland pappersluntorna. När en jungfru kom in och omtalade, att hans svärföräldrar väntade i salongen, drog han en tung suck och sade, att han snart skulle komma; hans hustru vore ju hemma och kunde hålla dem sällskap så länge.

Han uppslog en diger juridisk handbok och fördjupade sig så i sitt arbete, att han icke märkte,

huru en lätt gestalt smög in genom dörren och stälde sig bredvid honom. Uti den unga kvinnans friska leende låg en barnslig glädje, när hon förde sin hand öfver hans panna och otåligt utropade:

»Men så kom då, kära du! Mamma och pappa vänta på dig. Att du skall hafva så brådt om ständigt!»

Hon var onekligen mycket täck, där hon stod med sitt ljusa, lockiga hår, sina fylliga läppar och sin mjälla hals. Med en min af sårad bortskämdhet drog hon honom med sig till dörren. Han följde dröjande, nästan motvilligt, men hon tycktes icke märka det. De hade ju varit gifta i snart ett år, och hon kände hans afmätta sätt.

I salongen väntade herr och fru Godsberg, båda klasstyper. Herr Godsberg hade i en mindre landsortsstad svingat sig upp från bodexpedit till grosshandlare och förde nu i hufvudstaden ett sorgfritt lif på sina räntor. Hans stirrande ögon, uppstående trubbnäsa och breda kindkotor gånvo hans fysiologi ett inskränkt uttryck, och när han gjorde sin älsklingsgest — slog högra handen mot venstra sidan, där plånboken satt — samt hvälfde upp ögonen och smackade med tungan, var han makalös. Han sades dock vara ett affärsgeni, som ofta afslutade högst fördelaktiga köp. Hans fru egde en behaglig embonpoint och såg ut som en lefvande reklam för någon guldsmedsbutik.

»Min kära måg», skyndade sig herr Godsberg

att svara på häradshöfdingens matta ursäkt, »det gör ingenting, att du låtit vänta på dig en stund. Vi ha ju god tid. Jag ville för resten endast säga dig, att jag till i kväll hyrt en loge på »Storan» för oss alla. Det är första raden i närheten af den kungliga logen, och jag är öfvertygad om, att du skall bli nöjd med den. Du kommer väl med?»

»Ja, naturligtvis, i fall min hustru så önskar», svarade mågen med ett försök att se intresserad ut. »Hvad är det som ges?»

»Othello eller modren i Venedig», inföll fru Godsberg, som på vägen sökt inlära sig den långa titeln och nu triumferande lät höra sitt vetande. »Den skall vara af en lofvande författare, som heter — — — — — Hvad var det nu igen?»

»Shakspeare, mamma lilla», log den unga frun och förde henne in i ett närgränsande rum för att visa ett broderi.

Emellertid ringde det ånyo, och presidentskan, en gammal tant till häradshöfdingens familj, inträdde. Det var en fin dam, som sett mycket af världen och nu slagit sig i ro på gamla dagar. Hon kände Godsbergs förut och inledde en liflig konversation med dem, som nu fingo tillfälle att fästa uppmärksamhet på något af alt det goda, som fallit på deras lott.

Nya besökande ankommo, och häradshöfdingen blef tydligen vid alt mera retligt humör. Herr

Godsberg började ett par historier med: »när jag var bodpojke nere hos Petterssons vid Kungsgatar», likasom för att låta skilnaden mellan det förflutna och det närvarande så skarpt som möjligt framträda, och fru Godsberg, som sommaren förut varit i Paris, beskref »pastiljens» stormande och »barockadernas» upprifvande med en liflighet, som gaf hennes skildringar en ännu löjligare anstrykning. När herr Godsberg slutligen berättade, huru han träffat länets höfding, och denne sagt åt honom: »hör du Godsberg, min gamle vän!» hvarpå han hade svarat: »min hedersbror, du vet» etc. — en berättelse utan slut, hvare ett replikskifte angående likgiltiga saker med de stereotypa inledgarna: »bästa du» och »min hedersbror» förekommo, vände sig härads höfdingen med ett nervöst leende till en ung, mörkklädd dam, hvarmed han förut samtalat, och utbytte en blick af hemligt förstånd, som sade mer än en timplång föreläsning.

Slutligen uppbröto Godsbergs och ledsagades af sällskapets halfkväfda skratt och menande blickar ut i tamburen, hvarpå ett lifligt samtal om sällsamt förvärfvade rikedomar inleddes. Härads höfdingen ursäktade sig och begaf sig in i sitt arbetsrum. —

Där satt han nu åter, men han kunde icke arbeta. En mängd minnen, som han icke förmodade nedtysta, stego upp inom honom, och vilje-

lös såg han deras snabt på hvar andra följande teckningar.

Han mindes, huru djärfva luftslott han bygt som barn. Som yngling hade han arbetat på att förverkliga dem och som man till en blott ringa del lyckats däri. Så kom den stora sorgens dag, då hans far på en gång förlorade hela sin förmögenhet, och han själf stod nästan hjälplös med en skuld, som han under sin studietid ådragit sig genom ungdomligt lättsinne och då funnit lätt som en handske, men som han nu med förfäran insåg skulle förr eller senare draga honom ned.

Efter hans fars död sågo hans mor och minderåriga syskon upp till honom som till den ende hjälparen. Han skulle göra det. Den gamla embetsmannafamiljens glans skulle han upprätthålla, och han grep tag med ungdomens hela kraft och förtröstan. Det gick dock icke. Hvad förtjänar väl en extraordinarie i verken?

Han såg henne så väl, sin ungdoms utkorade, med hvilken han lekt som barn, och hvars egande han satt såsom högsta målet. Han hade svärmat med henne i skog och mark, och det var ju så klart, att de båda skulle hafva hvarandra. Hon var visserligen fattig, men han egde förmögenhet och arbetskraft. — Nu hade äfven denna illusion ramlat. Att gifta sig på den plats, han haft, hade varit vansinne. Han hade icke ens kunnat hjälpa sin egen familj.

Ett år gick. Han kände sig öfveransträngd och insåg, att någonting måste göras. Han fattade därför ett raskt beslut. Snart stod han anmäld vid vestkustens fashionablade badort, två månader därefter var han förlofvad och om ett halfår gift. Hans fru sades komma att föra en stor förmögenhet i boet, ty hon var enda barnet till den stenrike grosshandlaren Godsberg.

Den unge häradshöfdingen blef nu på en gång en mycket anlitad personlighet: sekreterare i en mängd bolag, juridiskt ombud för åtskilliga affärsmän, som förr icke vetat af, att han fans, och en kommunalman af betydighet. Han syntes i fullaste mått hafva realiserat sin familjs förhoppningar.

Men i sitt eget hus kände han sig främmande. Han älskade icke sin hustru, utan hade gift sig med henne endast för att sålunda erhålla den samhällsställning, han eftersträfvade. Hon var för honom det likgiltiga bihanget till en sak af värde, men ung som hon var, tycktes hon icke förstå rätta arten af hans kalla sätt mot henne. Han kunde någon gång smeka henne, och då såg hon på honom likasom förvånad öfver hans vänlighet, men vanligen höll han sig på afstånd och tog föga del i hennes framtidsplaner och beräkningar.

Hvad som dock mest bidrog att gifva näring åt hans retliga humör var hans svärföräldrars umgängessätt. Han hade ingenting att anmärka

mot dem såsom människor, men såsom hans svärföräldrar voro de snart sagdt omöjliga. Herr Godsbergs skryt och innehållslösa historier, fru Godsbergs gränslösa okunnighet inom områden, hvarom hon dock med förkärlek fälde sina omdömen, retade honom. Han fann det nästan outhärdligt att se sina gästers betydelsefulla blickar och miner samt höra deras kvädda skratt, när någon af svärföräldrarna ledde konversationen. Hans fiender visste, att detta var hans svaga punkt, och läto vid tillfälle infall och speglosor hagla öfver mågen och svärföräldrarna. De besattaste historier gingo omkring i staden och kastade ett löjligt skimmer öfver hela hans familj.

När han slutligen ånyo tänkte på sin ungdoms utkorade, som han måst afsäga sig, fylles hans sinne med bitterhet mot försynen. Det föreföll honom, likasom om han i en mindre hederlig affär blifvit lämnad i utbyte mot någonting värdelöst, och vid tanken på den rikedom, han genom sitt giftermål förvärfvat, ansåg han sig i egna och andras ögon förnedrad.

Hans blick föll på ett rent ark, som låg framför honom på skrifbordet, och för att döfva sina tankar med något mekaniskt arbete fattade han pennan för att renskrifva ett utslag. Men han lyckades icke i sitt försök. Nästan mot hans vilja lekte pennan öfver papperet, och snart var det härs och tvärs fullskrifvet med orden: »såld,

såld». Än skrefvos de med full och rundad stil, än nervöst och osäkert, än med mindre och än med större bokstäfver, och när papperet var fullklottradt, reste sig den unge häradshöfdingen upp och gick ut. Han måste andas en friare luft. —

En stund därefter smög hans hustru in i hans rum. Hon hade trott sig få se honom sitta vid skrifbordet fördjupad i arbete, men i dess ställe fann hon honom vara utgången. En lätt rodnad färgade hennes kinder, och hon satte sig ned i en stol vid fönstret för att afvakta hans återkomst. Han hade ju allt för mycket att göra för att kunna stanna länge ute.

Hennes friska, leende ansigte antog ett tankfullt uttryck, och hennes ögon, som tröttnat att se utåt gatan, späjade nu kring rummet för att upptäcka någonting intressant. Hon närmade sig skrifbordet, för att se på det besynnerliga papperet, som låg där, läste samma ord upprepadt hundrade gånger, satte sig ned i skrifstolen och lät hufvudet sjunka ned mot handen. —

Plötsligen var det, som om en isande kall känsla kommit öfver henne; en konvulsivisk snyftning bröt fram ur hennes bröst, och heta, strida tårar blandade sig med det svarta bläcket, som afslöjat en gåta, som hon ibland dunkelt drömt om, men som nu framstod i en förfärande klarhet. —

När den unge häradshöfdingen med lättadt sinne hemkom, satt hans hustru ännu kvar i ar-

betsrummet. Hon spratt till, när han inträdde, sökte dölja, att hon gråtit och ville gå. Han kvarhöll henne, och hon kunde icke längre återhålla sina på nytt frambrytande tårar. Han kände sig i henne hafva erhållit likasom en olyckskamrat och bad henne förklara, hvarför hon gret.

Med hufvudet lutadt mot hans axel började hon berätta. Sina föräldrars sträfvan att göra alla menniskor rätt, hemmets glada trefnad, den växande rikedom, festerna i den lilla landsortsstaden — allt berättade hon utan ordning, utan utstoffer. Det var, som om hon funnit saken så klar, att hon icke behöfde säga sin man, hvarför hon hade gråtit, utan i stället omnämde helt andra saker, som kunde leda bort hennes tankar från den sorg, som så tungt träffat henne. Hon skildrade sin första badresa, då hon adertonårig gjort hans bekantskap, huru hon älskat honom — o, huru innerligt! — gråten nästan kväfdé hennes röst — huru lycklig hon var, när han friade. — Och nu! —

Hon ville flytta sig bort från honom, men han drog henne i stället närmare intill sig. Hennes ord hade blifvit värtaliga; det låg färg och doft öfver allt hvad hon sade. Och när hon skildrade, huru lycklig hon hade känt sig vid tanken på att snart blifva moder, blef han sällsam till sinnes; det veknade kring hans hjärta, och han kyste henne varmare än någonsin. Hon fortsatte

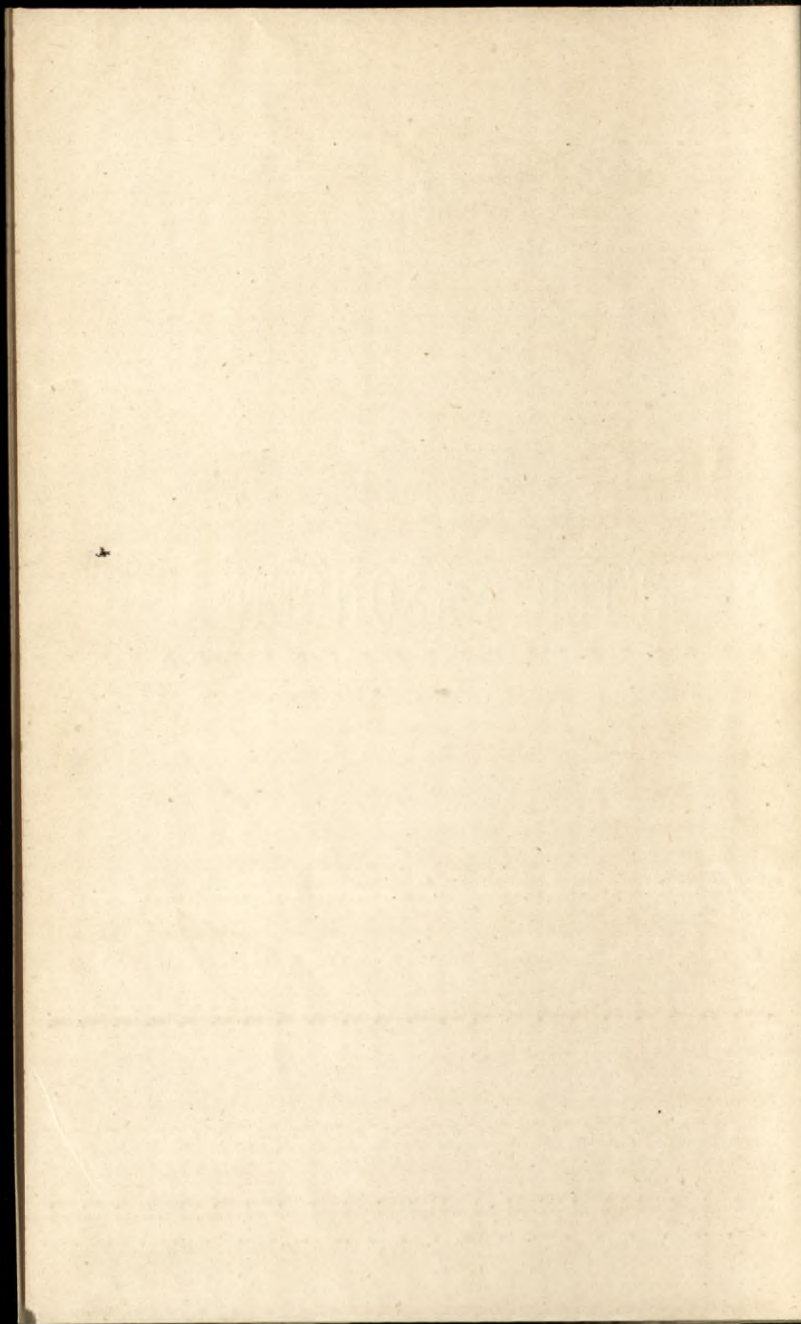
med en vek och tårfyld stämman att tala om det hem, hon sökt göra så gladt för honom, om de små öfverraskningar, hon tillämnadt honom, och i ett nu sprang han upp.

Hvad han varit blind! Han hade varit nära att kasta ifrån sig en ädelsten, kostbarare än allt annat i världen, men ännu, ännu kunde allt räddas! Hans hustru stod framför honom i all sin oskulds och hjärtegodhets fägring, och han kände nu, att han älskade henne, älskade såsom aldrig förr. De gamla grillerna hade försvunnit, och han visste sig nu vara i besittning af en lycka, som var fästad helt och hållet vid den husliga hörden. —

Vid deras förstföddes dop var en större krets vänner församlad hos dem. Ingen var lyckligare än de båda unga, och ingen skrattade mera hjärtligt åt »den hedersgubben» Godsbergs berättelser och »svärmors» Pariserminnen än häradshöfdingen, som knappast några ögonblick kunde lämna sin täcka, kära fru ur ögonsigte.

EFTER SÄSONGEN

Det var på vårsidan. Primulan slog ut sitt guldgula hår för dikesrenarnas natt-och-dagblomster, några höggula tussilager hade hakat sig fast på bergssluttningen, ängarna buro en späd grönska, och det kom en ljum vind från söder, som medförde doftande sommarbudskap. Bokarna klädde sig i sin härliga skrud af genomskinlig grön sammet, och solsvärtorna hade så brådtom att fånga hvita ängsfjärilar, som vågade sig ut på upptäcktsfärd ned åt ån, där den i rask fart sökte insjön.

Just där den föll ut, låg det gamla herresätet med torn och vallgraf, med en väldig bro, hvars ledstänger voro rostade sedan årtionden, med sina fönster, som knapt läto solen skicka in några spridda strålar i de låga rummen. Slottet såg ut, som vore det missnöjdt med att störas i den sömn, hvori vintern försänkt det. Nu tycktes det ock alt för mycket sticka af mot parkens unga bokar och de friska rosenbuskarna, som plantorats utefter de båda flyglarna.

Men en morgon blef det riktigt förgrymmadt öfver de lågsinnade människorna, som icke kunde låta det vara i fred. Dess mörkgrå färg som det hade haft så länge, utbyttes mot en ljusare, rosetter målades öfver fönstren, vapnet ofvanom ingången nyförgylde. Och det var icke nog med, att dess utsida förändrades, äfven det inre fick icke mera vara sig likt. I den stora salen togos de sekelgamla gobelinerna ned, vädrades och borstades, hvilket icke hade skett i mannaminne. När de sedan kommo upp på sin plats igen, var salen förändrad. Öfver soffor och fåtöljer var bredd en mängd broderade dukar, som icke varit framme sedan hennes nåd dog, de gamla tyllöfverdragen på familjeporträtterna voro borttagna, och skänken dignade under silfverkandelabrar och dryckeskärl. Det märktes tydligt, att någonting ovanligt förestod, ty det fans icke ett rum i hela slottet, som icke pyntades ut med saker, undangömda sedan lång tid. Icke minst högtidliga sågo slottets egare och hans unge son ut.

Den gamle hade pröfvat på lifvet, men dragit sig alt mer undan det bullrande umgänget med de omkringboende godsegarne. Hans fru hade icke tyckt om stora världen, och sedan hon dött, medan deras son ännu var späd, blef lifret ännu mera indraget. Blott släktmiddagar och de sedvanliga julbjudningarna förekommo, men dess emellan stodo salarna öde.

På detta sätt växte den unge arftagaren upp. Han mindes knapt sin mor, men det blef hans evangelium att höra sin far skildra hennes dygder, rena hjärta och upphöjda tro på alt det ädla hos människorna. Han tröttnade aldrig att fråga sin far, huru hans mor handlade i det eller det fallet, huru hon uppfattade den ena eller andra saken, och till slut hade han skapat sig en idealbild af henne. Han inneslöt henne i sina böner, och han frågade henne till råds, när han skulle företaga någonting. Han tyckte då alltid, att alt gick som det skulle.

Den unge Arvid fick en mera isolerad uppfostran än hvad som annars är vanligt i våra dagar. Han hade informator hos sig åren igenom, och när han sedan som privatist tagit studentexamen vid länsstadens läroverk, beslöts det, att han skulle blifva landtbrukare, hvilket äfven var hans egen önskan. Att ströfva omkring i skog och mark, jaga och fiska var hans käraste sysselsättning, och det fria lifvet hade gjort honom axelbred och klarögd, lång och manlig. Han skulle först stanna på godset något år för att lära sig det allmännaste och sedan ut till Skottland, där hans far lärt sig konsten i grund.

Genom detta lif blef han olik sina jämnåriga. När han hade tagit examen, slängde han böckerna åt sidan, och det enda i den vägen, som roade honom, var jagtstadgar och fiskerihandböcker.

Dem läste han till husbehof, men sin egentliga bildning tog han ur sin fars mun och ur naturens alltid öppna lärosalar. På detta sätt fanns det hos honom en frisk och glad öppenhet, ett utbildadt praktiskt sinne, som slog hufvudet på spiken i de flesta fall, och som aldrig kände sig disharmoniskt.

Nu på sista tiden hade det emellertid kommit någonting irriterande in i hans väsen, och detta stod i samband med slottets uppfäjande. Det väntades hufvudstadsfrämmande; en hans moster jämte en med honom jämnårig kusin skulle tillbringa sommaren på godset. Den unga fröken hade känt sig så medtagen efter säsongens baler, att hennes mor funnit det vara bäst att i stället för den vanliga badresan till Teplitz och Vichy tillbringa sommaren hos sin svåger.

Det var deras väntade ankomst, som spriddt en viss oro i den unges sinne. Han visste, att hans tant var en världsdam, och att hans kusin under de tvänne sista vintrarna i hufvudstaden varit den mest firade af de unga. Hon hade dansat med prinsarna på hvarje slottsbal och tagit inträde i hvarje tongifvande orden. Detta i förening med hennes utländska resor måste göra henne till en för honom ovanlig företeelse.

Dock var det icke hennes rykte för begåfning och världsvana, som väckte denna väntansfulla

stämning hos Arvid. Det sades, att hon vore mycket lik hans mor i dennas unga dagar, och detta gjorde honom varm om hjärtat. Han skulle på detta sätt få återse sin mor i föryngrad gestalt, tala med henne om lifvets viktigaste frågor, i hennes sällskap genomströfva parken och ängsmarkerna. Han kände inom sig, att det skulle inträda en viktig tidpunkt för honom.

Den länge väntade dagen kom. Framför stora ingången stannade galavagnen, som sändts ut för att hämta de främmande vid stationen, och Arvid, som stannat hemma, medan hans far reste till mötes, stod med rodnande kinder på trappan för att taga emot dem. Hans första blick föll på den unga damen, som med ett lätt hopp skyndade ur vagnen och med ett gladt: »god dag, kusin Arvid!» räckte honom en liten fin, behandskad hand. Han hann dock icke observera mera än ett par mörka ögon och en något stor mun med hvita tänder, förrän hans moster stod framför honom. Det var knappast ett drag hos henne, som påminte om hans mor; dock sades det, att i hennes sätt att tala och föra sig stora likheter med systern funnos.

Andra dagar kommo nu för Arvid. Han fick icke mera gå ensam ut i skogen på målskjutning eller bort öfver fälten för att se, huru vårarbetet framskred. Hans unga kusin syntes sätta sin ära uti att visa sig lika oförtruten som han i att njuta

af det friska lifvet ute i naturen. Hon log så godt, när han en dag anmärkte, att hennes händer hade blifvit bruna, och att näsan hade fått en rodnande anstrykning af vårblåsten, men allra roligast hade hon, när han undrade öfver, att hon, så fin och spänslig, kunde rida så långa vägar. Under sina ströftåg talade de om tusen olika saker, men det var oftast hon, som förde ordet.

Hvad som ibland gjorde honom litet modstulen var hennes öfverlägsenhet, när det gälde literära frågor. Hon var särdeles inne i den moderna literaturen, kände Daudet, Ohnet, Coppée, ja till och med Zola; hon vågade en dag påstå, att hon tyckte mest om den sist nämdes »La Curée». Och detta kunde hon också saklöst göra för honom, ty han hade endast sett denne författares namn och visste icke hvad han skildrade i nämnda roman. Till en början hade han sökt att uppdraga några jämförelser mellan dessa arbeten och en roman af Marie Sophie Schwarz, som han för flere år tillbaka hade läst, men då han såg kusinens försmädliga löje, hade han känt sig smått generad. Han kom under fund med, att han var okunnig, och en vacker dag gick han in på biblioteksrummet och anställde en förtviflad jagt efter böcker, som kunde vara egnade att bilda honom. Men där fanns ingenting af de nyare författarne. Han började med en engelsk roman från 30-talet,

som skildrade, huru en ung flicka med englalika tendenser och förtrollande skönhet till sist lyckades blifva gift med en stormrik lord, men han fann den outhärdligt tråkig, och vände därpå sin uppmärksamhet till den franska afdelningen, där Montesquieu's »Lettres Persanes» föreföllo honom inbjudande. Men knapt hade han börjat den, förrän dessa persiska furstar och kärleksträngtande haremsskönheter föreföllo honom vidunderliga, och sedan han tre nätter å rad somnat ifrån dem och på morgonsidan funnit ljuset nedbrändt och boken vid sängfoten, beslöt han att uppskjuta dessa planer till framtiden. Han nöjde sig med att lyssna till hvad hans lärarinna hade att berätta.

Den, som sett Arvid förut, kunde snart observera en märkbar förändring hos honom. Förut fann han sin trefnad uti att uppträda så landtligt ogeneradt som möjligt. Det hände då, att han kom i stora kragstöflor till middagen och gick med brokiga yleskjortor under söndagarna, men nu blef han på en gång annorlunda. Hans ljusa hår, som förut haft en betänklig ovana att i breda lockar lägga sig ned öfver pannan, ströks nu upp med tillbörlig hjälp af kosmetik, hans linne var oklanderligt hvitt, och han hade skaffat sig lätta promenadskor från staden. Han kunde ibland sänka ned rösten till en hviskning och försökte att göra de mest gentlemannalika bugningar för sin unga kusin.

Det var icke utan, att icke denna märkte förändringarna hos honom. Hon hade fått en skarp blick, under den tid hon varit ute i stora världen, ty där gäller det att veta sin plats, att bevaka sina smålöjen och ögonkast, men också att icke underlåta observera andra. Han blef henne ett studium, intressantare med hvarje dag, och hon lärde sig förstå hans växlande drag, hans lättörda känsla, hans hängifvenhet för alt hvad han en gång fäst sig vid. Hon talade med honom om hans mor och kände sig verkligt rörd, när en afton två stora, klara tårar rullade ned öfver hans kinder, medan hon sjöng en sång om barndomsminnen och moderskärlek.

I hennes röst låg det förnämsta tjuvningsmedlet. När hon talade, kunde han ibland vända bort sina ögon och endast lyssna på den mjuka stämman, som så lifligt påminde honom om hans mor. Och när hon sjöng, var han som kommen in i en helgedom, där alt var genomdoftadt af idel skära minnen. Han försökte gissa hennes önsknningar af hennes blickar, och när han någon gång lyckades finna hvad hon saknade, lyste hans ögon af den barnsligaste, sannaste glädje.

Hon insåg nog hvad saken gälde, ehuru han icke hade en aning därom. Hon hade ju läst i så många romaner, huru en vårstämning binder samman hjärtan för tid och evighet, hvad en blick kan uträtta, en handtryckning klargöra; hon hade

ju så ofta under säsongen besvarat ett eldigt ögonkast och dansat bort mången gardeslöjtnants nattro. Hon visste, huru stor makt kvinnan har att fånga — och hon begagnade den.

Det roade henne att se, hvilken verkan en kall blick utöfvade på honom, huru ett varmt leende försatte honom i extas, och huru han, ett friskt naturens barn, blef en inåtvänd drömmare. Hon kunde icke förneka för sig själf, att hon lekte med honom, men hvad skulle hon göra? Om icke kusin Arvid vore på godset, så skulle sommaren blifva olidligt tråkig. Hon finge ju då åter taga sin tillflykt till sina franska romaner och lyssna till sin mors berättelser om förgångna säsongers baler.

Föremålet för hennes lek anade ingenting. Han hade icke läst några romaner och visste därför icke, att det gifves ett studium af diktade personers kärlek, hvarunder man vattnar ur sin egen och sedan vid tillfälle stimulerar upp den med någonting för stunden retande. Han fångades, fångades ohjälpligt. Han trodde, att det var sin mors afbild, han hade fäst sig vid, och njöt i fulla drag af den fröjd, som denna tanke skänkte honom.

En afton gingo de tillsammans ut i parken, där nu sommarens hela fågning rådde. De voro båda tysta, tills de kommit in i en berså, som låg strax bredvid vallgravven. Från denna var den vidsträcktaste utsigt öfver insjön, men från slotts-

sidan voro de fullkomligt dolda af en tät hagtornshäck. Då började de tala om, hvad hvar och en helst ville äga här i världen. Hon framstälde då såsom sin högsta önskan att blifva sångerska, att tjusa och beundras, skörda lagrar och från land till land göra ett sångens triumftåg. Men när hon som bäst skildrade, huru härligt detta lif skulle vara, råkade hon kasta en blick på sin kusin. I ett nu tystnade hon, ty han hade blifvit mycket blek och såg på henne med en blick full af bön och förtviflan. Han bröt tystnaden med en bön, att hon icke skulle tala om en sådan framtidsplan, och drog sig tyst från henne.

Hon ville göra alt godt igen, log mot honom och skämtade öfver hans hastigt påkomna allvar. Utan att hon själf visste det, kom hon honom närmare. Hon kände, huru hans andedrägt brände hennes kind, hon såg, huru hans ögon lystes af en djup glöd; hans fasta arm låg snart kring hennes midja, och hans läppar röfvade kyss på kyss. Förtrollningen var bruten; han visste nu, att han vunnit den älskade.

När de kommo tillbaka till de gamle, blef saken fullkomligt afgjord. De skulle ännu så länge hålla sin förbindelse hemlig, och först på den stora släktbjudningen på höstsidan skulle den eklateras.

Den ensamhet, hvori de lefde, lade någonting ljuft och idylliskt öfver deras kärlek. Hon fann det så uppfriskande att omhuldas af hans om-

sorger, bäras på hans armar, och han älskade såsom den obrutna kraften älskar. Hans härligaste tid var nu kommen.

Länge fick hans lycka dock icke fortfara. En nära anförvandt till hans kusin på hennes fars sida afled, och hon måste därför göra sin mors sällskap tillbaka till hufvudstaden. De skildes åt under tårar. Han skulle skriva först, och de skulle träffas åter på hösten.

På hans bref kom icke något svar under de första två veckorna. Han skref ännu en gång och erhöll till slut några rader, hvori han under rättades om, att hon undersökt sin böjelse djupare och funnit, att det blott varit en stämning, som efter säsongens enerverande nöjen för en tid öfverrumplat henne. Hon bad honom förlåta sig, ifall hon gjorde honom sorg, men hon måste anse förbindelsen bruten. —

Det var ingen, som såg på honom, att han led af sviken kärlek. Han arbetade dubbelt så strängt, men den, som kunde genomvaka nätterna med honom, skulle hafva förstått hvad han led.

Hans kusin reste till utlandet för att utbilda sig till sångerska. Efter ett par år debuterade hon med ganska stor framgång; tidningarna talade då och då om, att hon sjungit än på det ena än på det andra stället, men så blef allt tyst. — — —

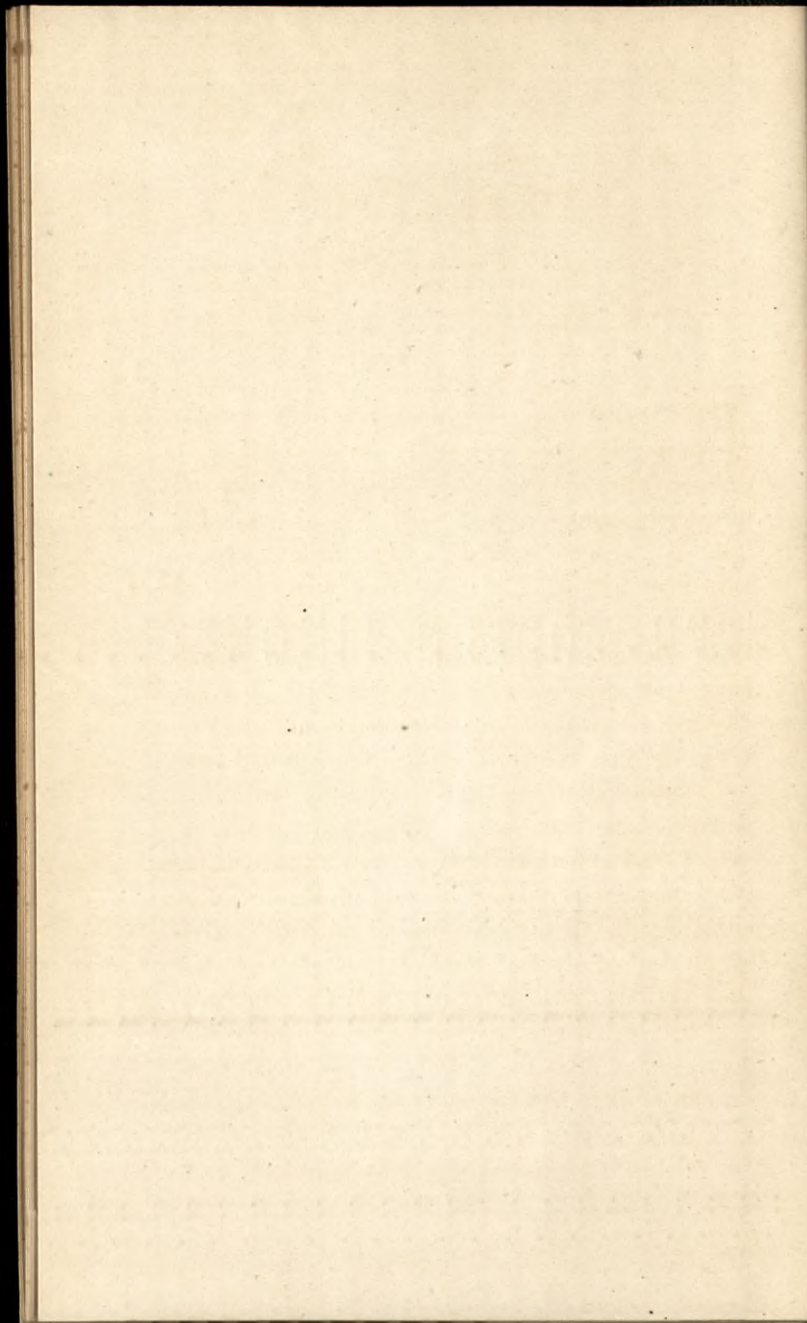
Några år därefter träffades de åter i hufvudstaden. Han hade varit utrikes flere år, lärt

landtbruk i Skottland, tillbringat en höst i Wien, en vinter i Paris, en vår i Firenze, en sommar i London. Han hade lärt känna de skilda säsongerna och var nu en fulländad världsman. Han var sig fullkomligt lik, endast att blicken var allvarligare, och att ett beslutsamt drag lagt sig kring munnen. Då han hälsade på henne, var det kallt och obesväradt, och när de under kvällens lopp råkade sammanträffa i en mindre salong, där man talade om allt möjligt, deltog han då och då i konversationen. Till slut föll talet på civilisationen och dess brister, och huruvida en hufvudstads vinterlif med dess baler, teatrar, konserter, o. s. v. förstörde den rena smaken och förhindrade den naturliga, friska utvecklingen. Hvar och en sade sin mening. När turen kommit till den unga sångerskan, och denna varmt framhöll, att det måste ligga någonting förderfvande i all denna öfverförfinade njutning, inföll en fast, manlig stämning:

»Hvad som förstöres af några »säsonger», det är icke värdt att lefva.» —

Deras blickar möttes, och med ett förakt, som endast hon kunde förklara, steg han upp och lämnade sällskapet.

EN MODERN TIMON

Jean Quétel var den lyckligaste unge man i Paris. Ett par och tjugo år gammal, frisk och starkt bygd, rik och lefnadsglad, var han föremål för allmän afund. Att denna dock aldrig bröt ut i någon handling emot honom, berodde därpå, att han äfven var begåfvad med ett varmt hjärta, som alltid stod öppet för hans vänner. Hans föräldrar voro döda, och han var följaktligen själf herre öfver sin förmögenhet. Det var därför icke underligt, att han strödde sitt guld omkring sig, och många voro de, som njöto af hans frikostighet. Kommen från en landsortsstad i Normandie, hade han till en början varit utan sällskap i Paris, dit han flyttat för att gå in vid något af departementerna, men det dröjde dock icke länge, förrän han hade samlat omkring sig en skara njutningslystna ynglingar, som i hans sällskap pröfvade på hvad Paris hade att erbjuda.

Det låg någonting uppsluppet lefnadsfriskt i denna skara unga män, som man såg tillsammans på alla möjliga förlusteställen från Stora Operan till American Bar, från Bois de Boulogne och till

Bougival. Man såg dem i de aristokratiska reunionerna på Hotel Continental likaväl som på arbetarefesterna i Belleville. Ej under då, att han inom ett par år kände Paris lika väl som sin egen lilla fädernestad och njöt i fullaste mått af denna sin kunskap.

Han lefde dock icke uteslutande för nöjet. Det var en tid på förmiddagen, då han alltid var ledig, och denna använde han för att bilda sig. I sin hemorts kollege hade han fått en god underbyggnad, och han fortsatte med att förskaffa sig kunskaper och uppodla sin omdömesförmåga. Sällan glänste han med sitt vetande, men ibland hände det dock, att han fick det infallet att klargöra i fråga kommande problemer, och då var han rent förvånande. Snobben hos honom böjde sig då djupt för sin lärda kamrat.

Jean Quetel hade icke förlorat en enda af ungdomens illusioner. I hans lugna hemort hade dagarna följt i sakta flöde efter hvar andra; ingen hade hånat hans varma känslor, ingen gjort honom någon oförrätt, som outplånligt inristats i hans minne. Och när han kom till Paris, böjde man sig där för honom, såsom en världsstad för rikedomen; alt förenade sig för att insöfva honom i säkerhet.

Med hans ljusa världsåskådning följde, att han icke älskade den moderna tidens pessimistiska verk. Om han händelsevis fick fatt i ett sådant

arbete, dröjde det icke länge, innan han slungade det ifrån sig för att i dess ställe fördjupa sig i Teokrits idyller, Virgilius Georgica och Plejadens dramer. Han fann däri antingen det naturens lugn, hvarmed han kände sig själf i harmoni, eller ock heroer, till hvilka han kunde beundrande blicka upp. Ingen kunde tro på lyckan och det goda fastare än han.

Hans förmögenhet var tillräckligt stor för att betrygga hans framtid, och han tvekade aldrig att med den stå sina vänner till tjänst. Visserligen märkte han, att han ofta öfverskred det måttliga och gjorde afdrag af kapitalet, ehuru räntorna däraf mycket väl borde hafva varit tillräckliga, men detta bekymrade honom föga. Han aflade vid Sorbonne den examen, som fordrades för inträde i ett ministerium, och arbetade sedan i ett sådant några timmar dagligen. Genom att vänta och arbeta efter behag skulle han, som icke behöfde mera för sitt ekonomiska oberoende än den förmögenhet, han redan egde, om några år kunna genom sig själf skapa sig en säker ställning.

Efter klockan sju var han fullkomligt fri för att i sina vänners sällskap njuta af alt hvad Paris erbjöd. De intogo sina middagar i en liten, men elegant restauration nära operaavenyen och höllo de kvällar, då de icke hade lust att gå på teatrar och kaféer, sina sammankomster vid Rue Royale, där de gemensamt hyrt en klubblokal. Den hade

till en början bestått af endast tvänne rum, men med tiden hade deras krets vidgats så, att det behöfts en hel våning, där deras maskerader och baler höllos.

Under ett sådant lif hade Quetel varit i Paris tre år och kände sig dock ingalunda trött därvid. Han var sin egen herre och kunde därför efter behag omväxla med nöjena. Någon sorg hade han aldrig haft; de enda obehag, han varit utsatt för, voro följder af kamraters lättsinne, ty de togo ofta hans hjälpsamhet altför mycket i anspråk. Men han märkte med glädje, att de också å sin sida voro färdiga att gengälda hans tjänster.

Föga tänkte han själf på, huru gynnad af lyckan han var; blott någon gång, när han gjorde närmare bekantskap med lifvet å Paris' förstäder, kunde han fråga sig, med hvad rätt han för sin del erhållit så mycket af denna världens goda. Men denna tanke öfvergick aldrig hos honom till grubbleri; han lefde sitt lif sådant det kom.

En kväll kände han sig, ovanligt nog, nedstämd till sinnes, och i stället för att begifva sig till klubben gick han hem. Han fann sig icke behöfva sällskap af människor, utan sökte i dess ställe i sitt bokskåp för att erhålla någon lämplig lektyr. Hans blick föll på en samling engelska auktorer. Tennyson hade han tillräckligt studerat, Swinburnes pessimism retade honom, men Shakespeare, den gamle Shakspeare hade han blott till

en del genomgått. Hans komedier hade roat honom, hans historiska dramer upprullat storartade scenerier för honom, och »Stormen» låtit hela idyllen af ren ungdomskärlek genomströmma hans innersta. Han slog på måfå upp en del; det var Timon af Atén.

Han satte sig ned och läste om den rike slöaren, som skänkte bort alt hvad han egde och sedan såsom fattig öfvergafs af alla sina vänner. Han läste parasiternas smicker, filosofen Apemantus' smädelser, vännernas svepskäl, då det gälde att göra Timon en tjänst. Hade han varit vid sin vanliga stämning, skulle han efter genomläsandet af några sidor kastat boken ifrån sig, men nu läste han den till slut. Han fann ett oförlikneligt behag uti att försjunka i denna sedeskilddring, och när han lade ifrån sig boken, tyckte han sig hafva genomgått ett arbete, som, ehuru öfverdrifvet, dock røjde en viss naiv tendens att rätt skildra människorna. Dagen därpå tänkte han icke på, att han någonsin läst Timon.

Under samma glada kamratlif förflöt tiden, tills han en dag erhöll en underrättelse, som på en gång förändrade hans sinnesstämning. Det bankirhus, hvori hans förmögenhet var placerad, hade gjort fallit, och han stod öfverlämnad åt sin egen kraft och sina vänners bistånd att bryta sig väg. Till en början var han alldeles förkrossad af det slag, som drabbat honom, men så smånin-

gom repade han åter mod, och slutligen kände han en slags tillfredsställelse öfver att kunna på allvar få begagna sig af de vänners bistånd, hvilka han själf så många gånger hjälpt ur deras bryderi. Med lugn min berättade han för dem sitt olycksöde, och under den närmaste tiden var han ett föremål för deras beklagande och löften.

Han lämnade sin eleganta ungarlsvåning vid Rue des ecuries d'Artois och hyrde sig en anspråklös vindsdublett vid en af avenyerna nära triumfbågen, sålde sina dyrbara nipper och lyxartiklar samt ekonomiserade så mycket han kunde. I ett afseende blef han dock fast vid det gamla: han kunde icke lemna det kotteri, hvori han under fyra år tillbragt sina angenämaste stunder, utan intog sina måltider med det och tillbragte aftnarna på klubben.

Alt tycktes gå sin vanliga gång, men huru tiden led, blef Quetels tillgångar alt knappare. Hans vänners börser stodo honom visserligen till buds, men det var ofta ganska besvärligt med att betala igen det lånta, hans kläder följde ej mera som förut sista modet, och han kunde icke neka till, att icke han numera stack af emot sitt sällskap. Alt färre gjorde besök hos honom, alt mera sällan mottogs ett af honom väckt förslag till förlustelse, då och då sågs han tydligen öfver axeln, och en dag blef hans ställning på en gång klar för honom.

Han var icke mera den rike Jean Quetel. Rikedomen, som han förut ansett endast som ett medel, fann han nu vara ett ändamål för de flesta människor. Han insåg nu också, hvad han hade att tacka för all den framgång, som han åtnjutit i världen. När han hade fått ett soligt leende, ett fast handslag, en varm blick, var det icke honom, man visat sig sympatisk emot, utan hans rikedom. När man varit uppmärksam mot honom, hjälpt honom till rätta med småsaker, gillat hans smak, berömt hans principer, hade det icke varit honom det gälde, utan hans rikedom. Han hade aflagt denna lysande dräkt och stod nu som en exponent på mänsklig oförmåga.

Det väcktes inom honom icke ett himmelsstormande, förkrossande hat, men en sjuklig stämning, som gaf sig tillkänna i fruktan för människor, inbundenhet och tystnad. Arbetet hos ministeriet hade förut intresserat honom, men nu slappades lusten af, och en vacker dag fick han en vink om, att man icke vidare behöfde honom. Han tog då efter lång öfverläggning mod till sig att rådfråga sina vänner, huru han skulle ställa för framtiden, men erhöll blott undvikande svar och beklagande axelryckningar. Lämmande dem med en förbannelse, kände han sig nu som en Timon, blott med den skilnaden, att han i tid fått en värtalig varning af en människokännare, mera ädel och varmhjärtad än Apemantus.

Under de närmaste dagarne stängde han sig inne, och när han åter trädde ut bland människorna, var han helt och hållet förändrad. Han hade trott på det goda hos människorna, med öppna armar skyndat till allas möte, och nu hade han blifvit tillbakastött utan skonsamhet, utan försyn. Det hårda myntade guldets hade varit bytespenningen för all den vänlighet, han rönt, men när trollstafven var borta, var han själf kraftlös. Han hade aldrig förr hatat, men nu hade ett outsläckligt hämdebegär 'trängt in i hans innersta; han svor en dyr ed att en dag återgälda dessa smilande parasiter deras köpta smicker och vänskap. Visserligen visste han ännu icke, huru det skulle tillgå, men han var dock öfvertygad om, att slumpen skulle gifva honom medel i händerna. Han ville offra alt, alt, till och med sitt lif för sin hämd.

En tid därefter hade han lämnat Paris utan att taga afsked af sina forna vänner. —

En Augustikväll några år senare hade den klubb, som Jean Quetel tillhört, en lysande maskerad i sin eleganta lokal vid Rue Royale. Visserligen var det icke den egentliga maskeradtiden, men några förnäma engelsmän, som kommit öfver till Paris och introducerats i den, hade önskat deltaga i någonting uppsluppet parisiskt, och med anledning däraf hade man anordnat en »bal masqué et paré», till hvilken demimondänernas

mest lysande representanter voro inbjudna. Den gamla lokalen, som redan under Quetels tid varit smakfullt inredd, hade under de sista åren ännu mera utvidgats och förskönats. Salongerna hade ommöblerats i turkisk stil, och i kabinetten sjönk man ned ända till fotknölärna i furstliga Smyrnammattor. Lampor och slipade speglar prydde väggarna och höljde rummen i ett bländande ljus.

En af klubbens regler var, att hvarje en gång inskrifven medlem icke behöfde förnya inträdet, utan alltid egde rätt att deltaga i festligheterna. Det väckte därför icke någon förundran, att en mängd f. d. aktiva medlemmar, som icke låtit höra utaf sig på länge, anmälde sig till deltagande i den lysande festen, men en person var det dock, hvars återuppträdande i det glada sällskapet till en början förorsakade en obehaglig stämning. Det var Jean Quetel, som man alldeles förlorat ur ögonsigte, men som nu uppenbarade sig bland sina forna vänner och önskade återupptagas bland dem.

Han hade blifvit mycket gammal under den tid, han varit borta från Paris. Håret var gråsprängdt, och hans hy hade antagit denna genomskinligt bleka färg, som man finner hos arbetare, som sällan träda ut i fria luften, eller hos personer, som suttit i fängelse en följd af år. Själfsade han, att han varit svårt insjuknad, och att endast ett större arf, som han erhållit, hade förmått honom att söka upp Paris för att där, hvar-

est han samlat så många glada minnen, upplifva sina krafter. Hans utsökta toalett, dyrbara nipper och högdragna sätt bidrogo att ingifva respekt, och sedan han med blaserad likgiltighet berättat, huru han tillbringat de förflutna åren i södern och nu ämnade lefva på sina räntor i Paris, motogs han med synnerlig uppmärksamhet. Han var åter den rike Jean Quetel, som kunde uppfylla alla sina begär efter nöjen och njutningar.

Den beramade aftonen samlades en utsökt skara i den rikt upplysta våningen. Vid ingången måste hvar och en demaskera sig, så att man kunde vara öfvertygad om, att ingen obehörig inträdde, men man hade sedan sin frihet att i därtill särskildt anordnade toaletterum under kvällens lopp byta om dräkt. Man kunde därigenom mystifiera sina vänner och göra festen så mycket mera omvexlande.

Bland de manliga maskerna var det isynnerhet en, som ådrog sig uppmärksamhet. Klädd i en rik spansk dräkt från Karl V:s dagar, förde han sig med utsökt behag, konverserade kvickt med damerna, och emédan han icke dansade, såg man, huru blixtrande solitärer prydde hans händer. Man blef till slut nyfiken att veta, hvem denne nabob kunde vara, men ingen kunde upplysa därom. Med ängslig omsorg undvek han att demaskera sig, och ju mer hemlighetsfull han var, dess mer stegrades begäret att veta hans namn.

Ett par timmar hade emellertid förgått, då helt plötsligt den ridderlige hofmannen försvann. Man började fråga efter honom, men inom några ögonblick hade en annan mask tilldragit sig en ännu större uppmärksamhet. Han bar en kostym, som först uppväckte förundran, sedan afsky. Mellan de dansande paren och de tjänstfärdiga betjänterna, i salonger och kabinett såg man honom skymta fram och försvinna. Det var en fästningsfånge i grofva lappade kläder, med vanärans märke insydt på ryggen af sin korta tröja och en tung fotboja, som han dock med vana och lätt-
het förde med sig. Ett fruntimmer svinnade vid åsynen af honom, några herrar slet af sig maskerna och frågade efter klubbens ordförande för att få den störande gästen undanskaffad. Snart afstannade dansen och några af de unge männen skyndade fram till masken, som dock tycktes förstå deras afsigt och sökte gömma sig i hvimlet. Detta lyckades honom dock icke, utan en hetsjagt började, som dock blef af kort varaktighet, ty genomgångarna afspärrades, och snart fann han sig innesluten i en af salongerna. Han tycktes hafva beräknat detta, ty likasom med en sista ansträngning sjönk han ned i en mjuk fåtölj och kastade glödande blickar på den demaskerade skara, som böljade in i rummet efter honom. Klubbens ordförande vände sig till honom och befalte honom demaskera sig samt förebrådde honom

på samma gång det oskickliga i hans beteende att uppträda i en sådan drägt, som till på köpet bar alla tecken af att verkligen hafva varit begagnad af en fästningsfånge.

Den okände svarade intet, utan reste sig upp och ryckte masken från sitt ansigte. Det var Jean Quetel, nu nästan oigenkänlig. Hans ögon lyste med feberaktig glans, hans läppar voro färglösa, hans händer darrade.

En hop af unge män störtade fram, och ett tiotal armar utsträcktes mot honom.

»Stilla! — I lärden mig hata världen och människorna, och när min lefnadsglädje var borta, sjönk jag, sjönk alt djupare. Ingen af eder räckte ut sin hand för att hjälpa mig, ingen, och i Toulon fick jag gälda de brott, hvartill nöden tvingat mig. Men under årtal af fängelselif och förtviflan grubblade jag på min hämd, och nu, nu har jag funnit den. Den ligger i dessa kläder, som jag nu bär, ty veten, i dem vändades min fängelsekamrat, innan han dog, vändades så, som jag nu känner mitt inre sönderslitas.»

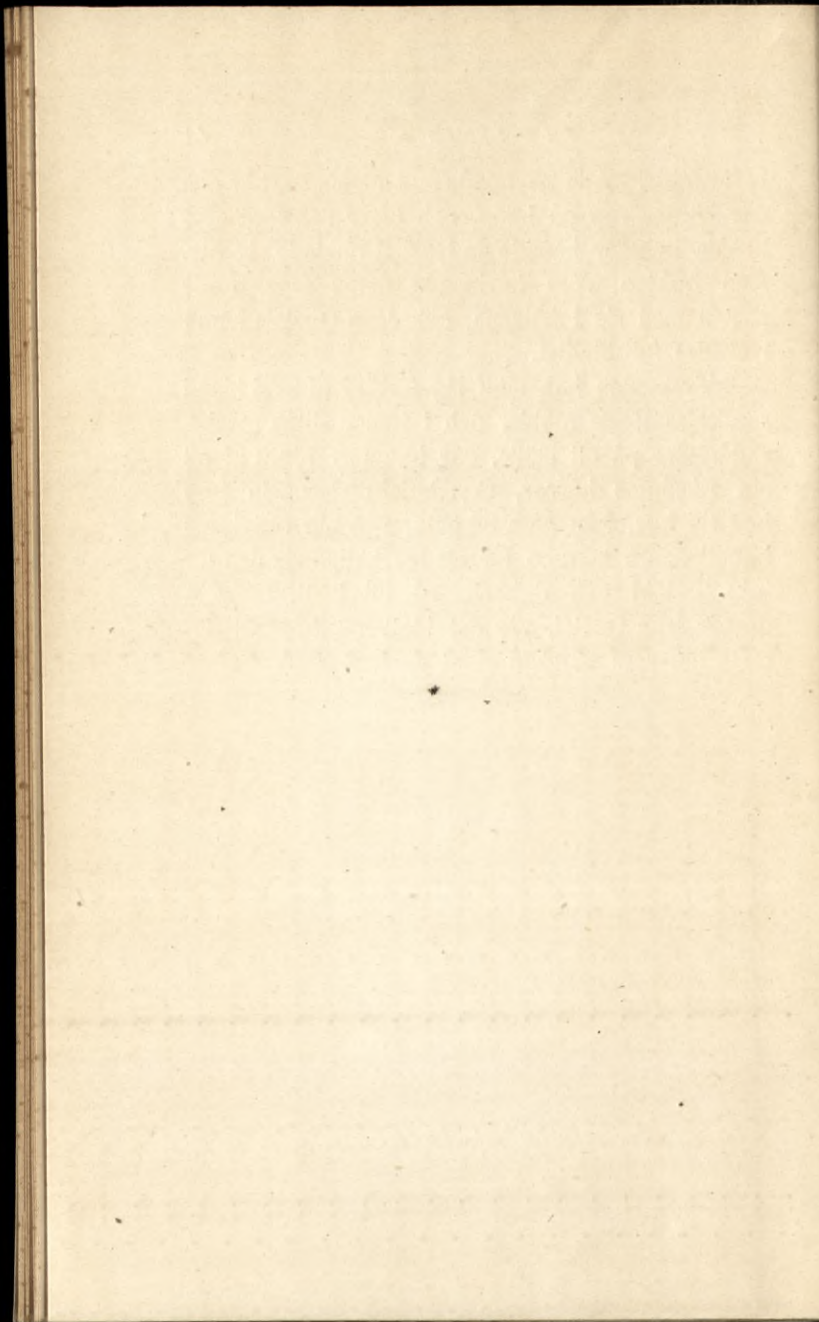
»Bort! Bort med honom! Hvarför låta honom tala?» ropade röster från alla sidor af salen.

»*Han dog i kolera.* — Med iltågsfart, trots karantän och spärrkordonger, har jag burit min hämd fram till eder. — Tagen den!»

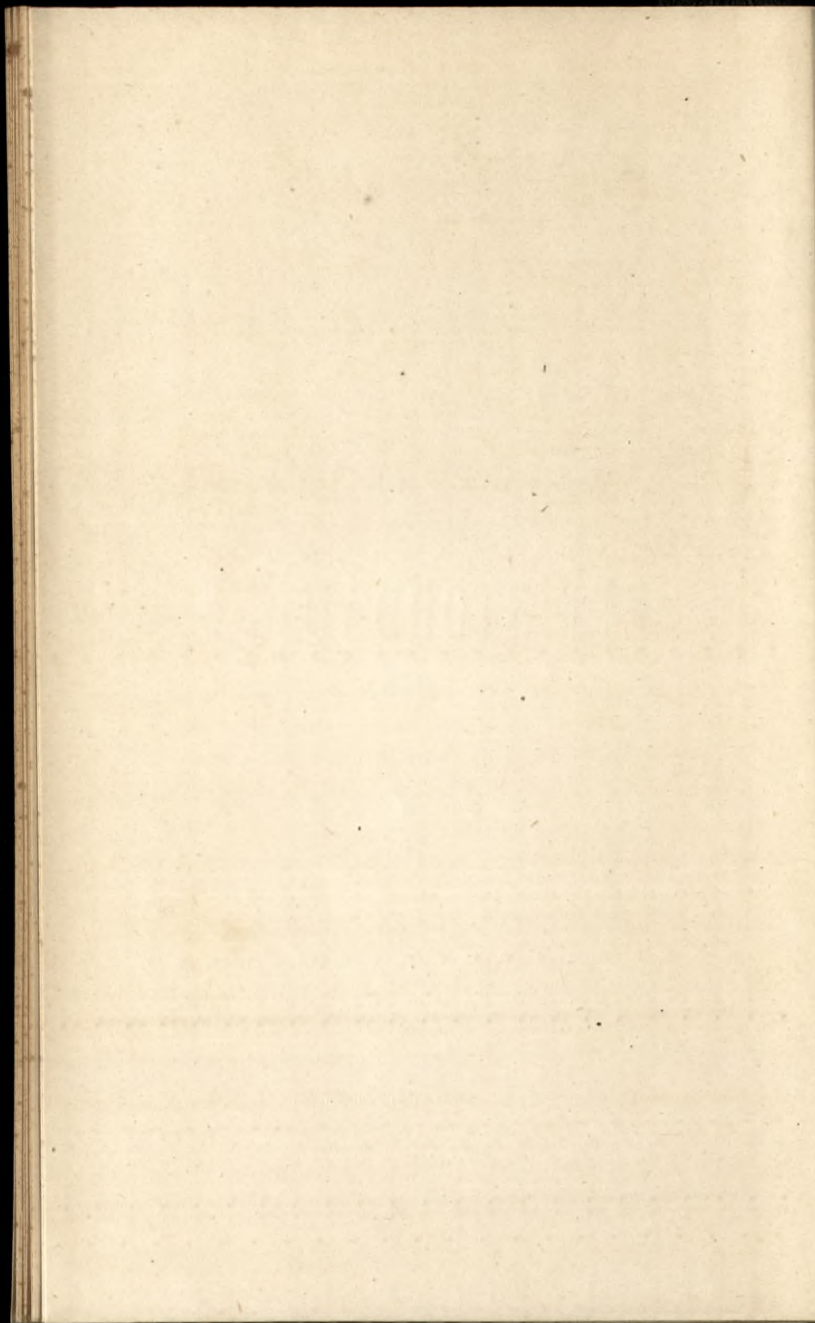
Ett fasans skri bröt fram från den lyssnande skaran. En förvirring uppstod, som trotsar all

beskrifning. Alla skyndade mot utgången, här och där hördes rop på hjälp, och öfver sanslösa eller kväfda kvinnor banade de lyckligt räddade sig väg. Men fruktan, som bevingade deras steg, förde pesten med sig i hälarna, och Jean Quetels hämd lyckades fullständigt.

Ty medan han själf låg förtärd af kval bland söndertrampade möbler och i trasor slitna maskeraddrägter på ett ställe, där han förr njutit af all sin rikedom, skyndade dödsengeln från hus till hus, från gata till gata, och när rättvisans handtlangare kommo för att bemäktiga sig den för inbrottsstöld och dubbelmord till lifstidsfängelse dömd Jean Quetel, var det blott ett hånfullt leende lik, som stirrade emot dem.

ETT STORDÅD

Examen var avslutad, och efter utdelningen af betygen, åtföljd af en kort bön, troppade åhörareskaran med någon af anstaltens unga flickor här och där emellan sig bort från fru Lindgrens pension. Denna examen hade varit särdeles utmärkt; alla barnen hade svarat så klart och tydligt, kyrkoherdens tal hade varit så lärorikt, och fru Lindgrens varma handtryckningar så hjärtliga, när hon tackade alla sina gamla vänner för den hjälp, hon rönt af dem. Det var ju också sista gången under hennes tid, som skolan avslutades. Hon skulle nu lemna orten för att förestå sin ogifta brors, doktors, hus.

Med långsamma steg lämnade hon verandan, där hon tagit afsked af lärjungar, lärare och åhörare, samt gick en trappa upp, där hon hade sin enskilda bostad. Det var tre små rum med hvita gardiner för fönstren — som för öfrigt gömdes af kristibloodsdroppar och toffelblommor — ostoppade björkmöbler och ljusa tapeter. När hon kommit in i det första rummet, saktades hennes steg ännu

mera; med tankfull min såg hon ut genom fönstret, strök bort några damkorn, som lagt sig på bordet, och sjönk sedan nästan viljelös ned i en karmstol, som råkade stå nära henne. Det var tydligen viktiga saker, hon grubblade på.

Fru Lindgren såg ut att vara ungefär fyrtio år gammal, hade ett raskt, nästan manhaftigt utseende och ett uttryck i blicken, som kom en att djupare böja sitt hufvud för henne. Där hon nu satt med händerna kraftlöst stödda mot stolkarmarna, kunde man tydligt märka, att hennes hår var gråsprängdt, och att hennes ansigte bar spår af att hafva bjudit stora sorger en öppen panna. Nu låg dock ett försonande skimmer öfver hennes drag.

Hon märkte icke, att hon hade lämnat dörren öppen, och att den friska vårvinden var i full fart med att slå omkull en oförsigtig kampanula, som ställt sig i fönsterdraget. Det skulle vara viktigare saker än så för att väcka henne upp ur drömmarna. —

Hon gick i sina tankar tillbaka till den tid, då hon som ung flicka kom upp till den stora universitetsstaden, där hon i en pension af tredje ordningen skulle lära sig pladdra litet franska och misshandla ett ostämtdt piano. Hon kom så väl i håg *honom*, när han bärande sin nations banér kom ljuslockig och axelbred i spetsen för sångarna ned för Karolinabacken.

Sedan dess hade ett annat lif begynt för henne, ty hon visste, att han var den utkorade, och likasom äfven han hade anat det, fick hon då och då en varm blick från honom när de händelsevis möttes. De voro därför likasom gamla bekanta, när de presenterades för hvar andra, och inom något år voro de trolofvade. Hon var blott aderton år gammal, han några och tjugo. Visserligen var han doktor och stod i begrepp att blifva docent, men egde lika litet som hon någon förmögenhet. De sågo dock framtiden gladt an, och när han blifvit akademisk lärare, gifte de sig.

Han hade dock icke tagit sina stora studielusulder med i beräkningen, och alla dessa omsättningar och afbetalningar, som fordrades, gjorde lifvet ganska brydsamt för de båda unga. Familjen förökades, inkomsterna voro små, och det gälde att arbeta af alla krafter för att hålla sig uppe.

Det gick som det kunde, men den unge docentens schulder blefvo icke förminskade. Men han talade ofta med en sådan förhoppning om framtiden och älskade henne så varmt, att hon icke kunde annat än öfvertygas om, att allt skulle blifva godt och väl. Så mycket hon kunde lade hon sig vinn om att hushålla, och han hade ofta så roligt åt hennes ekonomiska funderingar, ty han själf låg icke alls åt det hållet.

Han var en glad själ, en studentkårens älsk-

lingsgosse. Han höll vid nordiska och vårfesterna tal för kvinnan eller universitetet eller om kamratlivet, och han kände varmt hvad han talade. Åt alla hade han ett fast handslag, en varm blick och förenade vetenskapsmannens djup med ynglingens illusioner och hängifvenhet. Han skrattade högt och klingande och fälde aldrig ett hårdt ord om någon.

Hvad som dock ibland fördystrade hans sinne var de stora studieskuldena. När han kom att tänka på dem, blef han ibland tvär och fåordig, men när hans hustru då gaf honom ett vänligt ord, upplarnade snart åter hans ansigte, och han var samma goda, glada barn som förut. »Du är min bästa hjälp», sade han ibland med en fuktig glans i sina ögon åt sin unga fru, när hon sökte gifva hans tankar en gladare riktning.

De hade varit gifta i sex år, då olyckan föll öfver dem. Deras barn borttrycktes under loppet af några veckor af en smittosam sjukdom, och kort därpå gjorde docenten dem sällskap. Fru Lindgren stod lämnad ensam utan man, utan barn, med två tomma händer.

Hennes sorg var djup och till en början otröstlig, men efter några månader var hon åter samma fasta, modiga kvinna. Hennes vänner hade öfverenskommit med docentens kreditorer, att, då inga tillgångar funnos, skuldena skulle afskrifvas, och de hade dess utom anskaffat den unga enkan

21
varjakt

en förmånlig plats som husfru hos en aflägsen släkting till henne, men nu visade hon på en gång, hvilken kraft hon egde. Hon ville icke att öfver hennes mans gräf hårda ord skulle fällas om hans glada ungdomslif, hans efterlämnade skulder, utan beslöt att rastlöst arbeta på att godtgöra hans förbindelser. Sedan hon meddelat sin mans akademikamrater och vänner detta beslut, började hon vinnlägga sig om sina förut tämligen vårdslösa kunskaper. Lampan lyste ofta långt in på natten hos henne, men hennes kraft bröts icke af den oerhörda energi, hon utvecklade. På nyåret inrättade hon med tillhjälp af sin mans vänner en ny pension, och så började denna, en ensam, sorgbelastad kvinnas strid för sin mans efterlämnade minne, för sitt lifs ädla löfte.

År efter år gick, och öfver alt, där fru Lindgren syntes, väckte den höga gestalten i den enkla sorgklädningen utan prydnader sympati och beundran. Det blef modernt, att stadens uppväxande kvinliga släkte erhöll sin uppfostran i hennes pension, och då hon hade blick att utvälja skickliga lärare, växte hennes rykte alt mer. Själf var hon outtröttlig att undervisa, förmana, handleda och uppmuntra. Hon var själen i sitt företag, och hon släppte aldrig efter. Om hon kände sig svag och kraftlös någon gång, lät hon dock ingen märka det.

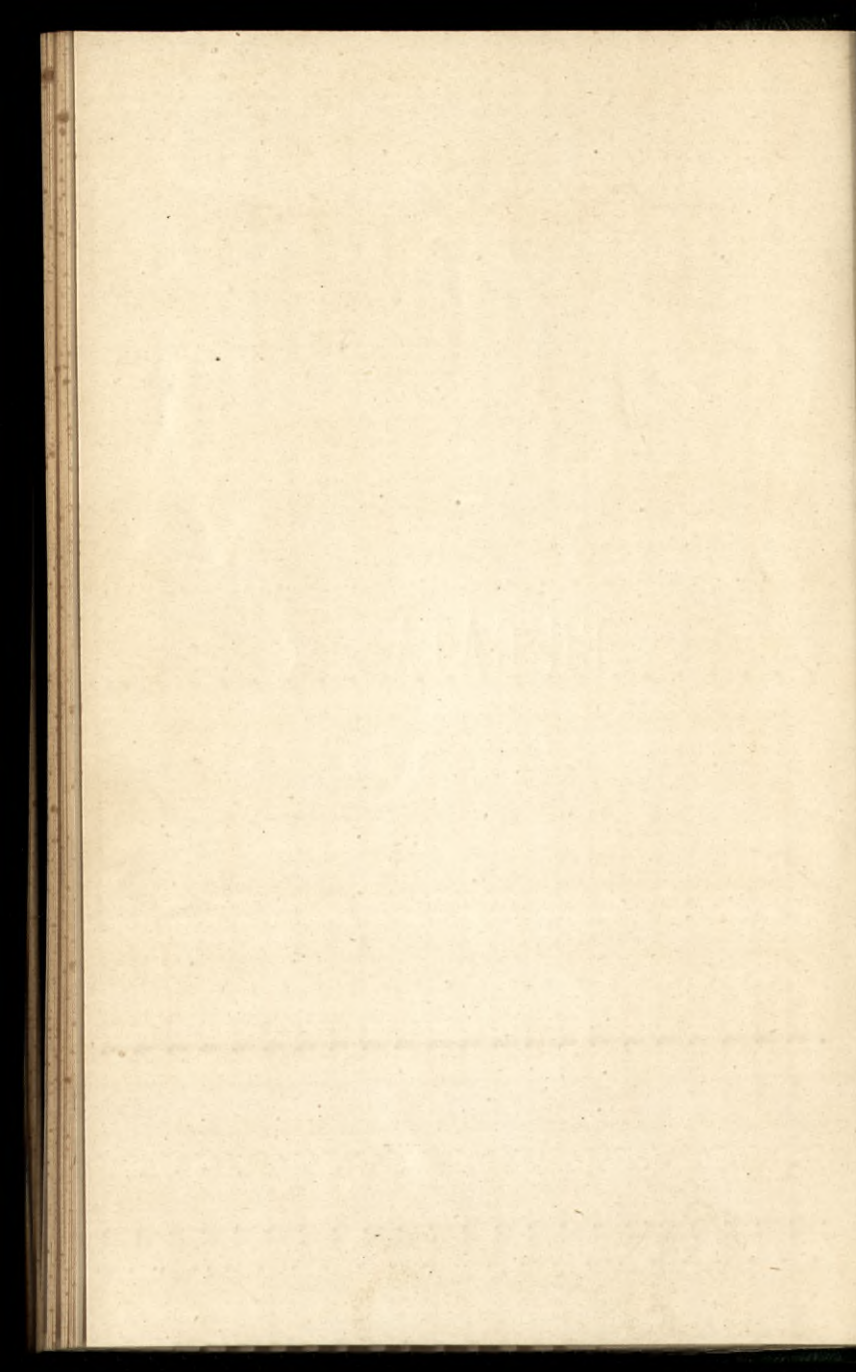
På detta sätt hade tolf år förflutit, när hon

fann sig hafva hållit sitt löfte. Den sista examensafslutningen var hållen, hennes mans skulder betalda, och hon kunde nu draga sig tillbaka i lugnet. —

Hon reste sig upp och gick in i det innersta rummet, där på väggen midt emot fönstret den unge docentens porträtt hängde. Vårsolen sken in emellan blommor och gardiner och lät en knippe strålar binda en gloria kring hans höga panna. Hon betraktade honom länge; hon mindes, huru han kom ljuslockig och axelbred ned för Karolina-backen i spetsen för studentsången, och hon visste nu, att genom hennes årslånga arbete ingen skulle säga någonting hårdt om hans ungdomslif.

Hon hade gjort ett af dessa tysta stordåd, som fördrå mera kraft än en hjältes och större kärlek än hvad stundens lif innebär.

EN GÅTA

Enkefriherrinnan hade i dag stor mottagning, så stor nämligen, som kunde presteras i universitetsstaden, där hon efter sin mans, den rike godsegarens, död hade slagit sig ned för att i lugn öfvervaka sin enda dotters uppfostran. År efter år hade gått, och nu stod den adertonåriga Louise färdig att resa upp till hufvudstaden för att presenteras på hofvet och roa sig tappert under vintersäsongen. Därför var också denna mottagning på samma gång ett afsked till alla vänner och bekanta, ty enkefriherrinnan skulle därefter tillbringa vintrarna i hufvudstaden och sommaren på ett af sina gods uppåt landet.

Det var icke någon egentligen lysande samling i hennes små salonger. Några godsegarefamiljer, professorer och några studenter, som visat Louise någon uppmärksamhet då och då, utgjorde de inbjudne, och om någon militärisk uniform lyste fram bland mängden, var det icke utan, att icke man tyckte, den stack alltför mycket af mot de öfriga herrarnas enkla, svarta frackar. Dansen

gick emellertid friskt undan, och konversationen hade tagit en alt raskare fart. Med ädel hållning och ännu sköna drag gick värdinnan från det ena kottet till det andra och visste att med vänliga leenden och kvicka inkast framkalla den angenämaste stämning.

Man märkte tydligen, att det bland gästerna fanns *en*, som särdeles var föremål för hennes uppmärksamhet, men detta tycktes icke väcka någon förvåning hos de andre. Juris kandidat Ek hade varit en vän till familjen, alt sedan denna för några år sedan flyttade till universitetsstaden, och var alltid gärna sedd hos den. Han var en helt ung man, några och tjugo år gammal, med på samma gång öppen och genomträngande blick, bred panna och frisk färg. Han skrattade så godt, när han hörde någonting, som roade honom, och hade själf alltid ett skämtsamt ord i beredskap samt ansågs för en mycket ungdomsfrisk och glad natur. Man skämtade därför med honom för de mjältsjuka poem, som han ibland författade, och förebrådde honom ett visst koketteri med sin egen friskhet för att låta den sticka utaf så mycket som möjligt mot den antagna dystra tonen i hans diktning. När man ibland sade honom detta, blef han oftast tyst, men någon gång hände det, att han svarade med ett godt skratt och ett kvickt skämt.

Hvad som dock förvånade flertalet af gästerna var, att enkefriherrinnan så tydligt lade an på ho-

nom för att få honom till måg. Att han, en fattig ung man utan relationer, skulle erhålla provinsens rikaste arftagerska, som dess utom bar ett gammalt ädelt namn, ansågs vara nog nära en mesallians, på samma gång man icke kunde vara blind för hans eget lugna sätt att se saken. Han var hemmastadd, ja nästan som barn i huset, men syntes dock icke fatta sin ställning såsom en tillkommande mågs. Han skämtade så ogeneradt med fröken Louise och gaf henne då och då vänliga råd utan att på minsta sätt taga sig min af att vara annat än en äldre vän.

Emellertid var Louise utsatt för sina väninners beklagande, ty det kunde icke döljas, att hon verkligen var djupare fästad vid den unge juristen. Hon kunde ibland öfverraskas med att låta sina ögon drömmande hvila på honom, när han med sin kända vältalighet sökte klargöra en fråga, hon rodnade ibland, när han hastigt vände sig till henne, och det sades, att hon någon gång blifvit funnen gråtande. Men han däremot tycktes ingenting märka, utan fortsatte med sina besök och var lika uppmärksam mot modern som mot dottern.

I kväll var han sprittande glad, dansade af hjärtans lust och förde en upprymd konversation med de unga damerna. Man förundrade sig allmänt öfver hans glädje, då han lika väl som de andra visste, att det förestod en lång skiljsmessa, och det märktes på fröken Louise, att hon kände

sig smärtsamt berörd af denna glädje. Han hade dansat endast en dans med henne och under tiden varit ovanligt fåordig, men när han däremot underhöll sig med de andra damerna, var han som löst ur en förtrollning. Medan supén ordnades och dansen hvilade, smög hon sig därför i sällskap med en vänninna in i ett litet kabinett, som låg aflägsset från salongerna. Hon behöfde tydligen en stund draga sig tillbaka från det upprymda sällskapet.

Samtalet mellan dem ville icke komma riktigt i gång. Louise försökte ett par gånger vidröra några alldagliga förhållanden, men då hennes vänninna, som såg, huru upprörd hon var, fattade hennes hand och bad henne säga hvad det var som så nedtryckte henne, kunde hon icke mera tillbakahålla sina tårar. Hon gret, gret som ett barn, som icke fått sin vilja fram, gret, som man gråter, när man misströstar om sin första kärlek.

Plötsligen hörde hon en röst i rummet näst intill. Hon skyndade att torka sina tårar och hann antaga en så obesvärad min som möjligt. En kavaljer skymtade fram vid dörren. Det var kandidaten, som genast ville draga sig tillbaka, men hindrades därifrån af fröken Louise, som med väl spelad skämtsamhet bad honom icke låta skrämma sig af dem. Hon hade flera gånger tänkt att bedja honom skrifva in sitt namn i hen-

nes födelsedagsbok, men icke kommit sig för med det. Nu vore det ju så lägligt och på samma gång på yttersta tiden, ty de skulle ju icke träffas sedan på mycket länge.

Med nervös brådska framtog hon boken, penna och bläck. Han satte sig ned och skref med rask hand sitt namn på ett af bokens blad, plånade utaf det och ville slå igen boken, men hindrades därifrån. En vers måste det vara, endast ett par rader, ty det toge sig så bra ut och vore en så vacker erinring. Han kunde ju välja någonting, som hade afseende på honom själf — eller för resten hvad som helst.

De voro ensamma. Vänninnan hade kallats ut af sin mor, som ville gifva henne någon lämplig vink till supén, och de båda unga sutto tysta bredvid hvar andra. Fröken Louises ögon bådo så varmt och innerligt, hennes hand råkade vidröra hans, och han kunde icke annat än beundra hennes rena drag, hennes bedjande ögon. Han hade varit blind, om han icke förstått hennes böjelse. En skugga lade sig öfver hans ansigte; han satt tankfull en stund, grep åter pennan och skref under sitt namn:

»One fatal remembrance, one sorrow that throws
Its bleak shade alike o'er our joys and our woes,
To which life nothing darker or brighter can bring,
For which joy has no balm and affliction no sting —

Oh, this thought in the midst of enjoyment will stay,
Like a dead, leafless branch in the summer's bright ray;
The beams of the warm sun play round it in vain,
It may smile in his light, but it blooms not again.»

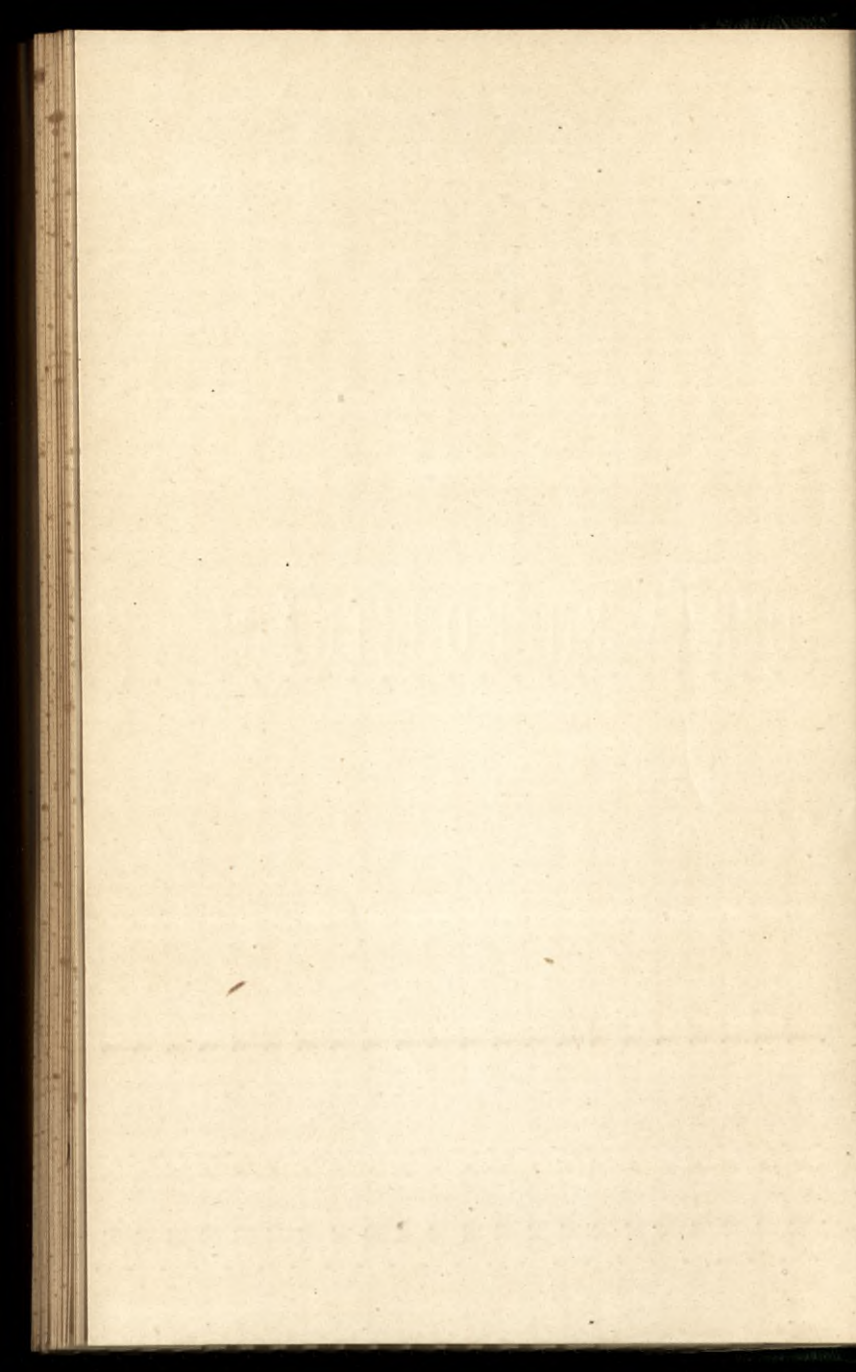
Knapt hade han skrivit, förrän hon tog boken ur hans hand och öfversatte stycket i största hast:

»Ett ödesdigert minne, en sorg, som kastar sin djupa skugga öfver våra fröjder och bekymmer och gör, att lifvet icke kan bringa oss någonting mera mörkt eller ljusst, att glädjen icke har någon balsam, och sorgen ingen tagg. — — —

O, denna tanke skall stå midt ibland fröjderna, lik en torr, aflöfvad gren i sommarsolen. Förgäfves skola de varma solstrålarna leka omkring den — aldrig grönskar den mera.»

Medan hon läste, voro tårarna nära att kväfva hennes röst. Hon blickade upp på honom för att erhålla någon förklaring öfver minnesverserna, men han hade redan gått mot dörren. När han kommit dit, vände han sig om, och hon såg ett dödsblekt ansigte och en bedjande blick, som aldrig sedan gick ur hennes minne.

OCKSÅ EN KONSTNÄR

Det är länge sedan hjälten i denna historia lefde. Då brusade ej lokomotiven fram mellan bärg och öfver ängar, ångfartygen plöjde ej hafven, och man reste ej så lätt från den ena trakten till den andra. Om man sett *en* stad var det nog, och ens grafvård stod oftast endast några stenkast från ens fädernehem.

I de milslånga Särnaskogarna var tystnaden ännu djupare då än nu. Till de sparsamt kringströdda kojorna kom blott då och då någon främling, och kyrkoherden var den ende, som oftare fick bref och tidender. Städjan var gränsen norr ut, och Elfdalen söder ut. Den som sett Falun var vidtberest, och att komma till Rörås var det samma som att i våra dagar hafva gjort en Romaresa. —

En vårdag vid islossningen kommo tilll Särnaby tvänne främlingar, man och hustru, som voro långväga ifrån. Deras dialekt var fullkomligt olika dalallmogens, och deras kläder af ett snitt, som angåfvo, att de hörde till herreklassen. De köpte ett litet hemman vid Hedens by, norrut om Särnsjön, och mannen brukade jorden, medan hustrun

skötte om hushållet. Ingen frågade de till råds, och ingens umgänge sökte de.

Sällsamma berättelser kommo snart ut i bygden. Det sades, att dessa främlingar voro missdådare, som flytt undan rättvisan och dolt sig i ödemarken, och byfolket knotade öfver, att deras näjd skulle hysa slika människor. Men sedan kyrkoherden talat med några äldre fjärdingsmän i trakten om de främmande samt visat papper och handlingar, tystnade pratet. När dess utom prestfrun en dag i sällskap med sin dotter gjorde dem ett besök, förändrades byfolkets sinnesstämning helt och hållet. Strandgårdens — så hette hemmanet — folk vore lika godt som det bästa i socknen. De voro hederliga människor, som lidit mycket därute i världen, och nu sökte frid uppe i bergsbygden. Ingen blef byfolket så mån om som om dem.

Det syntes på Strandgårdsmor, att hon pröfvat på lifvet. Ett smärtsamt drag lägrade sig kring munnen, och i de djupa, tankfulla ögonen lästes mycket utom glädje. Mannen hade ett mildare utseende och tycktes vara sin hustru undergifven.

Några år efter deras bosättning kom till Särna en annan främling, som skulle öfver åt norska sidan i affärer, och råkade händelsevis se Strandgårdsfolket på kyrkbacken. Han kände igen dem och omtalade, att de förr egt en egendom söderut

i Mälartrakten, men att deras enda barn, en son, som vistats utrikes, förslösat nästan allt hvad de egde samt förstört sig själf genom vilda utsväfningar. För spillrorna af sin förmögenhet hade de köpt hemmanet i Hedsbyn samt dragit sig tillbaka från sina forna vänner. De hade inga anhöriga, ty sonen vore säkerligen död. Han hade varit målare och egt ett namn vida omkring.

Efter detta kände Hedsbyfolkets tillgifvenhet för de gamle inga gränser. Näst prestens fans det icke så »gement» folk som de. De måste nödvändigt sitta i kyrkbänken närmast predikstolen, och vid bröllop, dit de efter mycket krusande förmåddes gå, placerades de till höger om prostinnan. Så småningom togo de äfven emot besök, och till slut var Strandgården det gästfriaste hemmanet i Heden. Dock gingo de sällan själfva bort till grannarna. —

En kväll, då höstskymningen började falla tungt öfver Särna-sjön och Städjan knapt sköndes i dunklet, satt Strandgårdsmor inne i storstugan med sin man. Hon hade flyttat sig nära fönstret och framtog ur ett konstfullt inlagdt schatull en packa skrivelser. Hennes man såg på henne med mörka blickar, och då hon med låg och vemodig stämma började läsa upp ur brefven, knäppte han ihop händerna och suckade djupt.

Det var en tung historia, dessa bref förtäljde — deras enda sons öden.

Hvilken ungdomslust låg ej utbredd öfver hans första meddelanden till hemmet! Han talade om sin framtid och om konsten med en glöd, som gaf hans ord färg och hans tankar djup. Häfdens storheter skulle han teckna, naturens under skulle han afslöja. Han kände sig som en ung jätte, som kunde kasta boll med solen och stjärnorna.

När han kommit mera in i sitt arbete, klungo förstulna toner fram, som störde harmonien. Han talade om lärarnes partiskhet, kamraternas afundsjuka. Han ville ut i främmande land, ty endast där fölle konstens frö i bördig jord. Där skulle han bli det stora, hvarom han drömde.

Så kom han då ut i vida världen. Han vann triumfer, som nådde de hemmavarandes öron. Han blef kallad stor, utan like. Hans färger egde en dämonisk glöd, och hans fantasi danade legioner idealgestalter. Columbus *upptäckte* en ny värld, men *han skapade* nya.

Snart föll det dock ett drag af vemod öfver den segerstolta pannan. Hvad vore väl konsten? Fåfänglighet! Färgstoff, marmorstenar, ord! Han längtade till någonting djupare: Gud, religion, evighet — hvad det nu kallades. Mörka stunder kommo alt flere, och ibland hade han ej så mycket som en enda gnista glädje, som kunde bringa honom ljus.

Då steg en skön qvinna fram för honom,

och hans aning sade, att det var henne han sökte. Hon var skådespelerska, och han konstnär. Öfver alt i hans taflor återfann man henne: såsom furstinna, drömmande oskuld, zigenarflicka, badande nymf, och till lön för hans eldiga kärlek skänkte hon honom sin hand.

Nu hade han nått lyckan. —

Men hans älskade gaf honom ej sitt hjärta. Bakom de strålande ögonen låg det köld, bakom munnens rosiga löje behagsjuka, och hennes lockar voro rika, men dess fastare snärjde de. Förr var han konstnär, nu blef han slaf.

Han kände sina krafter aftaga, men ännu en gång ville han visa hvad han förmådde. Han ville återgå till sin forna tanke att försjunka i det eviga och måla en tafla, som i djupa, mättade färger skulle skildra, huru han dragits till världen, men först i och med en inblick i det eviga erhållit frid. Detta skulle blifva hans sista arbete.

Slutligen lämnade han sin hustru och tog sin lille son med sig. Alt var förbi; hans pänsel hade mistat sina färger, hans fantasi sina gestalrika drömmar. Han ville söka sträfva sig hemåt för att dö där. Men hans medel voro ringa, och det vore ovisst, huruvida han någonsin skulle komma åter.

Detta var det sista brevet.

Vid läsningens slut stodo tårar i de gamles ögon. Hon lade åter ned brevet i schatullet och

satte sig i hörnet vid spisen. Dunklet blef alt djupare. Den kvällen bytte de icke ett ord med hvar andra.

Några dagar därefter fick Strandgårdsfolket storfrämmande. Deras son var kommen från fjärran land. Men svårt var det till en början att känna igen honom. Strandgårdsmor hade ryggat tillbaka för den skäggige mannen i den slitna drägten. Men då hon hört hans röst, föll hon honom om halsen. Det blef stor glädje i deras hem.

Den lille sonsonen Sigurd, som följde sin far, var snart hela husets älskling. Han var ljushårig och blåögd som fadern i unga dar och stor och stark för sin ålder.

Trots all de gamles glädje förblef dock deras son tyst och sluten. Han talade aldrig om sin unga hustru och ville ej, att man skulle påminna honom om det förflutna. Det närvarande lifvet släpade han fram, och någon framtid trodde han ej på.

Det enda, han utlät sig om, var konsten. Det slog sig som ett bälte af åskmoln kring hans panna, hans ögon glödde med en dyster eld, och hans händer knöto sig, när han för de gamle täljde, huru den störtat honom:

Människan vore svag och eländig. Gud hade skapat henne, men i konsten sökte hon nu själf skapa.

I konsten såge hon världar, som bländade henne, och hon kunde dock ej vända sina ögon därifrån. Hon vore fångad i en inbillning, som brände lik eld.

Vid pänseln vore ärelystnad fästad, vid palletten afundsjuka, vid duken fåfänglighet. Bakom hvarje konstverk stode en dämon, som tagit på sig englamask.

I konsten gåfves ingen hvila. Det, hvarpå dagen arbetade, drömde natten om.

Och arbetet var aldrig så, som man sett det i sitt innersta!

En konstnär finge, om han icke ville sälja sig åt hvardagssmaken, taga sin ålderdomstillflykt till fattighuset, och när han själf dött, bygde man palatser åt hans taflor.

Bland tusende funnes det blott *en*, som njöt af hans verk, bland millioner *en*, som förstod dem.

I lifvet blefve han förtalad, i döden apoteoserad. Hans samtid vore lik en hofnarr, som säger elakheter blott om de maktlöse, och hans eftermäle en äreport, som smyckats med blommor i skrikande färger. —

Så tynade han af med hvarje dag, och frampå vårsidan nådde han den sista hvilan. —

Sigurd växte upp och blef med hvarje år mera stark och bred öfver skuldrorna. När han var blifven yngling, gjorde hans blå ögon, ljusa lockar och resliga gestalt honom till den främste

på dansgillena. Ingen var raskare skidlöpare, ingen spårade snabbare upp björnen i hans ide, ingen besteg fjällen med fastare fot än han.

Men någon tid efter sedan han gått fram till nattvarden, kom det som en annan ande öfver honom. Han rodde sig öfver Särnasjön och gick allena i furuskogen. Det sades, att han mötte någon där, men när hans farmor frågade honom därom, förnekade han det. Och han talade aldrig osanning för henne.

En kväll, när han kom tillbaka från sin ensliga vandring, såg han trött ut, likasom om han hade arbetat strängt. Hans ögon voro drömmande, och han hörde ej hvad de gamle sade åt honom.

»Hvad fattas dig?» frågade hans farmor med bekymmersamma blickar.

Han suckade djupt. Då hon upprepade sin fråga, blixtrade det till i hans ögon, och han sade med fast stämma:

»Jag vill bli hvad min fader var! Jag vill ut, ut i vida världen! Därute i den djupa skogen har jag lärt mig naturens hemligheter. Jag vet nu med mig, att jag kan skildra den blå himmelen och det forsande vattnet, skogen och fjället, människodrömmar och människohandlingar.»

Han reste sig upp och gick in i sin kammare, men kom snart tillbaka med en mängd papper. Han bredde ut dem; det var djärfva linier, stämningfulla aftoningar, djupa tankar. Där reste sig

Städjan majestätiskt öfver den blånande skogen, där slumrade den lille i sin vagga, där drog jägaren glad till skogs. Det var blott aningar, men aningar, som bådade mästaren.

»Jag vill ut, I gamle, dit ut, där min far dvaldes. Där finnas lif och storhet, där vill jag vinna ära och sedan komma tillbaka till Eder. Låten mig fara!»

Stora tårar glänste i de gamles ögon. De sade ingenting, men hans fostermor strök tillbaka det rika, lockiga håret från hans panna och kyste honom. Därefter vände hon sig med en stum åtbörd mot sin man, likasom frågade hon honom om något, hvarom de förut talat. Han nickade bifall. —

Den natten gick ej Sigurd till hvila, ty han hade fått sin fars bref att läsa. Han talade ej mera om konsten, men blef sedan den tiden ännu mera sluten inom sig.

Midsommartiden följande år insjuknade hans fostermor så illa, att man måste vaka hos henne om nätterna. Den gamle och Sigurd aflöste hvar andra. Den förre lämnade ej mera stugan, men Sigurd var ibland ute för att se efter folket.

En dag föreföll hon vara betydligt bättre, och när därför några främlingar, som ville bestiga Städjan, kommo till hemmanet och begärde roddare och vägvisare, trodde Sigurd, att han skulle kunna följa med. Hans farfar jakade härtill.

Det var Sigurds största fröjd att bestiga fjällen. Först kom den mörka, väldiga furuskogen, där vindarna brusade och barren doftade, så slutande marker, därpå branter med ljung och fjällblomster och slutligen spetsen, där jätteklimpblock lågo vräkta öfver hvar andra. Där kunde man rifva åt sig flikar af molnen och se, huru nere i dalarna människorna krälade fram som annat småkryp.

När han med främlingarna kommit uppför den branta höjden, där de friska fjällvindarna kylde hans panna, råkade han att i sin glädje öfver att efter flere natters vaka åter vara uppe på fjället tala om naturen och sina framtidsplaner, och innan han hann besinna sig, höll en af utländingarna hans sista arbete, en fjällutsigt, i sina händer.

Förut hade den gamle, mörke mannen knappast sett på Sigurd, men nu blef han i en hast helt förändrad. Han lade sin hand på hans axel och sade med några brutna ord, att han vore för god att dö bland fjällen. Han skulle taga honom med sig, och länge skulle det ej dröja, innan han skulle ega hvad han sökte. I fall han ej nu genast ville följa, gaf han honom sin adress och sade, att om han blott skrefve ett par rader, skulle alt stå honom till buds.

Först sent på natten hemkom Sigurd. Hans fostermor var ännu vaken, och den bleka sommar-

natten lade öfver hennes drag någonting förklaradt och öfverjordiskt. Sigurd ämnade gå in i sin kammar, men hon bad honom komma fram till henne.

»Sigurd», hviskade hon matt. »Jag känner, att slutet är nära. Vill du lofva mig någonting, innan vi skiljas? Det är den sista bön, jag har till dig».

Sigurd böjde sig ned invid sängen. »Din sista bön hvarken vill eller kan jag neka dig, fostermoder», sade han med vek stämma.

»Mins då din faders öde och tänk ej mera på konsten! Lofva mig att aldrig söka gå den väg, hvarpå din far gick under. Lef i lugn bland dina grannar häruppe och fly detta världsliga, ytliga, fåvitska lif!»

En tung suck bröt sig fram ur Sigurds bröst.

»Lofva mig det», upprepade hon med högre stämma, i det hon reste sig upp i bädden. »Det skall gifva mig lugn i min graf.»

»Jag lofvar dig, fostermoder! Aldrig mera skall jag skildra hvad jag sett på fjällen och drömt om i mitt innersta.»

»Gud välsigne dig, mitt barn! — Nu dör jag lugn.»

Sigurd kallade på sin farfar, och båda satte sig tysta invid bädden. I morgongryningen, då de första solglimtarna trängde in genom fönstret, var den sjuka befriad. Den gamle följde henne snart efter.

Sigurd stod nu allena i världen. Man trodde i byn, att han skulle gifta sig, men detta skedde dock icke. Han skötte sin jord, gick alltid i kyrkan om söndagarna, men afhöll sig från alla gillen och dansnöjen.

Tiden gick. Främmande folk flyttade in i byn, de gamle dogo undan, och när Sigurd var gammal och grå, gick han där som en främling. Man undvek honom, ty han svarade alltid fåordigt på deras frågor och meddelade sig blott med sitt eget folk.

Dessa lade märke till, att husbonden än var vid lugn och mild sinnesstämning, än mörk och uppbrusande. I förra fallet läste han oftast religiösa böcker, som han ärft af sina farföräldrar, i det senare bläddrade han i några gulnade papper, som ingen visste hvad de handlade om. Kom någon då öfver honom, kunde han för alltid stänga sitt hus för denne.

Sigurd var redan till åren, då ett rykte spreds i Särna, att däröfver på norska sidan vid Fämundsjön skulle ett nytt kapell, som blifvit skänkt af en resande främling, invigas. Denne hade under en fjällvandring varit nära att omkomma, men i sista ögonblicket räddats af några djärfva fjällbestigare och hade till tack därför låtit bygga ett enkelt kapell åt den socken, hvartill hans räddare hörde. Dit hade han äfven skänkt en altartafla, som skulle afslöjas vid invigningen.

Gamla minnen vaknade upp hos Sigurd. Han beslöt vandra öfver gränsen för att en enda gång i sitt lif se en mästartafla. Dagen före invigningen rodde han sig upp till Idre kyrka och tog skogsvägen söder om Sölen-fjället. När han på kvällsidan kom till kapellet, var redan mycket folk anländt, och det var med knapp nöd han kunde få herberge öfver natten.

Morgonen därpå var han en af de förste i kapellet. Han tog plats på en bänk så nära koret som möjligt, på det att han skulle kunna se altartaflan, dess bättre. Han stirrade på den hvita duken, som hängde däröfver, likasom trodde han sig därmed kunna få den att glida ner, och sedan han tröttnat att betrakta den, började han se närmare på själfva kapellet.

Detta var en enkel träbyggnad med dekoration i hvitt och guld och koret några trappsteg högre än de främre delarna. Hållet i mörkare färger än det öfriga, voro dettas sidoväggar prydda med allegoriska figurer af religionen, kärleken, hoppet och resignationen, samt hade en hög eklist, hvar efter tvänne rader nattvarsstolar med höga karmar, skulpterade efter nordiska motiv, gingo. Målade fönster på korets båda långväggar insläppte knippen af brokiga solstrålar. Det hela gjorde ett ljusst och högtidligt intryck.

Under salmsången och predikan satt Sigurd orörlig och tycktes försjunken i gamla minnen.

Men när vid slutet af predikan ett tack uttalades till den ädle gifvaren, fingo hans drag åter lif. Den vördade kyrkoherden anmärkte, att altartaflan visserligen ej ursprungligen vore målad för en kyrka, men som den dock med härliga färger skildrade världens frestelse och Kristi kärlek samt dessutom särskildt erinrade om den konstnär, som blifvit räddad, hade man dock ej trott sig kunna sätta sig emot den ädle gifvarens vilja. Konsten och lifvet stode ju i oupplösligt samband med hvar andra, och det varnande ord, som riktades mot en, kunde också utsträckas till alla. Efter en bön till den Högste, att han måtte låta sin välsignelse alltid blifva dem när, och att han måtte skydda det nya gudahuset för allsköns ofärd, brusade en salm fram öfver församlingens läppar. Täckelset föll.

Altartaflan var af väldiga dimensioner, och dess ram mörk och djup, så att taflan syntes vara fästad djupt in i väggen, men solljuset, som strömmade in på båda sidor, gaf den dock en belysning, som lät hela dess skönhet framträda.

I förgrunden till höger på taflan stod en ung konstnär, hvars palett hade glidit ur handen och låg krossad på golvet. Med mörka, dystert grubblande ögon såg han, huru en skara kvinliga gestalter och amoriner närmade sig honom från venster samt söka locka honom med sig. En af dem trädde fram med en lagerkrans i sin hand

en annan strödde ut guld med fulla händer, en tredje såg på honom trolskt och vinkade åt honom att komma närmare. Men han ryggade tillbaka och tycktes söka hjälp hos någon annan makt.

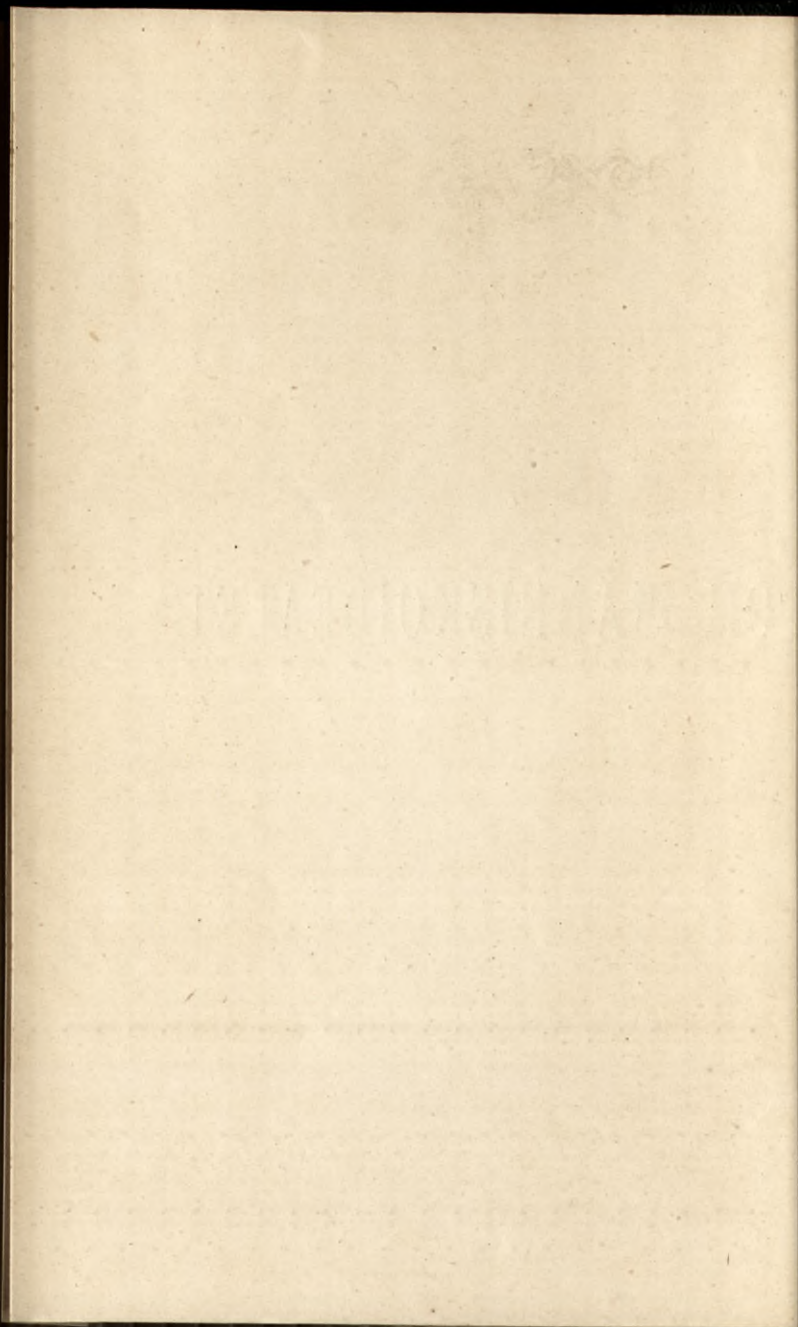
Bakgrunden var hållen i mörkare färger, så att man först vid uppmärksammare betraktande såg en hög gestalt, som välsignande bredde ut sina armar mot konstnären. På de kärleksfulla ögonen, det vemodiga draget kring munnen och den tankedigra pannan igenkände man Jesus, världens frälsare, och i ett nu fick taflan en högre betydelse. Man förstod nu, att dess förgrundsfigurer voro målade med ljusare färger, på det att de först skulle falla i ögonen, men att sedan man sett gestalten i bakgrunden, denna skulle dominera hela taflan. Den framstälde då icke mera blott konstnärens frestelse, utan Jesus som världens frälsare. Man såg ej mera den unge konstnären eller de lekande kvinnogestalterna, utan blott den heliga gudamänniskan, som älskande och altomfattande utsträckte sina armar mot den, som sökte honom.

Folket trängde sig närmare taflan, Sigurd bland de främste. Nere vid ett hörn däraf såg han några svarta streck, och när han stafvat sig till namnet, de betecknade, var han nära att digna ned. Det var hans fars namn, taflan dennes sista arbete. —

Dagen därpå vände Sigurd åter till hemmet. Han talade vid ingen om sin färd, men han kände nu tyngre än någonsin, att också han var en konstnär.

OM MÄNNISKOIDEALET

Människoidealet förverkligas genom kärlek. Men denna kan tagas i olika betydelser, ty dess former äro många. Lika låg och ofri som den lägsta af dem är, lika upphöjd och fri är den högsta. Vi skola betrakta blott de hufvudsakligaste af dessa stadier i den ordning, som dels människans utvecklingsgång, dels deras olika värde gifva dem, för att på detta sätt hänvisa till den högsta och därmed idealet.

När människan börjar framträda såsom medveten, är den kärlek, som först yppar sig, släktkärleken. Hon känner sig närmare bunden vid de personer, som antingen gifvit upphofvet till hennes timliga tillvaro, äga samma föräldrar som hon eller på annat sätt äro med henne genom blodsband förenade. Denna känsla är en af naturen ofritt gifven, och under inflytande däraf betraktar man sin släkt såsom ett individuum, för hvars lycka och framgång man ensidigt sträfvar. Ens föräldrar fattas såsom de mest ädla och upphöjda människor på jorden, emedan man har dem

att tacka för sin lycka, och man sträfvar för sin släkt, emedan det är genom förbindelser med den, som man erhåller en plats i samhället. I denna kärleks ofrihet, ensidighet och egoism ligga dess svaga sidor. Visserligen kan den adlas genom medveten och reflekterad sträfvan, men i sitt första framträdande är den blott en adhesionskraft af lägre ordning.

På ett mera utveckladt stadium framträder könskärleken, som drager det ena könet till det andra. Det växer upp ett behof att likasom komplettera sig själf, att göra mannen känslorik och kvinnan fast, att blanda kvinnans tro och resignation med mannens handlingskraft och framåtsträfvande, och i och med kärleken förenas tvänne till en tro och en vilja. Stående på samma ofria grund som slägtkärleken, är den ännu ensidigare än denna, emedan det finnes endast en i hela vida världen, som är den älskade. Den är dess utom förenad med en njutning, som lockar och sammanbinder, samt mynnar ut i slägtkärleken, emedan den gifver upphof åt tänkande varelser, som åter i sin ordning skola älska hvar andra och sin afkomma. Slägtkärleken och könskärleken falla båda inom naturens område, men kunna höjas därur, dock först under en fortsatt utveckling, hvarunder släktbegreppet framträder såsom andegemenskap, och könet såsom en komplettering i inre hänseende

I ett afseende skiljer sig könskärleken från slägtkärleken, nämligen däri, att den, ehuru såsom drift ofri, dock har förmåga att välja bland flere, hvilken som skall blifva den älskade. Därmed är den första ansatsen till frihet gifven.

Denna frihet kan på ett högre stadium framträda såsom mera utbildad, och den söker sig då ett handlingsfält vare sig inom den sinliga eller den förnuftiga världen, antingen så, att den endast eftersträfvat det med sinnena uppfattbara, som bereder njutning, eller och det osinliga, i det den ser till det inre värdet och den sanna betydelsen. I och med den förra förverkligas världskärleken, i och med den senare vänskapen.

Världskärleken har en vida mera omfattande sfer än slägt- och könskärleken. Världen, den stora, vida världen med dess smutsiga arena, dess förgylda väggar, dess svajande vimplor inbjuder till täflan, och vid kapplöpningsbanans slut vänta äran, makten, rikedomen. Det gäller att hänsynslöst tränga fram före andra, att knuffa omkull en vacklande och trampa ned en vanmäktig, att släpa i stoftet en, som är nog naiv att tro sig kunna hinna knyta sitt skoband. Denna sinliga värld med alla dess njutningar är den enda som finnes för denna världskärlek, som är stark som könskärleken, ensidig som slägtkärleken. Den står i viss mån högre än dessa, ty såsom fri väljer den och förkastar efter behag, men på samma gång

lägre, ty den älskar icke personer, utan sinliga ting: det tomma sorlet af en beundrande lärd eller olärd pöbel, glansen af guldets, som fångar fåfängliga själar, knäböjningar af slafvar, som höja dess storhet upp till skyarna. Denna kärlek har trädt utom det ofrias område, men den representerar dock icke den sanna friheten; dess moder, den sinliga världen, är en slafvinna, om ock dess fader, den medvetna individen, säger sig vara tillkämpadt fri. Den är låg, emedan den sätter det sinliga såsom det enda målet, den är förderfbringande, emedan den förkväfver de ädla anlagen hos människan, den är förkastlig, emedan den för människosläktet tillbaka.

Men det finnes en annan kärlek, som för människan högre upp och låter henne i rikare och sannare mått förverkliga sitt bättre jag. Vi känna icke något lämpligt ord därför, men tro oss kunna beteckna den med ordet vänskap, då därmed icke menas en tillfällig öfverensstämmelse mellan personer med samma uppfostran och vanor, hvilka kunna vara hvarandra nyttiga, utan en djup och fast öfvertygelse om det ädla hos människan. I och med denna träda vi inom den förnuftiga frihetens område. Man tager icke på måfå någon till sin vän, utan detta sker efter kan hända års-långa pröfningar, och denna kärlek yttrar sig i ädel tillförsigt och ren högaktning. Den är icke en sådan slags vänskap, som inledes med en bror-

skål och slutar med ett ficklån på obestämd tid, utan den börjar med sympatisk öfverläggning och slutar först med lifvet själf. Dess grund är en lång pröfning, och dess frukter framträda i goda råd och dugande tjänster. Dock är denna kärlek behäftad med tvänne stora fel. Den är relativt kall, ty den förmår icke låta hela sitt lif genomandas af denna känsla för en annan persons lycka och framgång. Den är ensidig, ty den ser blott ett par tre personer, som äro värdiga att omfattas af en själf med synnerlig hängifvenhet. Hela den öfriga mängden af äflande och stridande människoandar är för den ingenting annat än ett skådespel, som man ibland ler åt, ibland känner sig sorgsen öfver, men oftast förhåller sig likgiltig mot. Den är slutligen egoistisk, ty den grundar sig ytterst på det egna bedömandet, det egna välbefinnandet. »Jaget» har utvalt vännerna, emedan »jaget» anser dem värda vänskap.

Genom den högsta eller den religiösa kärleken förverkligas människoidealet. För denna finnes icke mera slätkärleken såsom det enda motivet för föredragandet af vissa personer framför andra, lika litet som könskärleken förmår den att ofritt hängifva sig åt tygellösa lustar. Världskärleken med dess rikedomsträfvan, dess maktbegär, dess äregirighet förefaller den som ett skådespel, som den icke endast betraktar, utan äfven söker lägga en högre och bättre mening uti, och

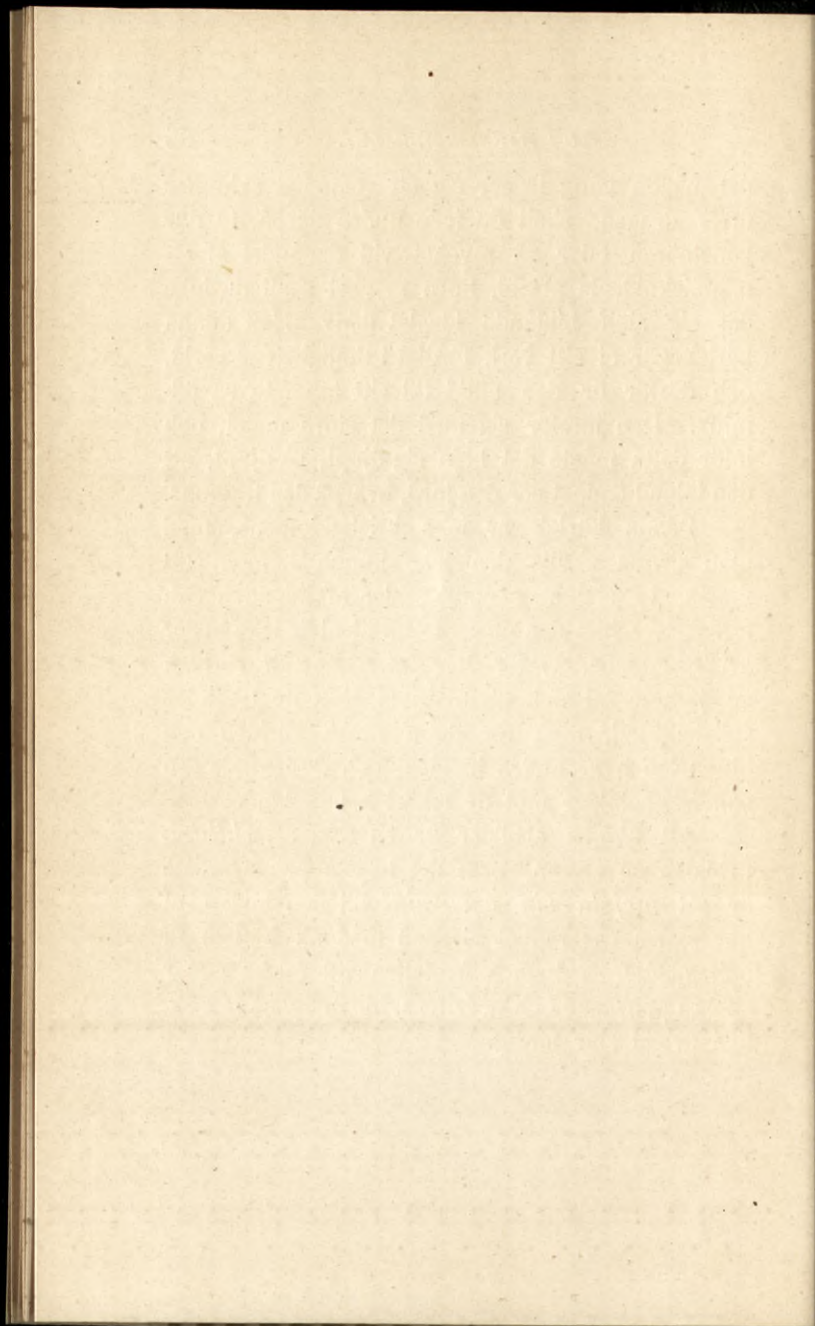
vänskapen blir för den omfattandet af hvarje ande, som lider, hvarje hjärta, som älskar, hvarje sinne, som hoppas — med ett ord, alt. Den religiösa kärleken kan icke läras genom inplantande af ord och vishetsreglor, utan genom lifvet själf, det stora, rika lifvet, som renar en, då det rätt studeras, från all fåfänglighet, all själfkärlek och i dess ställe gör en mogen för högre uppgifter. Detta är den uppfostran, som bildar människor, ty skolan och hemmet dana endast upplysta och sina föräldrar hängifna barn. Denna kärlek »räcker icke den venstra kinden till, om den högra blir slagen», ty den är icke vek och hjälplös. Den försjuncker icke i mystiska drömmier eller »tager den ena af sina tvänne kjortlar af» för att gifva de fattige, ty den frågar först, *hvarför* den fattige blef sådan, och om den *hjälper rätt*, när den vill hjälpa. Den är sträng i all sin godhet, ty den känner sin rätt och sin makt. Den älskar icke »på det att», utan för kärlekens egen skuld. Den piskar med kärlek, och den hånar med kärlek, ty den lämnar aldrig sitt eget väsen. Den hatar icke världen, utan mänger sig in bland den, smyckar sig med dess smycken, dansar dess danser, ler i dess glada lag. Ty »världen är icke ond», och »köttet är icke uselt», om man med kärlek går dem till mötes.

Genom denna kärlek skapas människoidealet. Den gör pannan tankfull, ögonen klara, och om

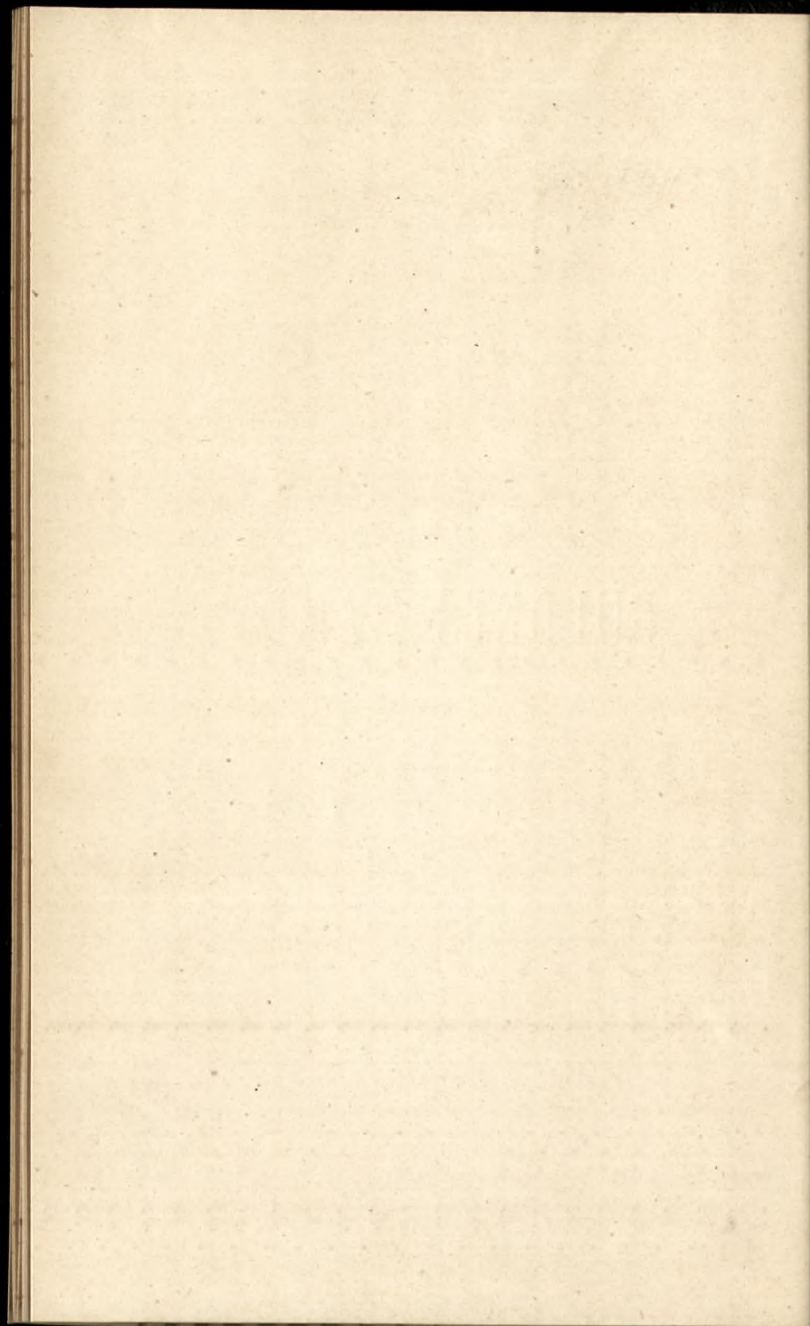
det någon gång lägger sig ett vemodigt skimmer öfver dragen, skall du icke undra därpå, ty när konstnären lider så mycket vid danandet af ett människoideals afbild, huru mycket skall då icke det sig själf bildande idealet lida? Men denna kärlek gör ej sitt verk färdigt i timlighetens värld, och därför är den alltid till sitt innersta så ödmjuk. Den jämför sig med det stora målet, och inför detta måste det böja sig djupt, så djupt, att den ibland endast ser den jord, hvarpå den trampar.

Denna kärlek är icke kristendomens, men utan denna skulle den icke kunna komma att finnas, ty endast genom sekler af lidanden och försakelser kan den nås. Detta ideal är icke heller kristendomens, ty för den sist nämde är världen en jämmerdal och himmelriket blott de troendes salighetsstad, men för detta räcka världen och himmelen hvar andra handen, och de troende äro som skuggbilder mot de i kärlek handlande.

Att *skapa* afbilder är en sak, att *skildra* urbilden en annan, men det högsta och svåraste är att *mejsla sin egen själ* till den bild, som har marmorns renhet förenad med all köttets lif och glädje. Många offerställena till falska gudar skola uppbyggas och nedrifvas, innan denna mänskliga urbild står färdig.

GULDETS HÄMD

Vid morgonrodnadens port susade för otaliga år sedan en väldig cypresslund, och i dess skugga låg ett nyfödt gossebarn. Ännu rådde dunkel, men när solguden en stund andats på molnens bäddar, flödade det ljus öfver lunden, och trenne féer framträdde till barnets bädd.

»Jag gifver dig namn och *rykte*», sade den första af féerna och vidrörde lätt den unges panna. »Från öster och till vester skall ditt namn flyga, din bildstod skall resas i din fädernebygd, saga och häfd skola helighålla ditt minne. Att icke känna dig skall anses för en neslighet och att förneka dig nidingskap. Ditt rike skall vara vidsträckt som oceanen och långvarigt som tiden».

Den andra af féerna trädde därefter fram.

»*Skönhet* skall blifva min gåfva. Din kind skall vara härligt mejslad, din panna ett tanke-tempel, dina ögon strålande, och när dina läppar le, skall du räkna din tribut i trolskt fångade

själar. När du träder in i en samling människor, skall liksom en blixtnått gå genom rymden, och alla skola i undran ana, att någonting härligt trätt nära dem.»

Varmt och innerligt log den tredje af féerna, när hon sade:

»Jag gifver dig *godhetens* gåfva. Hvar du än ser sorgsne, skall du trösta dem, hvar du träffar nödens barn, skall du bistå dem, hvar tårar flöda och händer vridas, skall du med ditt hjärtas rikedom stilla de betrycktas klagan.»

Knapt hade de talat, då ett hånskratt framhvästes vid deras sida. Morgonrodnaden fördunklades, och till barnets bädd framträdde en blek gestalt med håliga ögon och insjunkna kinder. Vändande sig till de tre féerna, sade den:

»Ryktets, skönhetens och godhetens féer! I hafven djärfts att till den nyfödde skänka edra gåfvor utan att tillkalla mig, guldets hyllade herrskarinna. Ve eder, och ve det barn, som I sålunda störtat i förderfvet! Jag skall hämnas och hämnas så, att I aldrig mera skolen våga sätta eder upp emot mig.»

Guldets fé log spotskt och hånfullt, när hon gick fram till den nyfödde:

»Jag mäktar icke beröfva dig de gåfvor, som dessa ädla utan mitt hörande gifvit dig, men jag skall med min makt göra dem värdelösa.

Rykte må du ega, men först efter din död

skall ditt namn *med heder* lämnas åt eftervärlden. Så länge du själf finnes till, skall jag bistå dina motståndare, och med guldets makt skall ditt namn besudlas, dina goda afsigter förvändas, du själf målas i svarta färger. Andar, dig sjufaldt underlägsna, skola intaga din plats, och du skall vakna vid uggleskrän och somna in vid förtalets hviskningar. Ty *all* kan köpas, och min makt skall skapa dig ett rykte, för hvilket du själf skall rysa tillbaka.

Skönhet må också komma dig till del, men utan guld skall du likna en oslipad diamant, vräkt på en afskrädeshög, Under fattigdomens börda skall din kind mejslas af hungern, din panna hysa bekymrens tankar, ditt öga stråla hektiskt, och dina läppar le för att fånga betrykta andar utan hus och hem. Du skall ses hvarhelst du kommer, men din skönhet skall alltid hafva medlidandet till följeslagare.

Godhet utan guldets hjälp är värdelös. När du nalkas de elända, skola de känna sig dragna till dig genom din varma blick, ditt soliga leende, men du skall ej kunna stilla hungern eller släcka törsten. Bedragna skola de under hånfulla löjen gå bort ifrån dig, ty de begärde bröd, och du räckte dem stenar. Ord fingo de af dig, men något mera kunde du ej gifva.»

Försänkta i tyst sorg stodo de goda féerna, ty de kände guldets makt och förstodo, att deras

gåfvor nu endast buro olyckor med sig. Guldets fé gick ännu närmare den unges vagga.

»På detta sätt skall jag taga hämd på dig, därför att dessa tre trotsat min makt. Genom lifvet skall du vandra under bekymmer, och om något af mina håfvor faller i dina händer, skall det blott lända dig till förderf, ty då skall du tömma till och med dräggen i nöjets bågare. Du skall se, huru fala medtäflare, som gifva sig utseende af att tillhöra ditt slägte, tillrycka sig din samtids beundran, medan du själf vandrar hånad och försmådd. Och slutligen skall jag öfver dig låta resa prunkande minnesstoder, hvilka kostat vida mera än den summa, som kunnat rycka dig själf ur elände och bereda din enka och dina barn en sorgfri framtid. Din minnesvård skall innebära det bittraste hån mot din egen bekymmeruppfyllda tillvaro.»

Féerna försvunno. Solen sken åter klar. Den steg alt högre upp på himmelen, och i cypresslunden växte den unge upp, badad af solvågor och vindfläktar. Dagar och nätter gingo sin kos, och snart trädde fram ur sitt lugna hem i den friska naturen den yngling, vid hvars bädd féerna talat. Ännu visste han icke sitt öde, ty han hade icke hört deras ord, men inom människornas värld blef det honom snart avslöjadt.

Ty hans samtid sade om honom:

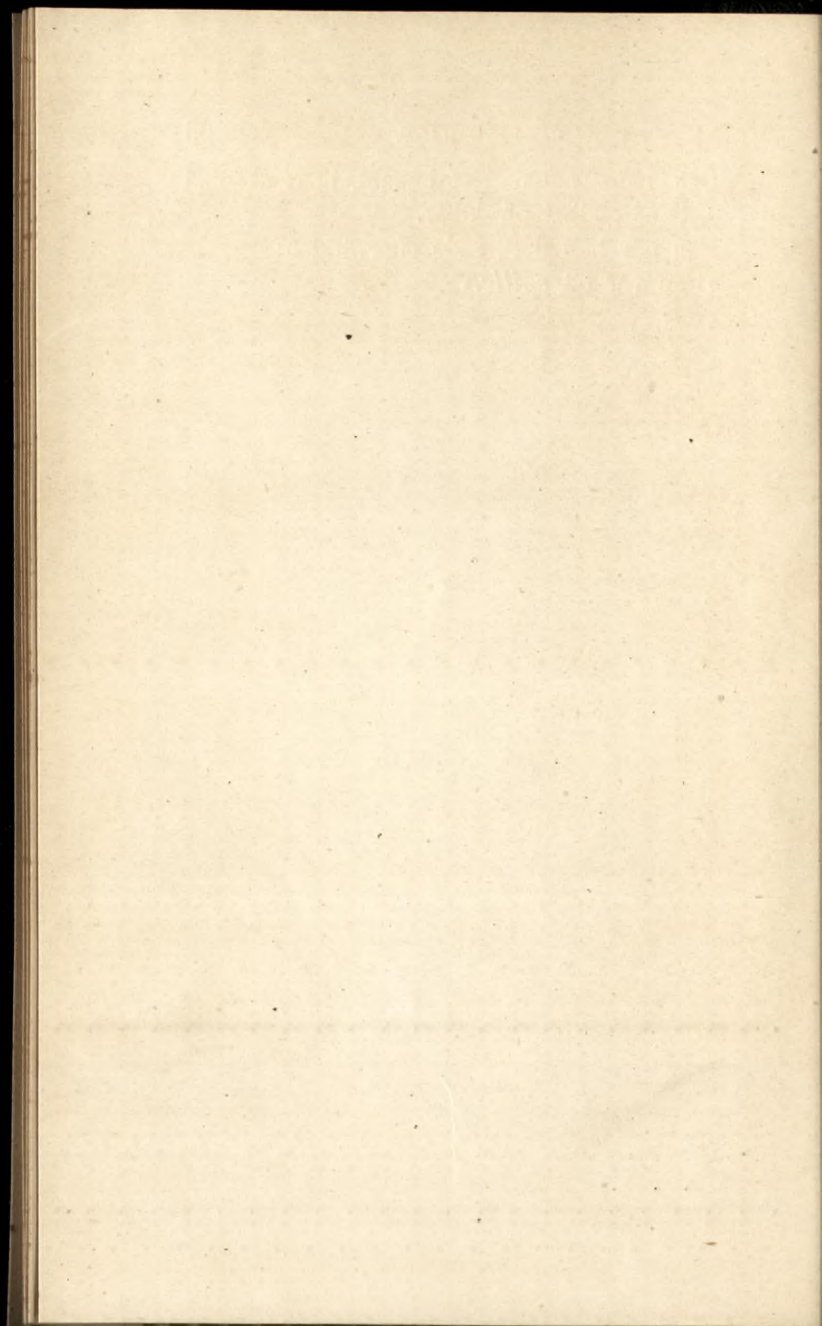
»Humbug!»

Och hans namn blef hånadt, hans skönhet
dyster, hans godhet ofruktbar.

Men när han dött, sade eftervärlden:

»Han var ett *snille*.»

DEN HÖGSTA ARISTOKRATIEN

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

Sankt Per stod vid himmelrikets port och skakade i vrede sin nyckelknippa. Han var tydligen missnöjd med alt och syntes vara nära att slå dörren i lås och begifva sig bort.

Men just när han sålunda gaf luft åt sitt dåliga humör, öppnades himmelens port, och Vår Herre gick fram till honom. Med blida ögon såg han på sin gamle tjänare och frågade:

»Hvad fattas dig, Per? Är du sjuk?»

»Sjuk? Det vet nog Ers Härlighet, att ingen är sjuk i himmelriket. Det enda, man skulle kunna råka ut för, vore en liten snufva, när man står så här i dörrdraget.»

»Kan hända din tjenstgöring är alt för ansträngande?»

»Tvärt om! Det är just därför jag är i missmod, att på sista tiden så få människor kommit hit och sökt inträde. Under hela denna vecka har det endast varit några missionärer, som knackat på min dörr. Enligt Ers Härlighets instruktion vi-

sade jag dem naturligtvis till det där stället» — Sankt Per gjorde en betecknande gest med handen nedåt — »som de predikat så mycket om.»

Vår Herre började se bekymrad ut, strök sitt silfverhvita skägg och såg utåt vägen till himmelriket. Ingen syntes i närheten. Visserligen framskymtade några varelser i fjärran, men dessa försvunno dock snart på en avväg, som icke förde till Sankt Pers port. Slutligen flög ett glädjeskimmer öfver Vår Herres ansigte. Han hade tydligen fått en idé.

»Kära Per», sade han och lade sin hand på trotjenarens skuldra. »Du måste begifva dig ned till jorden för att lära känna, hvarför människorna icke mera klappa på vår dörr. Gif mig nycklarna under tiden, i fall det skulle komma någon!»

Sankt Per syntes icke vara vidare glad öfver förslaget, men van att lyda som han var, axlade han sin himmelsblå kappa, snörde till sandalerna och gick stjärnestigen ned till jorden.

När han kom till avvägen, som ledde till den Ledes boning, föll det honom in att se, huru denne hade det. En gång bland andra — i förgården till öfversteprestens palats — hade han gjort dennes närmare bekantskap, kände hans slughet och ville nu höra, hvad han möjligen hade att säga. Den gamle tog därför af åt sidan, men fick nu cke mera gå ensam. Det var en förfär-

lig trängsel. Just nyss hade det kommit en ofelbar påfve, följd af sitt kardinalskollegium, en resande teatertrupp och en svärm välgörande fruar. Han såg, huru de grinade åt honom, och kände sig smått generad, då truppens père noble stötte den oskyldigaste af ingenuerna i sidan och sneglande på Sankt Per hviskade, att det hade gått som han tänkt.

Emellertid lät icke denne afskräcka sig. Visserligen började hettan blifva besvärlig, men han gick dock så raskt som möjligt framåt och stod efter en stunds förlopp vid stora ingången, där den Lede satt, omgifven af hela sin hofstat. Man kom in utan biljetter, men icke heller några kontramärken utdelades.

Sankt Per väntade, tills det sista tusendet försvunnit innanför porten och vände sig därpå till den Lede, som genast bemärkt honom, men icke haft tid att höra hvad han hade att omförmäla. Denne förekom honom nu.

»Ett gladt återseende, helige fader», grinade han och knuffade en motspänstig prest i ryggen, så att dennes stora mage törnade mot portpelaren. »Mycket roligt att se eder! Jag vet redan, att ni ämnar er ned till jorden för att höra efter, hvarför ingen kommer till er däruppe. Lycka till! — Elda på därborta i maskinrummet», ropade han inåt det väldiga etablissementet. — »Det är ju så kallt som däruppe hos de saliga. Stackare, hvad

de måtte ha tråkigt! — Men hvad har ni annars att säga, helige fader?»

Sankt Per vände honom ryggen och gick sin väg. Den Ledes cynismer förargade honom. Han insåg, att han endast gjorde sig löjlig, om han talade med denne om människorna. Men knapt hade han gått ett stycke, förrän han hörde dennes stämma.

»Men gå för all del icke i den där portvaktarekostymen! Följ mitt råd, kläd er som tiggare och bed om en allmosa i er herres namn, så får ni på samma gång lära känna jordens aristokratier. Då skall ni också få klart för er, hvarför så få klappa på himmelrikets dörr.»

Himmelrikets portvakt tänkte till en början icke på att lyda det gifna rådet, men då alla människor, som han mötte, sågo på honom med förundran, fann han det vara klokast att taga en annan skepnad och med kändedom om den Ledes ofta godmodiga slughet ikläda sig en tiggares slitna dräkt. Användande sin helgonmakt, vacklade han snart som stafkarl fram på den breda landsvägen.

Det var en klar morgonsfund, då Sankt Per kom fram till ett präktigt slott, som låg midt i en leende nejd. Tornen reste sig skyhögt; de vinranksklädda souterränerna och de höga fönstren i riddarsalen öfvergjötos med morgonskimmer, och stolta svanor drogo fram på de speglande dam-

marna. Slottets egare stod just färdig att rida ut för att se öfver sina domäner, då Sankt Per med ödmjuk min vände sig till honom.

»För Guds skuld, en slant, nådig herre!»

»För Guds skuld», mumlade ädlingen. — »Hvad är du? — Hvad heter du?»

»Jag är Sankt» — det var nära att himmelrikets portvakt hade försagt sig. »Jag heter Petrus Petterson.»

»Tillhör du Langeryd- eller Bovallagrenen? — Hur har du kunnat komma så i misère?»

»Jag tillhör hvarken den ena eller den andra grenen. I elände är jag född och — — —»

»Åh, då är det ju alldeles som det skall vara. Dina förfäder hafva fört ett trällif genom sekler, och hur kan då du, deras ättling, begära att få det bättre? Du har ju intet namn att upp- rätthålla, och då har man inga pretentioner på dig. Ofrälse hundar jaga för resten bäst, då de äro hungriga. — Marsch!»

Han gaf en vink åt några livrèklädda betjän- ter i närheten, och innan Sankt Per visste ordet af, hade han bryggan, den stora slottsplanen och en nästan ändlös allé bakom sig. En så snabb portvaktarettjänst hade han aldrig förr sett. I sin vrede svor han att begagna samma tillvägagående, när härnäst frälsemän och betjänter sökte inträde i hans rike. Men han lugnade snart sina upp- rörda sinnen och suckade:

»Detta var väl *bördens* aristokrati.» —

Med tunga steg styrde Sankt Per sin väg mot en stor stad, hvars kyrkor och palatser lyste i middagssolen. Snart gick han på dess gator och blickade in i rika varubodar, där alla Österlandets skatter lyste vid sidan af Europas industrialster. Hvilka perlor och briljanter, siden- och sammets-tyger! I distraktion höll han på att gå in och beställa en mängd nya mantlar med tillhörande smycken åt ärkeenglarna, men tillbakahölls af tanken därpå, att det icke var därför som han begifvit sig ned till jorden. Han tog en ömklig min på sig och gick in i nedre våningen af ett hus, som syntes uppfyllt af alt hvad mänsklig lyx kan begära.

Där inne gick affären friskt undan, och den gamle nästan dränktes i en köpande, säljande, stjälande människomassa. Med möda armbågade han sig fram till husets principal, som tronade bland varuprof och räkningar i närheten af ingången, samt framstammade:

»För Guds skuld, en slant!»

Den tilltalade såg upp. Öfver hans elfenbensglatta ansigte, innefattadt af engelska polisonger, flög en vresig skugga.

»Hvarför arbetar ni inte? — Tar inte fattigvården hand om er?»

»Jag har nog arbetat», svarade Sankt Per ödmjukt och tänkte på de fiskar, han för nära

två tusen år sedan narrat i sina nät, och den nyckelknippa, han så sällan använde, »men nu är det så svårt att få någonting att göra. För Guds skuld, gif mig en slant!»

»För Guds skuld?» Ett hånfullt löje krusade köpmannens läppar. »Känner icke det handels-
huset. Möjligen par renommée, som Göteborgaren sa'. Komme du också med en växel, som vore accepterad af en ärkeengel och trasserad af Vår Herre, så finge du icke ett öre på den i någon bank. — Ut!»

»Guldets aristokrati», mumlade Sankt Per, skuddade stoftet af sina fötter och gick dädan. —

Nu beslöt han att icke mera söka upp de mäktige och rike, utan i stället vända sig till de fattige. Han steg därför upp i ett sexvåningshus för att göra närmare bekantskap med vindskupornas inbyggare, knackade på hos den längst upp boende och hörde ett tankspridt: »Stig in!»

Han öppnade dörren och befann sig i ett mörkt rum, som kunde sägas vara nästan möbleradt med böcker. Böcker på väggarna, på bordet, på golvet. Han snafvade öfver en bokhög, och hvad som räddade honom från att falla var ett par väldiga folianter, som han fick tag uti. Vid bordet satt en man och skref.

Sankt Per framförde sin vanliga begäran, väl vetande, att svaret därpå skulle låta honom förstå hvad för slags aristokrati han hade framför sig.

Han fick dock upprepa den ännu en gång, innan mannen vid fönstret steg upp, torkade bläcket af sina fingrar och vände sig mot honom. Likasom i sömnen upprepade han Sankt Pers ord, men utbrast sedan med större liflighet.

»För Guds skuld? — Gud? Gammalmodig idé, som jag icke kan använda. Den moderna naturvetenskapen, hvars förnämsta målsman jag enligt samtidens vittnesbörd är, har reducerat honom till hvad han egentligen är — fantasiens fågelskrämna. Och hvad det beträffar, att ni begär penningar af mig, så har ni gått vilse. Vi, vetandets herrar, utdela icke guld, utan sanning åt de behöfvande, och om ni vill se denna i dess högsta potens, så läs denna smickrande recension öfver mitt sista arbete, som förekommer i universaltidskriften.»

Han höjde med stolthet sitt hufvud, gestikulerade nervöst med sina nedbläckade händer och satte sig åter vid skrifbordet.

»*Vetandets* aristokrati», suckade Sankt Per ock släpade sig ned utför de långa trapporna.

Det hade mörknat. De elektriska lågorna förjagade dock snart aftonens dunkel, och i deras ljus badades torg och avenyer. Visserligen gåfvo de människornas ansigten en blek anstrykning, men varubodarne tycktes fyllda af ännu större rikedomar, gatorna sågo bredare ut, och palatsen större. Sankt Per fann dock ingen glädje uti att

betrakta all denna härlighet. Han flydde detta yppiga öfverflöd och tog af åt en bakgata, där det var mera mörker och mindre folk. Efter en stunds vandring kom han till en eländig förstad, där det tydligt syntes, att nöden hade sin varaktiga bostad. Nu kände sig dock den gamle trött af alt hvad han under dagens lopp upplefvat; hans hufvud fylles af en mängd bilder, som snart aflöste hvarandra: sjungande englar och en skramlande nyckelknippa, hånskratt och tandagnisslan, svordomar och guldmynt. Innan han visste, huru det tillgick, segnade han ned mot en lyktstolpe och hade endast så mycken kraft kvar, att han kunde framhvisa: »Vatten, vatten!»

En mild hand strök undan hans gråa hår, tvänne läppar vidrörde lätt hans panna, och han hörde en ungdomlig, gråtfylld stämman, som hviskade:

»Stackars, stackars gubbe! Hvad du måtte ha lidit mycket! — Se här! Drick!»

Sankt Per drack i långa drag af det friska vattnet och såg upp mot den hjälpande. Det var en ung flicka med bleka, sorgsna drag, hyaröfver en gryende skönhet spridde sin sällsamma tjusning. Han kände sig åter stark, reste sig upp och utsträckte välsignande sin hand öfver den unga:

»Tack! — Du har *hjärtats* aristokrati. Välkommen till mig en gång!»

Sankt Per förstod nu, att han hade fyllt sin mission, aftog tiggardräkten och drog bort från

jorden. Men just som han höjde sig upp mot himlen, hörde han, huru en folkskara, hvaribland uniformerade personer sköndes, sorlade fram i den mörka gränden, och ett rop skallade:

»Grip henne! Hon är försvarslös.» —

Den gamle tänkte dock icke närmare på saken, utan fortsatte sin färd. Snart drog han förbi skimrande solar och stjärnor, i hvilkas sken solen tedde sig som en liten lekboll för barn, och när han kom till afvägen, där trängseln syntes större än någonsin, kände han sig bitter mot Guds skapelse, ty han var viss på, att de andra stjärnevarelserna icke voro bättre än människorna.

När han väl kommit tillbaka, berättade han sina öden för Vår Herre, som ifrigt lyssnade till hans tal. Medan Sankt Per varit borta, hade ingen sökt inträde i himmelen, och detta i förening med den behandling, som den gamle rönt, väckte Vår Herres djupa bekymmer. Men han hoppades dock, att bättre dagar skulle komma. —

En lång tid därefter stodo åter de båda helige vid himmelrikets port och blickade ut öfver vägen. Långt bort i fjärran syntes en gestalt långsamt närma sig. Med sina skarpa ögon upptäckte snart Sankt Per, att det var hans vän från förstaden. När han kunde urskilja hennes drag, märkte han till sin förvåning, att hon bar gnistrande diamanter i sitt hår och kostbara perlor snodda omkring sin hvita hals. Det mjuka sidenet flöt i böljande

veck ned från hennes midja, och hennes små händer voro smidda i gyllne ringar.

När hon kom till afvägen, stannade hon. På en gång flög ett skimmer af den gamla oskulden öfver hennes sköna anlete, och tunga tårar banade sig väg öfver sminket på hennes kinder. Med sänkt hufvud gick hon den breda vägen, som efter henne beträddes af otaliga skaror.

Då flög det som en blixst genom Sankt Pers hjärna:

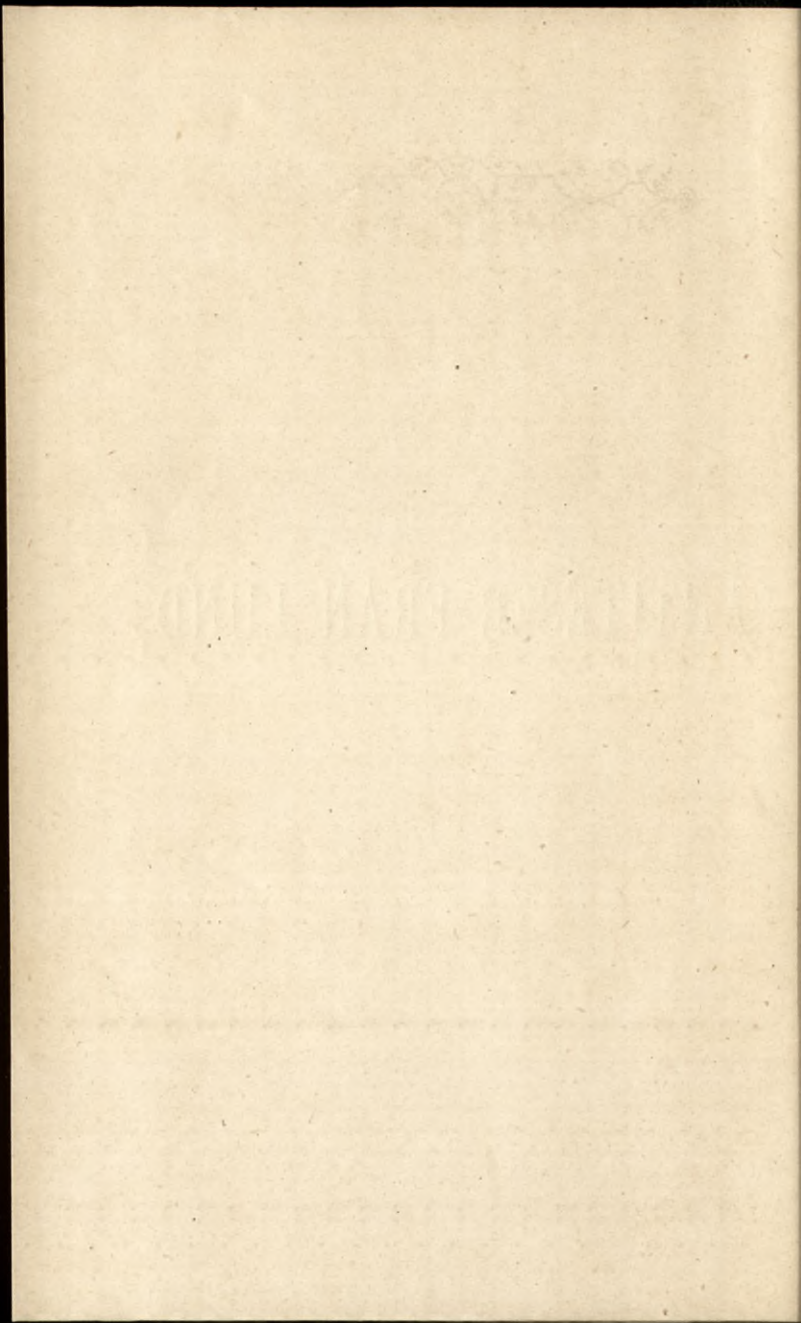
»Det var hon, som var försvarslös! — Godheten i världen försvarslös! — Och sedan!»

Gånggjärnen till himmelrikets port hafva rostet, och det växer snärjande ogräs på vägen dit upp. —

1875

ANTITESER FRÅN LUND

1. En Realist.

Det var på höstsidan. Parkbolaget hade stängt sina portar, och dess stamkunder flyttat upp till föreningen, där gamle Hansson åter stod färdig att taga mot ytterplaggen. Ännu var det väl icke så kallt, men löfven dansade i stora massor på Lundagård, och studenterna gjorde besök hos vedhandlaren på Klostergatan för att i tid skaffa sig bränsle. Examina voro lyckligt undanstökade, och föreningen fylles hvarje kväll af ungdomar, som gladt sina föräldrar med att sparka undan ett hinder för att nå en ställning i samhället och nu äfven gladde sina kamrater med fyllda bålar. Det var en sådan kväll jag gjorde »realistens» bekantskap.

Vi sutto några kamrater tillsammans vid en flaska punsch och talade om nöjen och examina, då en af sällskapets medlemmar reste sig upp och

gick till mötes en ung man, som nyss inträdt i blå rummet. Han var af ordinär längd, hade mörka ögon och en frisk ansigtsfärg. Efter en stunds samtal fördes han närmare bordet, presenterades och tog plats i vårt lilla lag. Så länge våra samtalsämnen icke intresserade honom, åhörde han oss under tystnad, men när vi började afhandla literära frågor, var han genast färdig att kasta sig in i diskussionen. Han hade läst nästan allt hvad modern skönliteratur hade att uppvisa och var snart den, som förde ordet. Realisterna voro hans ideal; de verkliga diktarna funnos blott bland dem, och de voro de ende, som rätt fattade samhällsproblemen, förstodo människorna och i adekvat form framstälde sina tankar. Deras språk var så härligt med sina glödande färger, sina rättframma uttryck, sina djärfva vändningar; genom realismen skulle litteraturen pånyttfödas.

Jag såg närmare på den unge realisten och förvånade mig öfver, att *han* kunde hysa sådana åsikter. Dessa ögon, ibland så drömmande, denna mun, hvars veka linier antydde en finkänslig begåfning, skulle kunna tillhöra en realist i modern mening! Jag gjorde några inkast emot honom för att söka afslöja någon romantisk vrå i hans inre, där han väl gömde det skäraste han egde, men detta var förgäfvat. I dess ställe fördjupade han sig i analyser af Kiellands »Arbetsfolk» och Bangs »Fædra» samt skärpte om möjligt sin åsigt om

realismens världsfrälsande förmåga. Han höjde till och med de små Kiellandsefterhärarna i vårt land med deras otympliga stil, malplacerade obsceniteter och själfbelåtna öfvertygelse om att hafva skildrat verkliga människor, upp till skyarna; de voro visserligen endast Johannes Döparens gelikar inom litteraturen, men utan dem skulle icke den nye frälsaren kunna komma. När vi skildes ifrån honom, var det, som hade vi bevistat en föreläsning öfver realismen.

Någon månad därefter utkom ett band »Dikter» af hans hand. Det var icke utan stor nyfikenhet, som jag öppnade den lilla boken med dess spatiösa tryck och enkla öfverskrifter. Jag läste däri om, huru kreaturen rotade på ängarna, huru pilträden stodo gråa i vägdammet, och hur det var folkhögskolorna, som egentligen förde ljusets talan. Men jag fann däri hvarken känsla eller geni. Den sorg, som ljöd fram ur dessa dikter, var en sådan där tung stämning, som man har i en brytningsperiod, en stämning, som man tror härledas från åsynen af andra människors lidanden, men som i själfva verket endast är en reflex från ens eget lilla jag, som sträfvar att stiga inom en annan sfer. Geni fans det icke heller i hans dikter, ty där blixtrade inga tankar, där fans icke ens det så att säga formlöshetens geni, som verkar genom en ström af oändliga, outsägliga stämningar. Trots allt detta låg det dock någonting

bakom det hela, som sade: »förstå mig rätt!» — Men då kunde jag icke finna hvad detta var.

Sällan såg jag till den unge realisten; de enda gånger, jag råkade honom, var då jag hälsade på en bekant, som bodde vägg i vägg med honom, ty då kunde vi någon gång mötas och utbyta några ord i trappan. Väggen emellan de bådas rum var så tunn, att man i det ena rummet kunde höra hvad som sades i det andra, men som realisten sällan var hemma, behöfde vi icke störas af hans literära samspråk med sina kamrater. Han hade dock en stor krets sådana, i synnerhet sedan hans dikter utkommit, ty dessa hade erhållit ett varmt erkännande i »Öresundsposten» och en Falsterbotidning. Det hviskades också mellan de nyuppkomne studenterna, att Fallström eller Geijerstam ämnade skriva någonting om honom i en »snart utkommande» tidskrift. Han var sålunda icke odödlig, men på vippen att blifva det. Med sina beundrare och kamrater vistades han helst på någon allmän lokal, där man kunde mera fritt och ogeneradt sammanträffa, och detta gjorde, att min kamrat och jag icke fingo höra några vidare literära trosbekännelser af honom.

En afton satt jag i min kamrats sällskap uppe på hans rum och såg på ett nyss från bokhandeln ankommet planschverk. Det fans mycket vackra saker däribland, hvarför det icke var underligt, om under vår ästhetiska njutning tystnad

rådde långa stunder. Någon timme hade på detta sätt förflutit, då vi helt hastigt hörde steg inne i realistens rum. Han hade tydligen hemkommit, utan att vi märkt det, och gick nu några slag fram och tillbaka på golfvet. Vi sutto fortfarande tysta, och sedan han satt sig ned, hörde vi, att han deklamerade någonting, som vi icke riktigt kunde urskilja.

Skymningen hade kommit, och det var endast några få matta solstrålar, som glödde på kakelugnsstenen och ibland småsakerna på skritbordet. Det blåste skarpt; man hörde, huru ett par fönsterluckor rasslade nere vid hökarboden, och kände en behaglig värme inom sig vid tanken på att sitta inne i ostördt lugn. På samma gång låg det i denna aftonstämning någonting så långtansfullt vekt och drömmande, att man skulle kunna sitta långa stunder och endast se, huru den ena solstrålen slocknade efter den andra.

Emellertid hörde vi, huru han deklamerade därinne. Likasom genomsyrade af ett oändligt begär, en djup lust efter någonting fjärran liggande, smögo verserna fram öfver hans läppar. Han läste tydligen ett stycke, som han genomgått många gånger förut, ty han deklamerade det icke eftertänkande och högt, utan hastigt och tyst, liksom om han talat med en gammal bekant. Hans röst var vek, sådan som jag icke hört den förr, och mättad af känslor, som nu sökte sig ett aflopp.

Skymningen hade tilltagit, och tystnaden var djup. Utbytande en blick af hemligt förstånd, flyttade vi oss närmare väggen till hans rum. Han läste, som om han afslöjade sitt innersta och på samma gång visste, att ingen hörde honom.

»Hör du vinden? Susande han sväfvar
Mellan lundens höga poppelkronor.
Hör du? Växande hans suckar tala,
Liksom trånsjukt han en kropp begärde
Att med sommarns Flora sig förmåla.
Dock re'n tyna rösterna. På löfvens
Eolsharpa klingar svanesången
Ständigt mattare och dör omsider.»

Han gjorde några ögonblicks uppehåll. Realisten läste Stagnelius!

»Hvad är våren? Suckar blott från jordens
Dunkla barm, som himlens konung fråga,
Om ej Edens Maj en gång begynner.
Hvad är fjäriln och hans purpurblomma?
Hvad är lärkan, morgonstrålens älskling?
Näktergalen, skuggornas förtrogna?
Suckar blott i växlande gestalter.»

Den sista versen ljöd ännu högre.

»Mänska, vill du lifvets vishet lära,
O, så hör mig! Tvenne lagar styra
Detta lif. Förmågan att begära
Är den första; tvånget att försaka
Är den andra. Adla du till frihet
Detta tvång, och helgad och försonad
Öfver stoftets kretsande planeter
Ingå se'n i salighetens rike.»

Han reste sig upp och gick åter med dröjande steg fram och tillbaka. Min kamrat smög sig till dörren, där han tog rock och hatt samt gjorde ett tecken åt mig att följa. När vi kommit utom porten, sade han:

»Du förstår nog, hvarför jag smög mig ut. Vi skola göra ett besök hos realisten för att gripa honom på bar gerning. Kom!»

Förslaget antogs. Med ljudande steg och under högt samtal gingo vi trappan uppför och knackade på hans dörr. Han reste sig upp, öppnade den långsamt och mottog oss med en föga vänlig blick. Dock bad han oss sitta ner. Vi skulle genast gå och ville endast fråga honom, om han hade ett kollegium i konsthistoria att låna oss. Min kamrat gick fram till bordet.

»Hvad är det nu du arbetar på?» frågade han.

»Åh, det är en recension af Strindbergs »Gif-tas», ett med alla sina plumpheter utmärkt arbete.»

»Nej, men se», fortsatte min kamrat och grep tag i Stagnelius, som ännu låg uppslagen på bordet. »Stagnelius! *Du* läser Stagnelius!»

»Ja», svarade han lågt, slog ihop boken och stoppade in den i en närstående hylla. — »Vill ni göra mig sällskap ut och promenera en stund?»

Vi följde. Och det talades under tiden om alt — utom om realism.

2. Två Vänner.

En lördagssoiré gafs på föreningen. Det nybildade studentkapellet skulle visa sina prestationer, och detta skedde till allmän belåtenhet. Teufelsmarschen klingade friskt genom salen, och »An der schönen blauen Donau» spelades taktfast och säkert. Den, som kom sent till festen, kunde omöjligt erhålla någon plats, om icke på galleriet, ty där nere trängdes bord vid bord, kotteri packades vid kotteri, och det myllrade likt en mängd myror, som i all brådska samla in de sista vinterförråden. Klubbmästaren hade hälsat gästerna välkomna, studentkårens ordförande önskat kamraterna ett lyckosamt studieår, och en »landsmålare» hållit ett med allmänt och högljudt bifall hälsadt föredrag, Det var icke underligt, att stämningen var hög.

Vid ett bord nära sångarnes stora samlingsbål sutto tvänne novitier, som tydligen voro föremål för de kringsittandes uppmärksamhet. Den

ene af dem var mörk och fetlagd, den andre ljuslett och mager. Två mera olika fysionomier kunde man knappast se. Den mörke föraktade synbarligen hvarken bordets eller vinets njutningar — och intet annat slags heller — var liflig och språk-sam, under det att den andres skarpt mejslade drag angåfvo en inbunden och tyst natur. Å ena sidan fans det ett begär efter alt som kunde kittla och förnöja, å andra sidan redan nu ett resignerad lugn för alt hvad lifvet hade att erbjuda. Man nästan undrade öfver hvad som kunde för-ena två så olika naturer.

Karl Weller och Erik Magnusson voro barn-domsvänner. Den förres far var en förmögen godsegare, den senares en för länge sedan affiden lägre embetsman, hvars barn redan tidigt fingo vänja sig vid umbäranden, att icke säga nöd. Knapt hade de nått den ålder, då de för förverkligandet af sitt valda lefnadsmål behöfde det sista stöd, som återstod dem, deras mor, då äfven hon dog, och de stodo lämnade åt sig själfva. De båda döttrarna fingo plats hos barmhertiga män-niskor, hos hvilka de »utan att göra anspråk på lön, blott ett hyggligt bemötande kom dem till del», fingo »gå frun till handa», men sonen Erik, som under sina studier i skolan visat så goda anlag, fick hjälp till att fortsätta vid universitetet. Redan som barn kände han Karl Weller, och det var dennes mor, som visat honom så mycken innerlig

vänlighet, att han, när han stod utan föräldrar, på henne öfverflyttade all sin sonliga tillgifvenhet och kärlek. Såsom informator för Wellers yngre bröder tillbragte han sina somrar på deras egen- dom, och det var därför icke underligt, att de båda jämnåriga klasskamraterna fingo i viss mån lika intressen och i följd däraf fortforo att umgåås vid universitetet.

Under det att de sutto tillsammans på för- eningssalen, samtalade de lifligt. Karl var en na- tur med tusentals intressen, hvilka han gärna dryf- tade, under det att Erik visserligen ibland gaf en- dast korta svar på hans frågor, men också kunde i längre anföranden söka klargöra dem. I detta hänseende kompletterade de hvarandra. Den ene framkastade diskussionspunkter, och den andre utredde dem. Den slående kvickheten var å den förres sida, den lugna klarheten å den senares. De lyssnade uppmärksamt på musikstyckena och begagnade pauserna för att samtala. När på detta sätt en god stund förgått, vände sig Karl till sin kamrat och hviskade:

»Ser du därborta till venster den där gamla studenten, som tittar hitåt? Vi träffade honom visst sista kvällen, vi voro i parkbolaget; det är en afdelningskamrat.»

Efter en stund såg Erik åt det antyddas hållet och fann sig snart föranlåten att besvara de fre- netiska nickningar, som från den nyförvärfvade

vännens sida kommo honom till del. När denne slutat nicka, fortsatte de andre vid samma bord. Det var ju bekanta allesammans! De höjde sina glas för att hälsa Erik; denne knuffade på sin kamrat, och så tömdes en »bottenföck». Strax därpå kom en parlamentär och frågade, om de icke ville slå sig ner vid deras bord. De voro afdelningskamrater allesammans, och det fans så godt rum; så tog sig också musiken bättre ut på något afstånd.

Inom kort sutto de midt i en krets af äldre studenter, som gånge dem råd och upplysningar angående deras studier, lärare och umgänge. Rum hade de redan skaffat sig, och sina måltider intogo de hos en enkeprostinna på norr. Den och den afdelningskamraten skulle de akta sig för, ty han lånade penningar, utan att någonsin betala igen; en annan lefde om för mycket, och en tredje var så lat, att han icke ens iddes skaffa sig böcker. Brorskål dracks öfver lag, och de båda nykomlingarna voro så hjärtans glada öfver att blifva så hyggligt bemötta.

Sedan musiken slutat, drog hela kotteriet ned till matsalen för att supera. Erik ville gå hem, emedan han följande dag måste hafva en latinsk stil färdig, men öfvertalades att stanna. Det vore ju första soiréen på föreningen för honom, och det kunde ju vara roligt att en gång deltaga i ett »nachspiel». — Vid supén åts det fågel, och som

det smakade så beskt att dricka öl till den, var det någon som mumlade något om vin. Karl hviskade då till Erik, om de icke skulle se sällskapet på champagne, och för hans skull kunde icke denne neka. »Dubbelpiprar» rekvirerades, och i tal och skålar prisades vetenskapen och champagnen.

Sedan kom »nachspielet». Erik kände sig trött och ville gå, men detta lyckades icke. Halft med våld, halft med öfvertalning drogs han in i lilla salen på nedre botten, och därpå följde brorskålarnas mångfald. Till en början förvånades han öfver alt det intresse, som visades honom, men sedan han tjugo gånger omtalat, att han läste på filosofie kandidatexamen, och trettio, att Lund, i synnerhet domkyrkan med de Thulinska takmålningarna, gjorde ett angenämt och djupt intryck på honom, tröttnade han och började se sig om efter sin kamrat. Denne hade blifvit införd i klubb-rummet och var högst smickrad öfver att få säga »du» åt klubbmästaren och låna en tia åt kläd-kammarföreståndaren. I den gladaste stämning utkom han därifrån, men ville icke gå ännu. Nej, icke ännu! Nu vore man ju redan inne på småtim-marna, och då vore det icke lönt att gå hem och söka sofva. Erik finge icke gå ifrån honom, utan han skulle vänta ännu någon kvart; han måste tala med ett par bekanta, som alldeles nyss kommit in i sällskapet. Man skulle någon gång njuta af glädjen.

Erik väntade. Han ville icke gå hem, förrän han hade fått Karl med sig. Han dansade vals och polkett med kamraterna, åt smörgåsar och drack porter, gick och badade klockan åtta på morgonsidan och lyckades äntligen efter en grundlig frukost på »Stadt» få Karl med sig hem. Den dagen var naturligtvis skämd, och någon latinsk stil blef icke inlämnad till docenten. Trettio kronor hade hans halfva del i champagnen kostat, och han insåg, att han icke mera finge tillåta sig sådana extravaganser.

De båda vännerna bodde icke långt ifrån hvar andra, och som de också intogo sina måltider på samma ställe träffades de flere gånger dagligen. De tycktes på detta sätt vara oskiljaktiga, hvilket icke bidrog till att gifva Magnusson rykte om sig att vara flitig. Ty hans vän ville roa sig själf och se andra glada, hvarför den ena festen aflöste den andra. Än var det en höstutfärd till Bökeberg, än en middag i Malmö, än en festkväll på »Kisten» i Köpenhamn, och det gjordes hål i kassan, som lämnade spår efter sig. För Karl voro dessa lätta att fylla, ty hans far gaf honom rikligt underhåll, men för Erik åter kunde detta lif blifva förderfbringande, ty hans tillgångar voro mycket begränsade, emedan hans gynnare, en köpman i hans hemort, sände honom endast en mindre summa i månaden.

Följderna af detta lif kunde icke uteblifva.

Erik började taga sin tillflykt till ficklån af kamraterna, men då han ofta endast med yttersta svårighet i rätt tid kunde återbetala dem, fann han, att en förändring måste inträda. Han talade en gång med sin vän allvarligt om, att de skulle börja ett annat lif, men denne svarade skrattande, att just detta lif vore det enda, som behagade honom. Erik sade då, att han för sin del beslutit att hädanefter endast sköta sina studier, och detta tyckte Karl vara mycket förståndigt. Han skulle därför icke störa honom, utan de skulle i godo skiljas åt.

Denna skiljsmessa blef dock icke någon verklighet. Deras samlif tog endast en annan form. Karl kom ofta om förmiddagarna för att röka en cigarr hos sin vän, när denne satt i brinnande studier, bad honom skaffa sig de eller de anteckningarna, låna de eller de böckerna, hjälpa honom med kommissioner, som han hade fått hemifrån, och uppfann tusen saker, som han ville hafva utträttade. Ehuru Erik dragit sig från Karls koteri, fick han dock icke studera mera än förr; hans tid var lika mycket upptagen, men på ett annat sätt.

Någon gång kunde han följa med Karl till »Stadt» för att dricka ett glas i hans sällskap, men det var inga glada stunder för honom, ty denne hade samlat omkring sig en njutningslysten skara, som Erik icke riktigt förstod sig på. Han

var icke klädd som de, kunde icke tala som de, hade icke samma insigter som de i teater- och literaturfrågor. Han satt därför nästan generad i deras sällskap och tycktes tacksam, när någon ville dricka med honom.

En dag meddelade Erik honom, att han skulle hafva tentamen åtta dagar därefter, och att, om det ginge bra, en god del af hans examen undanstökats. Han kunde därför icke under den närmaste tiden taga sig någon ledighet, ty han ville vara så säker som möjligt på sina pensa. Men med förundran märkte han, att de tjänster, hans vän begärde af honom, blefve alt talrikare, och som han icke kunde neka, måste hans studier blifva vårdslösa. När därtill kom, att han dagen före tentamen med öfvertalningar och böner förmåddes att deltaga i en middag, som hans vän arrangerade i Malmö, gick det, som han anade. Han blef underkänd.

Julen inbjöds han att tillbringa hos Wellerska familjen, och med nedstämdt sinne reste han till deras egendom. Dock upplifvades han snart af att vara i närheten af Karls mor, som nu likasom alltid förut visade honom en gedigen vänlighet. För honom, som vuxit upp under tärande bekymmer, förebräelser och hårda ord hade det blifvit ett behof att af någon röna vänlighet, och han slöt sig därför till henne, som vore hon den goda makten i hans lif. Under samtal med henne fann

han nytt hopp och nya krafter. En kväll vågade han allvarligt tala med Karl om hans lättsinniga lif. Ordväxlingen blef häftig, men slutade med försoning. Karl skulle sluta sitt lättinglif och läsa med all ifver på preliminärexamen. Han skulle blott tillåta sig ett enda nöje, och det vore att spela biljard. Ett par partier efter middagen vore alt hvad han önskade, och sedan kunde han ju läsa hela dagen för resten. Han hade ju också att påräkna sin väns hjälp vid latinläsning och historiekursens genomgående, i hvilka ämnen denne var mycket hemmastadd, och då skulle han helt säkert snart taga den där lilla förberedande obetydligheten. Ehuru Erik väl behöfde tiden för sina egna studier, gick han dock in på förslaget, och de voro lika goda vänner som förr.

Under första månaden af den därpå följande terminen gick det alldeles efter deras önskan. Ett parti biljard togs då och då, men för öfrigt sköttes studierna ifrigt, och Karl hann med nästan hela latinkursen. Men därmed var det också slut. Det hade inrättats en biljard någonstädes nere vid järnvägen, och där kunde man i grund lära sig spela »guerre». Man spelade blott om en bagatell: 25 öre bollen, och om man också förlorade under en eller annan timme, kunde man återvinna alt genom att taga blott en enda pott. Man kunde ju studera hela förmiddagarna och sedan vara

ledig om eftermiddagarna. På detta sätt vore tillräcklig tid öfrig åt de usla böckerna.

Erik sade absolut nej till detta förslag, och de skiljdes åt för någon tid. Han såg sin vän mer och mer sällan, ty under det att han skötte sina studier, spelade denne »guerre» hela dagarna. Alltid elegant, glad och flink i replikerna, blef Karl en omtyckt stamkund på biljarden, men när han träffade Erik, var det, som om han icke visste, hvilken min han skulle taga. Skämtade han, så lät det krystadt, talade han allvarligt, så smakade det af bondånger, bjöd han honom deltaga i spelet, så var det, som satte han Eriks fasthet på prof, sade han ingenting, så vore han ju ovänlig. Några allmänna fraser utbyttes, och det intima umgänget upphörde.

Större delen af vårterminen hade gått, då Erik en dag fick besök af afdelningskuratorn, som önskade tala med honom om hans forne vän. Dennes lif hade fullkomligt urartat; hasardspel hade efterträdt biljarden, och idkeliga Köpenhamnsresor Malmöfärderna. Man måste ingripa, ifall han skulle kunna räddas, och ingen kunde göra detta bättre än Erik, som kände honom så väl. Denne, som redan länge varit betänkt därpå, men afhållits därifrån af tanken på att möjligen hårdt tillbakavisas, beslöt att göra hvad han kunde. Inseende den längsta vägen vara den bästa, började han att återknyta bekantskapen med Karls un-

gängesvänner och kunde då icke underlåta att oftare sammanträffa med honom. När så en gång umgänget var återknutit, blef det icke svårt att vid ett lägligt tillfälle vädja till hans själfkänsla.

De hade en natt vid tvåtiden lämnat sitt sällskap och beslöto att göra några slag i Lundagård. Mörker och tystnad rådde i dess gångar. Det var alldeles som lämpadt för att afgifva och taga förtroenden, ty det kunde icke ses, om man rodnade öfver sina bekännelser, ej heller fans det någon obehörig, som kunde uppsnappa dem. Erik började att tala om Karls mor, hans löfte att med ifver egna sig åt studierna, hans tygellösa lif, som gjorde gäck åt alla goda föresatser. Han bad honom icke på detta sätt rusa emot sitt förderf, utan i tid häjda sig. Erik ville stå honom till tjänst med allt, som han kunde, blott han i ett slag ville vända om från den farliga stråten.

Det lyckades bättre än Erik någonsin trott. Hans vän medgaf sanningen af hans ord och lofvade att, fastän han icke kunde helt och hållet lämna sitt nuvarande umgänge, dock bättre sköta sina studier och undvika alla extravaganser. Förbundet dem emellan var återknutet, och ett annat lif skulle börja för Karl.

Den närmaste tiden förflöt lugnt. Karls sinne tycktes hafva tagit en annan riktning. Inga knackpartier, inga Köpenhamnsresor! Efter slutadt arbete gingo de båda vännerna då och då tillsam-

mans för att friska upp krafterna med ett glas. Karl var då alltid hugad för att vara med sitt gamla sällskap, och därigenom kom också Erik mot sin vilja med i deras lag. Men han insåg, att det var nödvändigt att göra några eftergifter och brydde sig icke om, att det sades ute bland kamraterna, att han sökte fina bekantskaper och ibland lefde högt.

En kväll hade Erik varit på en vetenskaplig sammankomst, efter hvilken deltagarne däri begifvit sig till »Stadt» för att tillsammans avsluta det hela. De hade tagit plats i kaféets inre rum och voro snart införlifvade i lifligt samtal. Det ena bordet efter det andra vid deras sida besattes, och inom någon timme gjorde cigarröken det nästan omöjligt att i den rådande halfskymningen igenkänna personer vid de andra borden. Då och då tittade ett ansigte fram mellan de röda förhängena för ingången, men drog sig snart tillbaka vid åsynen af de fulltaliga sällskaperna. Det yttre rummet fylles också af studenter, och ett virrvarr af röster sorlade fram från borden.

Erik hade någonting särskildt att meddela en bekant vid ett annat bord, hvarför båda stego upp och stälde sig strax vid ingången. Han såg ut ett ögonblick mellan förhängena och fann, att hans gamle vän satt strax bredvid honom till höger, omgifven af sitt sedvanliga kotteri. De diskuterade mycket ifrigt, och för att ej störa dem drog

han sig tillbaka utan att hälsa. Han samtalade en stund med sin kamrat och skulle just återtaga sin plats, då han hörde några ord, som nästan mot hans vilja höllo honom kvar.

»Men hör du, Weller», frågade en person helt nära honom, »hvarför är den där Magnusson så mycket tillsammans med dig?»

»Han tycker väl om fina bekantskaper», läspade en annan till svar på frågan.

»Han vet, att du är tongifvande», sade åter en.

»Jag vet orsaken», avslutade en tredje. »Du är rik.»

En stunds tystnad inträdde. Sedan hördes Wellers skratt, afbrutet af några ord:

»Ja, det är någonting sådant där. Han förstår nog att beräkna.»

Erik riste på sig, drack ett glas vatten och deltog icke sedan i något samtal. När de gingo, satt Weller med sitt kotteri ännu kvar. Erik hälsade på dem och aflägsnade sig.

Dagen därpå gick Erik upp till honom. Han var blek och hade tydligen någonting allvarligt att säga honom. Med ett ovanligt nedstämdt utseende, hvilket Erik dock icke observerade, satt Karl vid skrifbordet, och den förre skulle just framföra hvad han bar i sinnet, då en tårfylld blick från Karl hindrade honom. Han frågade hvad som händt, och till svar räcktes honom ett telegram. Hans väns mor, hans egen tröstarinna

hade helt oförmodadt kvällen förut aflidit! Det var svårt att säga, hvilken slaget hårdast träffade.

»Det såg ut, som om du hade någonting särskildt att säga mig», sade Karl efter en stund.

»Nej, det har jag ej. Jag ville endast hafva ditt sällskap under en promenad före middagen».

Karl måste hemresa till moderns begrafning, och Erik gjorde honom sällskap. Som vårterminen nu i det närmaste var slut, återvände de icke mera till universitetet, utan Erik stannade kvar på landet, medan Karl tillbringade tvänne sejourer vid vestkusten. Hösten därpå träffades de åter, och Erik tyckte då, att Karl hade blifvit mycket förändrad. Han var icke mera så glad och meddelsam, men skötte bättre än förut sina studier.

I mediet af höstterminen erhöll Erik från sin gynnare underrättelse om, att denne icke vidare kunde understödja honom. Ofördelaktiga affärsuppgörelser under det sista året tvingade honom att draga till sig alla kontanta tillgångar för att hålla olyckan stängen. Han hoppades dock, att Erik under sin studietid hade skaffat sig några relationer, som kunde hjälpa honom med hvad han behöfde för att fortsätta sina studier. Om allt ginge väl, kunde han också i en framtid påräkna hjälp af honom.

Denna underrättelse kom vid en mycket olämplig tidpunkt för Erik. Han var nu nästan färdig med sina pensa till kandidatexamen, men

om han nu måste skaffa penningar för sina löpande behof, så skulle detta taga alt för mycken tid i anspråk. Han fattade därför ett raskt beslut, gick upp till Karl, meddelade honom, huru saken förhöll sig, och bad honom hjälpa sig. Han visste, att Karl hade fått ett ganska stort mödernearf.

»Min bäste vän», svarade Karl, sedan han anvisat honom plats i soffan och hört hans ärende. »Jag har, ty värr, inga medel disponibla, annars skulle du naturligtvis af mig erhålla hvad du behöft. Min förmögenhet ligger i aktier, och dessa gifva endast en högst måttlig utdelning.»

»Men skulle vi icke kunna arrangera saken på något annat sätt? Det är ju endast fråga om att skaffa mig lugn, så att jag får taga min examen i vår. Man kunde ju draga en vaxel på en mindre summa. Du vet, att jag har små behof. Om jag får ditt namn, så är det ingen svårighet att sedan skaffa ett annat, ty du är ju säker.»

»Jag är mycket ledsen, att jag icke kan stå till tjänst därmed. Du skall icke tro, att jag hyser något misstroende till dig, men jag kan icke. Men därför behöfver du icke förlora modet. Du känner ju kandidat Silfverling, grefve Tramse, handlanden Roskvist och en hel del andra. Gå till dem, och du får säkert hjälp.»

»Men när du icke misstror min förmåga att honorera mina förbindelser, hvarför kan du då icke hjälpa mig?» vågade Erik invända. »Jag

skall uppbjuda alla mina krafter för att icke man-
kera.»

»Jag upprepar ännu en gång, att jag icke
misstror din förmåga eller vilja, men — om du
skulle dö? — Skaffar du dig åter grefve Tramses
namn förut, så skall jag för gammal vänskaps
skuld teckna på sedan.»

Erik kunde icke neka till, att icke han kunde
dö. Han skulle försöka på annat håll, och så
gick han.

Trots hans indragna lif togo dock affärerna
en god del af hans tid i anspråk, men dess emellan
läste han med brinnande ifver. Den ena tenta-
men efter den andra aflades, och han var nära
den sista, då han märkte, att han icke vidare kunde
sitta uppe så länge om nätterna som förut, utan
att känna sig dödstrött på morgonen. Våren var
dock nära, och nu skulle saken afgöras. Han
uppbjöd alla sina krafter — och en morgon kunde
han icke lämna sin bädd. Bröstatet var angripet.

Under den sista tiden hade han träffat sin
vän mindre ofta, men när Karl underrättades om
hans sjukdom och i sammanhang därmed vid en
nationsfest hörde vissa uttryck fällas om hans eget
uppförande emot Erik, gick han till honom då
och då, frågade, om han behöfde någonting, då
han alltid erhöll ett nekande svar, och satt hos
honom någon stund på dagen.

En kväll dröjde han hos honom något längre

än vanligt. I Eriks enkla studerkammare såg allting så städadt och fint ut. Han hade sökt att pryda upp sitt rum med några litografier, porträtter och andra obetydliga småsaker, som dock gånge det hela ett så hemtrefligt utseende, och där han nu själf låg röd och hvit i sin bädd med det ljusa håret uppstruket öfver pannan, såg han så innerligt god, ja nästan förklarad ut. Han talade mera än vanligt, och Karl åhörde honom under tystnad.

»Mins du», sade han slutligen, och ett mildt löje lade sig öfver hans läppar, »när den tjocke Jönsson ville slå mig, men du hjälpte mig? Den gången fick han veta, att han hade sin öfverman. Och när din mor sedan — det var första gången jag såg henne — strax därefter frågade, om jag frös och sköt mig fram till kaminen — hvad hon såg god och snäll ut, då som alltid!»

På detta sätt hade han en god stund erinrat honom om deras glada barndom och talat mycket om Karls mor. Denne tyckte, att hans vän var något för sentimental, och ville gå. Men när han sträckte ut sin hand för att taga afsked af honom, drog han den hastigt tillbaka. Det låg ett sällsamt uttryck öfver Eriks ansigte. Aldrig förr hade han sett, att denne hade ett så ädelt utseende! Det var någonting så ljust och frimodigt, så förtroendefullt och glädt, som strålade emot honom. Han betraktade honom en stund och räckte honom

därpå åter handen. Erik sade varmt och hjärtligt, när han tryckte den:

»Tack för alt! Du var min bästa vän!»

Därefter vände han sig mot väggen, .likasom ville han sofva. Följande morgon underrättades Karl om sin väns frånfälle. —

När han hörde detta, var det, som blickade han in i en värld, som han förr aldrig sett. Han visste icke egentligen, hvad den inneburit, han visste blott, att han fått syn på den — *för sent*.

3. Examen.

Stationsspektoren hvisslade, tåget gick. Från perrongen nickade hvita mössor till afsked, och i blickarne låg en önskan, att kamraterna skulle roa sig tappert i Malmö. De visste ju också, att det var fråga om en bättre middag på Kramer, en bål i Kungsparken och ett litet skämt på Davidshall. Ännu vore hösten så vacker, att det vore synd att icke begagna sig däraf. Sedan komme vintern, och då skulle man vara förständig och läsa på examen.

Händelsevis hade jag fått plats i samma kupé som det glada sällskapet, och som jag redan varit ett par terminer i Lund, kände jag dem alla, utom de två, som sutto mig närmast. Men presentationen var snart gjord; det var »kandidaterna» Malmling och Lidstedt. Ett samtal om Malmö förlustelseplatser utspann sig, och därmed fortsattes, tills vi kommo till Åkarp. Några Alnarpare inkommo i kupéen, och man kände sig icke mera

så ogenerad. Men huru det var, kom jag att säga något om en aflagd examen, och då blefvo mina grannar åter talföra.

»Examen», sade Malmling och knäppte bättre ihop rocken kring sin visst icke smärta figur. »Det kan icke fan tänka på examen ständigt. Långsamt skall man läsa sina pensa, och då och då resa öfver till Malmö för att skaka bokdammet af sig. Jag har icke öppnat en bok på fjorton dagar.»

Hans ord hälsades med bifall af alla, utom af Lidstedt.

»Examen är nog en god sak», inföll han förtrytsamt, »och Malmöresorna ett förderf. Jag skall tentera i botanik nästa vecka och borde därför icke hafva rest med er. Men det gör väl mindre för en gång. Sedan skall jag taga skadan igen.»

»Ja, gör det du», log Malmling. »Men kom inte och säg, att det ligger någonting roligt uti att hänga öfver de där tjocka luntorna.»

Lidstedt såg ut, som om han ämnade svara, men som han tycktes ana, att hans allvarliga ord icke skulle hälsas med bifall, teg han.

»När ämnar kandidaten taga sin examen, om jag får fråga?» framkastade jag för att låta honom erhålla någon lämplig afledare i mig.

»Åh, det blir väl i Januari eller, om jag icke hinner då, i Mars. Jag kan begära särskild examen för medikofilen.»

Vi utbytte sedan åtskilliga triviala funderingar angående examensväsendet i allmänhet, hvaråt jag såg Malmling förstulet draga på munnen.

»Det måtte vara en glad gosse, den där», hviskade jag till Lidstedt vid afskedet.

»Det är säkert, det. Han ligger i Lund, men bor i Malmö», svarades det med en ton af helig vrede.

Jag träffade sedan rätt ofta mina nyförvärvade bekantskaper. Malmling föreslog då alltid, att vi skulle gå in och dricka ett glas vin på Kluge eller fara »som hastigast» öfver till Malmö. Lidstedt åter skulle endast taga ett par lektioner till för att få slut på en liten obetydlig tentamen och sade sig alltid hafva mycket brådtom, hvilket dock icke hindrade honom fråu att säga ja åt alla möjliga propositioner angående nöjen. I Januari eller Mars skulle han vara färdig med sin examen, hvarför han egentligen icke borde tänka på annat än sina studier.

En kväll vid slutet af höstterminen träffade jag dem vid en allmän studentfest på föreningen, där en mängd tal höllos. Bland andra uppträdde äfven Malmling, som höll ett glänsande tal för ungdomen och nöjet, för det glada studentlifvet och det älskvärda lättsinnet. Under jublande rop bars han omkring salen, och bifallet öfver hans tal tycktes aldrig vilja sluta. Då knackade det i bålen. Lidstedt bad om ursäkt, att han störde den

allmänna glädjen; han för sin del ville säga några ord, som han ansåg just nu lämpliga. Han ville höja sitt glas för de träget arbetande, de rastlöst sträfvande, hvilka i mödan funno sin största glädje och i gedigna studier gåfvo vetenskapen sin gård. Ty värr tillhörde han icke själf dessas antal, men han ville dock uppmana de närvarande att förena sig med honom i en skål för det ärliga studiet. Det trefaldiga hurraropet ljöd som inöfvadt till en inspektorsuppvaktning, och Lidstedt fann för godt att en stund därefter lämna samkvämet.

De båda »kandidaterna» voro ett par tre års studenter, och egentligen borde den ene, Lidstedt, hafva tagit medikofilen för länge sedan, den andra, Malmling, vara ett godt stycke på väg till hofrätts-examen. Men både vår- och höstterminen gingo, utan att någon af dem afslutade sin kurs.

En natt, när jag råkade vara sent ute, gick jag förbi Malmlings fönster och såg, att han ännu var uppe, emedan det lyste hos honom. Dagen därpå mötte jag honom, och i brist på annat samtalsämne sade jag:

»Du hade spelparti i går, tror jag?»

»Jag? — Nej, visst icke.»

»Det lyste åtminstone i ditt rum vid tretiden.»

En lätt rodnad flög öfver hans ansigte, som bar spår af nattvak.

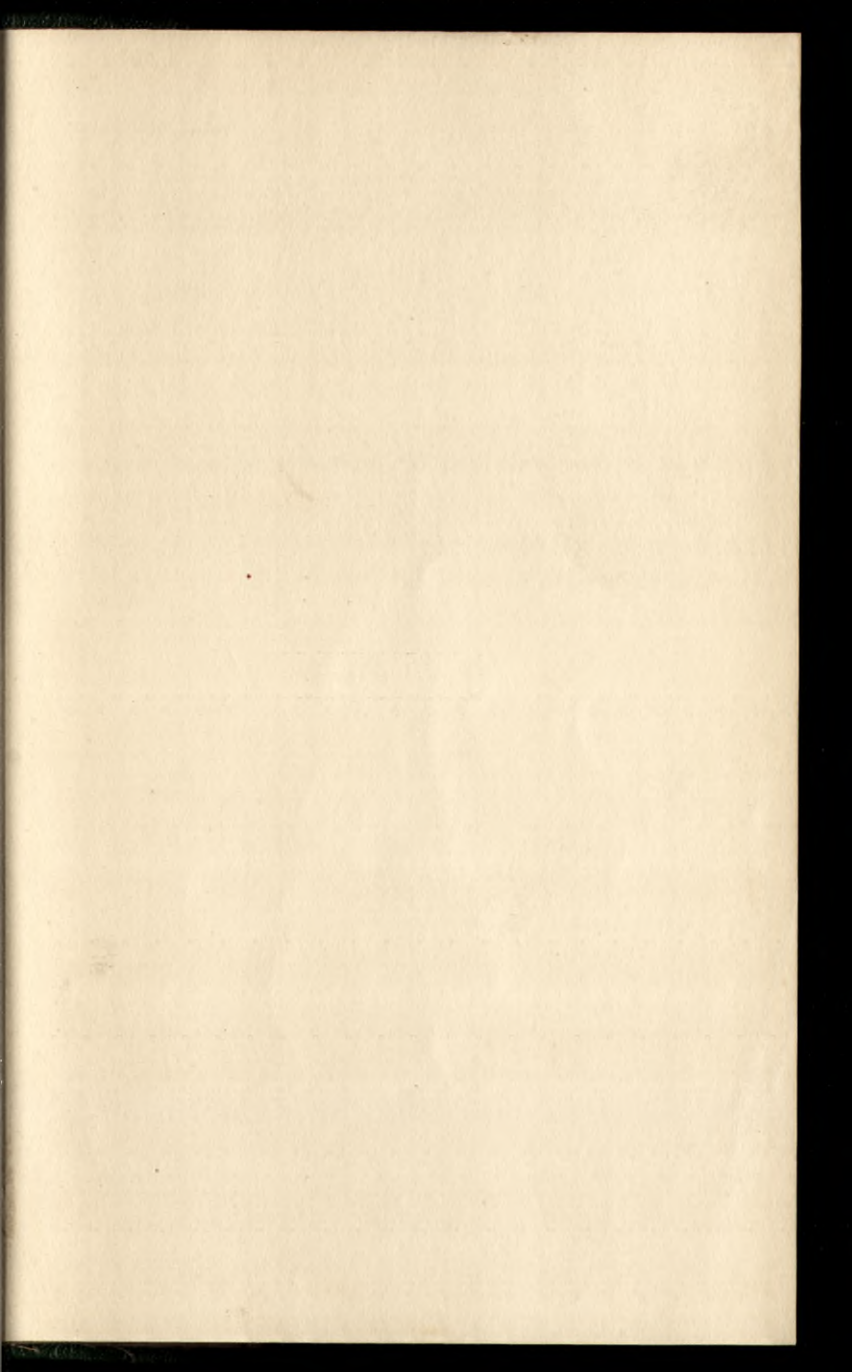
»Ja, det var sant», inföll han lifligt. »Jag hade några kamrater hos mig, och vi spelade

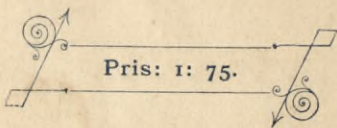
vira. Jag glömde alldeles bort det, emedan jag gick i tankar på att resa till Malmö. Vill du följa med?»

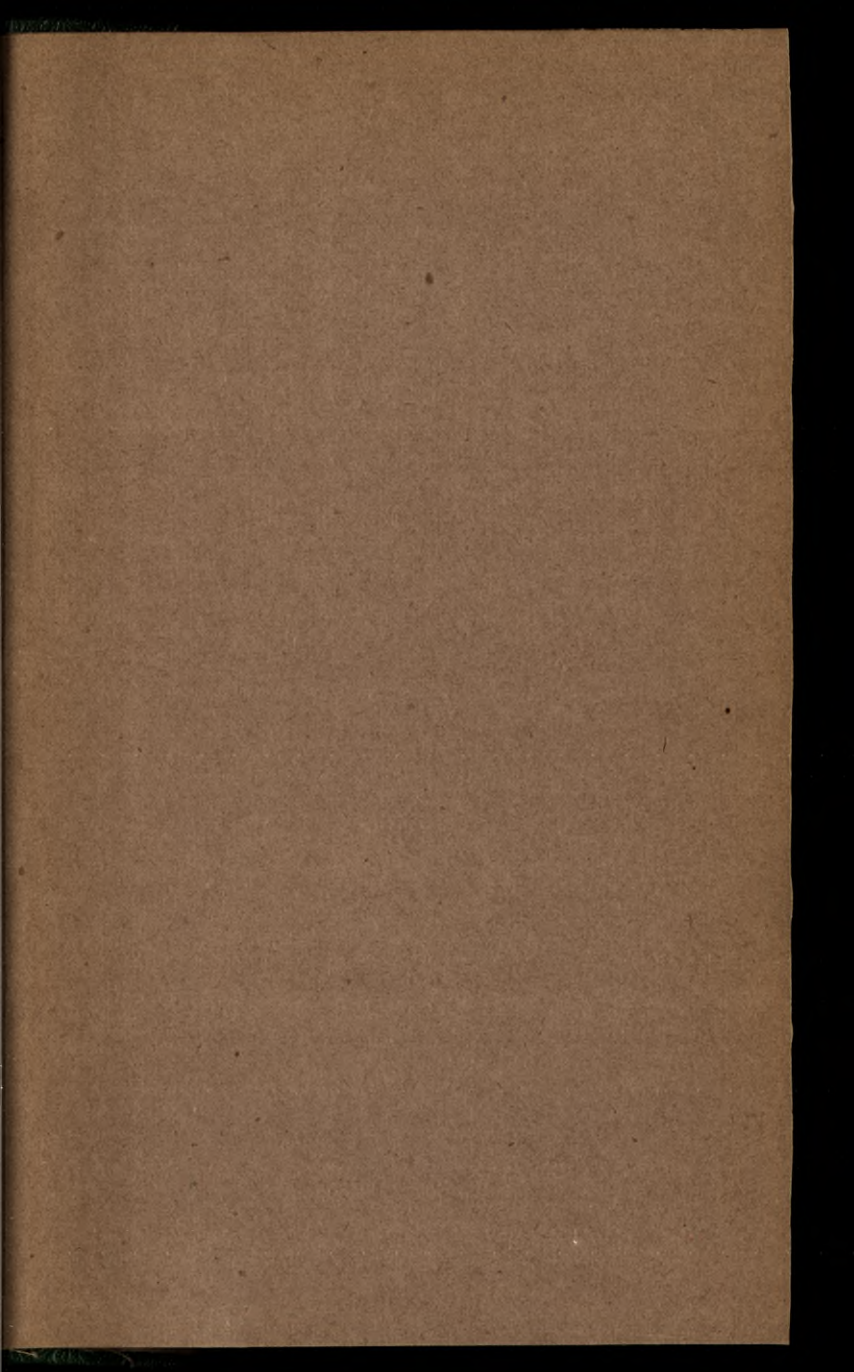
Nej, det ville jag icke. Men Lidstedt mötte jag sedan, och han skulle till Malmö, ehuru han hade tentamen veckan därpå.

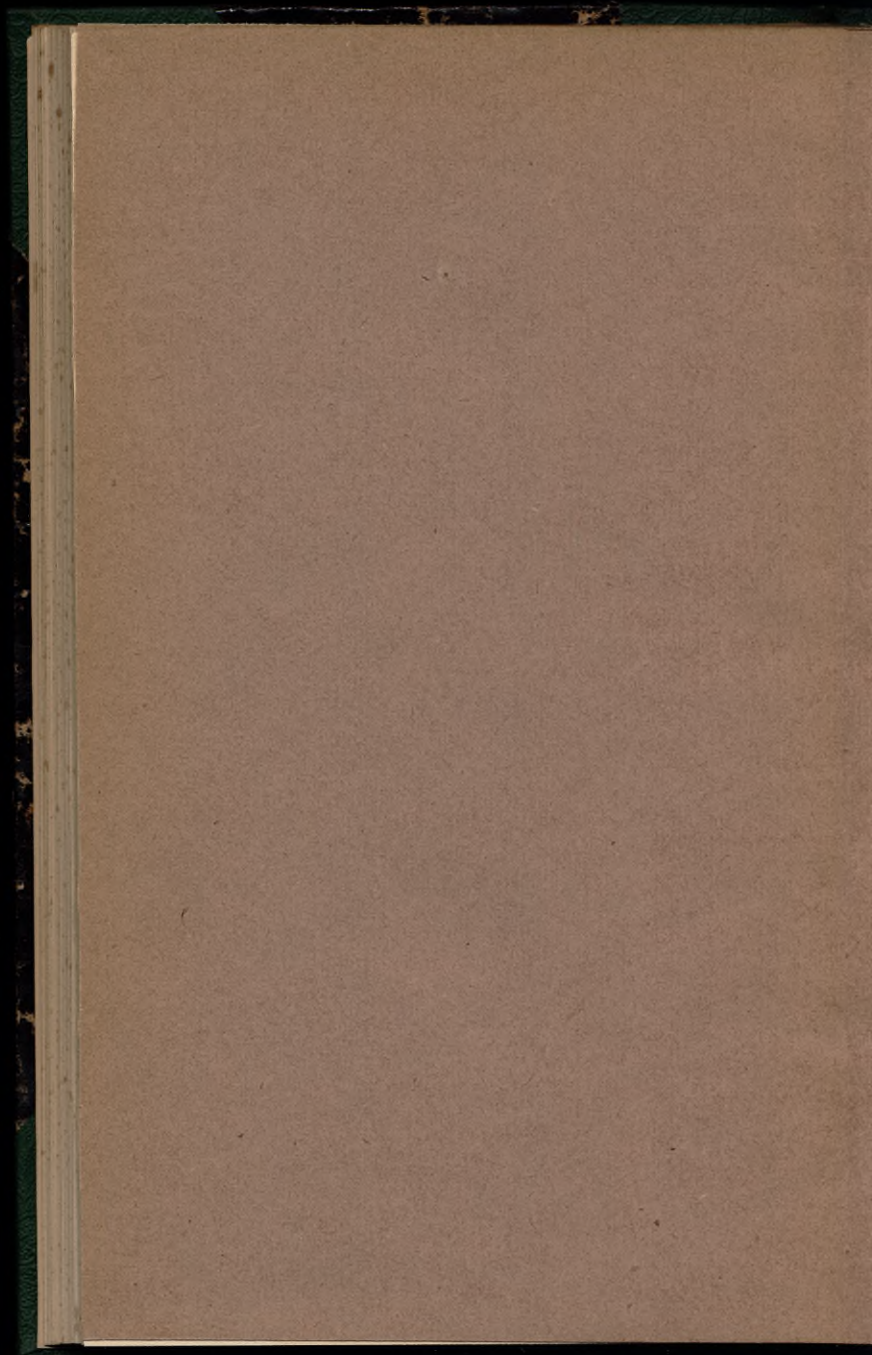
När våren kom, hörde jag till min förvåning, att Malmling hade anmält sig till hofrättsexamen. Samma dag, som han kom ut från universitetskansliet efter att lyckligt hafva gått igenom, mötte jag Lidstedt. Han talade om examen och sade slutligen med ett förtroendeingifvande ögonkast:

»För att inte narras, så kan jag säga dig, att jag i Januari, eller allra sist i Mars, skall af-lägga min examen. — Vill du följa med till Malmö?»

6000196508

Göteborgs universitetsbibliotek

